Apuneuvoja suomalais-ugrilaisten kielten opintoja varten. III.
Hülfsmittel für das studium der finnisch-ugrischen sprachen. III.

KARJALAN KIELEN OPAS.

KIELENNÄYTTEITÄ JA SANASTO.

UUSITTU LAITOS.

JULKAISSUT

JOH. KUJOLA.

SUOMALAIS-UGRILAINEN SEURA
HELSINKI

HINTA: 20 MK.

APUNEUVOJA

SUOMALAIS-UGRILAISTEN KIELTEN

OPINTOJA VARTEN.

HÜLFSMITTEL

FÜR

DAS STUDIUM

DER FINNISCH-UGRISCHEN SPRACHEN.

III. KARJALAN KIELEN OPAS.

UUSITTU LAITOS.

KARJALAN KIELEN OPAS.

KIELENNÄYTTEITÄ JA SANASTO.

UUSITTU LAITOS.

JULKAISSUT

JOH. KUJOLA.

SUOMALAIS-UGRILAINEN SEURA,
HELSINKI.

Painatuskustannuksia varten on Helsingin yliopisto myöntänyt apurahan.

HELSINGISSÄ,
SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJAPAINON O.-Y.
1922.

Alkulause.

Viime keväänä suostui allekirjoittaja Suomalais-ugrilaisen Seuran pyynnöstä toimittamaan uuden laitoksen Heikki Ojansuun v. 1907 julkaisemasta ja jo vuosi sitten loppuun myydystä Karjalan kielen oppaasta, kun julkaisija itse ei voinut sanottuun työhön ryhtyä monien kiireellisten töiden tähden. Seuran johtokunnan päätöksen mukaan uusi laitos oli laadittava jonkun verran suppeammaksi entistä. Siitä oli jätettävä pois äänneopilliset esimerkit ja sanakirjasta kaikki suomen kielen kannalta helposti ymmärrettävät sanat. Kielennäytteitä oli jonkun verran uusittava.

Tässä uudessa laitoksessa antikvalla painetut kielennäytteet ovat otetut entisestä oppaasta sellaisinaan ja kursiivilla painetut ovat uusia, hienommalla transskriptsionilla merkittyjä. Näistä jälkimäisistä pohjois- ja eteläkarjalaiset tekstit ovat professori Lauri Kettusen muistiinpanemia tutkimusmatkallaan Suomessa keväällä 1922 Turkinsaaren ja Lieksan pakolaisleireillä oleskelevien karjalaisten keskuudessa. Hän oli ensin aikonut julaista virolaisia oppilaitaan varten valikoiman karjalaisia kielennäytteitä vironkielisin käännöksin ja selityksin, mutta saatuaan kuulla olevan tekeillä uuden laitoksen entisestä oppaasta, suostui hän hyväntahtoisesti antamaan kokoelmistaan muutamia valikoimiaan tekstejä tähän uuteen julkaisuun, jonka sanastoon voitiin liittää tarpeelliset vironkieliset käännökset. — Novgorodin ja Tverin karjalaiset kielennäytteet on allekirjoittaja saanut matkoillaan mainituissa lääneissä kesillä 1911 ja 1912. — Eteläaunukselainen satu Riipuškalasta on maisteri Toivo Kaukorannan muistiinpanema Helsingissä ke-

vaalla 1921 aunuksolaisen kielinoistaan saaman sanelun mukaan. Sama satu on otettu myoskin parlogiatiin. Nayttoisiin kirjallisuudesta on otettu otteita vain vanhimmista muistomerkeista, kuten Tverin karjalaisesta Matteuksen evankeliumin kaannoksesta v:lta 1820, venäjän ja aunuksen kielisesta Rukouskirjasta v:lta 1801 sekä Uskonopin alkeista venajan ja aunuksen kielilla v:lta 1882, kaikki alkuaan painetut venalaisilla kirjaimilla. Otteet ensinmainitusta kaannoksesta ovat tassa julkaisussa merkityt hienommalla transskriptsionilla, mikä perustuu kaantajän käyttämään merkintatapaan sekä allekirjoittajan eri seudulla Tverin Karjalaa mainitun käännöksen nojalla tekemiin kielellisiin muistiinpanoihin.

Professori L. KETTUNEN ja maisteri T. KAUKORANTA ovat tekstiensä selventämiseksi esittäneet muutamia foneettisia huomautuksia, jotka on liitetty heti kielennäytteiden jälkeen.

Sanastoon on otettu vain ne kielennäytteissä esiintyvät sanat, joita suomen kielen kannalta on vaikea ymmärtää. Kaikki hakusanat ovat merkityt karkeammalla transskriptsionilla. Uudemmissa kielennäytteissä esiintyvät sanat ovat sitäpaitsi joko kokonaan tahi vain siltä osaltaan, mikäli niiden merkintä eroaa karkeammasta transskriptsionista, esitetyt sulkujen sisällä myöskin hienommalla. Hakasissa ovat prof. L KETTUSEN lisäämät virolaiset merkitykset.

Lopuksi minulla on mieluinen velvollisuuteni kiittää prof. L. KETTUSTA ja maisteri T. KAUKORANTAA julkaistavakseni antamistaan kielennäytteistä. Kumpikin heistä on omiin teksteihinsä tarkastanut yhden korrehtuurin. Työni suorituksessa ovat minua auttaneet, monilla arvokkailla neuvoillaan tohtorit A. KANNISTO ja E. A. TUNKELO, joille siitä lausun sulimmat kiitokseni.

Helsingissä joulukuun 14 p:nä 1922.

JOH. KUJOLA.

Sisällys.

Sivu

Alkulause V

Kielennäytteitä.

Pohjois-karjalaa:

Samporuno (Vuonninen) 1

pi̯enem‿pekai̯‿i̯a lau̯re-kuńi̯ŋkahan starina (Vuokkiniemi) 6

kupťšam‿poi̯ka (Uhtua) 10

Tuhkimuš (Paanajärvi) 13

Etelä-karjalaa:

šua̯rna toi̯zem‿mua̯ŋ‿koroťih i veńüä̯hen ťšua̯ťih ńäheñ (Tunkua) 16

starina ťšikošta da ve̯i̯košta da süä̯tärrakašta (Rukajärvi) 17

šüä̯i̯ätär‿akam‿vai̯htamat po̯i̯at (Repola) 19

nado da ńeveskä (Paadene) 22

Īvana ihalańe, Tuhkei-müričča, si̯lmävoidien tuoja (Porajärvi) 23

Koiran, kaźin da zmeän iźänďä (Mäntyselkä) 28

Novgorodin karjalaa:

īvana hõ̀kańe (Tihvin) 31

Tvorin karjalaa:

koroťi da pai̯ńen (Vesjoogonskij) 33

Metsän haltialle luovutettu poika (Seľčo) 36

Kivun sanat (Tolmaču) 39

Aunusta:

Metsän ottama tyttö (Säämäjärvi) 40
Kauppamies ja hänen vävynsä (Säämäjärvi) . . . 42
Kuinka äkäpussia kuritetaan (Vieljärvi) 47
sugru tuhkimukses (Riipuškala) 49

Inkerin karjalaa:

Jumalaisen ainoi poikoi panee päivän paistamaan (Hevaa) 52
Kultalintu (Soikkola) 54

Näytteitä kirjallisuudesta.

Tverin karjalaa:

śvätoį įovangeľi maťveįsta. (1820). *toįńe pią* . . . 59
komattakümmeńďä komaš pią 61

Aunusta:

Malittu Jumalan 64
Malittu Jumalan emäle 64
Inehmizien rodukundu ennen upotustu 64
Inehmizien rodukundu jälles upotustu i rahvahien alku 65

Foneettisia huomautuksia 66

Sanasto 68

Kielennäytteitä.

Pohjois-karjalaa.

Vuonninen.

Samporuno.

(Runon on Haapakuotkuen uudistalossa kirjaan pannut A. A. Borenius vv. 1871 ja 1877. Laulajana oli mainitun talon isäntä Ontreinen Jyrki, Malisia, syntynyt v. 1806.)

Lappalaini kūttö-šelkä
piťi vīkoˈsta vihoa,
kauon-aikuˈsta karehta
peällä vanhan Väinämöisen.
Jännitti tulisen jousen
korvaha koan tulisen. —
Kaccо päivän, kacco toisen
jo päivänä kolmantena
kekši muštaśen mereltä,
šinervöisen lainehelta.
Še oli vanha Väinämöinen
šeläššä šinisen hirven,
Hīen hirven lautaśella. —
Lappalaini kūttö-šelkä
ampu kerran nuoliañša;
še mäni kovin alacci.
Ampu toisen nuoliañša;
še mäni kovin üličči.
Ičе heän šanoˈksi virkki:
„Kuin käsi alentanoa,
nīn nuoli ülentüöhöt;
kuin käsi ülentänöä,
nīn nuoli alentuohot!“
Ampu kerran kolmanneŋki;
jopa vīmeˈn kohti käüpi:
šapšoho šinisen hirven,
Hīen hirven lautaśehe. —
Šītä vanha Väinämöini
šormin šortuvi vetehe,
käsin keäntü lainneheše. —
Šielä kulki kūsi vuotta,
šeuro šeiccemen kešöä:
kulki kūšissa hakona,
petäjäˈssä peänä pölkün.
Hanhońi, ilman lintuńi,
lenteä lepettelöä,
eccіä pešän šioa.
Šītä vanha Väinämöini
lükkäsi polveňša mereštä
vihannakši mättähäkši,
kulośekši turpehekši. —
Hanhońi, ilman lintuńi,
löüsi mättähän mereštä;

hierelövi, hautelovi,
kunervoho kutkutteli.
Hanhoni, ilman liutuúi,
jo muni munoa kūsi,
šeiččemennen rauta-munan;
hierelövi, hautelovi,
peähä polven Väinämöisen,
kunervoho kutkutteli.
Jopa vanha Väinämöini
toivo polveñša palavan,
jäšeneñšä lämpievän. —
Līkahutti polvieñša;
munat vierähti vetehe,
karškahti meren karihi. —
Šītä vanha Väinämöini
iče noin šanoiksi virkki:
„Mi munašš' alaúi puoli,
alaśekši moa-emäkši!
Mi munašš' ülini puoli,
ülisekši taivośekši!"
Mi munašša ruškieta,
še päiväkši paistamaha!
Mi munašša valkieta,
še kūkše kumottamaha!
Mi munašša lū-muruja,
ne tähekši taivośella!"
Šītä vanha Väinämöini
šielä kulki kūsi vuotta,
šeuro šeiččemen kešeä.
Kuhu moatu moata läššä,
šīhi šiunasi apajan,
kala-hauan kaivatteli.
Kuhu šeisottu merellä,
šīhi luopi luotoloja,
kari-päitä kašvatteli. —
Jo vuotena kahekšantena,
jo tuñsi tuhon tulovan,
hätä-päivän peällä šoavan.
Itkie körötteloi:
„Kuin jouvuin poloúi poika,
jouvuin paikoilla pahoilla,
paikoilla papittomilla,
mailla ristimättömillä,
miešten šüöpähä külähä,
urošten upottavaha!" —
Portto Pohjoilan emäntä
pūhki pikku pirttiseñšä,
vaški-lattien lakasi.
Vei heän rikkañša pihalla,
pellolla perimmäisellä,
takaśella tanhuoli'a. —
Iče heän šeisattu rikoilla,
šeisatakši kūlomaha.
Kūluvi mereltä itku:
ei ole itku lapšen itku,
eikä itku naisen itku;
itku on parta-šūn urohon,
jouhi-leuan juorottelu! —
Portto Pohjoilan emäntä
iče löihe šoutamaha. —
Šekä šouti, jotta joutu
luokši vanhan Väinämöisen. —
Iče noin šanoiksi virkki:
„Ohoš šilma, ukko utra,
kuin jouvuit, poloúi poika,
jouvuit paikoilla pahoilla,
paikoilla papittomilla,
mailla ristimättömillä;
šata on hoavoa šivulla,
tuhat tūlen piekšämeä!" —
Portto Pohjoilan emäntä
šüötti miehen šüölähäštä,

juotti miehen juolahašta,
iśśutti venon peräha;
šītä šouti Pohjaśehe. —
Šüötti miehen šüölähäštä,
juotti miehen juolahašta;
iče noin šanoiksi virkki:
„Oi šie vanha Väinämöini,
šoatatko Šampuo takuo,
kirjo-kantta kirjutella
kahešta karičan lūšta,
kolmešta jüväštä ośran,
vielä puolešta šitäki;
šoat šie neien palkoistasi.“ —
Šano vanha Väinämöini:
„En šoata Šampuo takuo,
kirjo-kantta kirjutella
kahešta karičan lūšta,
kolmešta jüväštä ośran,
vielä puolešta šitäki.
Olis šeppä omilla mailla;
ei ole šeppeä šelvempeä,
takojoa tarkempoa,
kuin on šeppä Ilmorinen.
Še on taivośen takonunt,
ilman kannen kalkutellun;
ei tunnu vašaran jälki;
eikä pihtien pitämät.“ —
Portto Pohjoiľan emäntä
šüötti miehen šüölähäštä,
juotti miehen juolahašta,
iśśutti venon perähä;
nošti tūlen tuppurihi,
ilman raivohon rakenti,
vīä vīletelläkšeňšä
entisen emoňša luokši,
luokši valta-vanhempaňša.

Šitä vanha Vainamöini
purjehti punaista mertä,
punaśilla purjehilla;
laulo kūšen kulta-latvan
punaśihin purjehisi,
laulo neän kulta-rinnan
kūšehe kulta-latvaha. —
Šitä vanha Väinämöini
šekä mäni, jotta joutu
entisen emoňša luokši,
luokši valta-vanhempaha;
iče noin šanoiksi virkki:
„Oi on šeppä Ilmorini,
läkkä neäteä kaččomaha,
oravoa tapoamaha
kūšešta kulta-latvašta“. —
Šitä šeppä Ilmorini
läksi neäteä kaččomaha,
oravoa tapoamaha,
kūšešta kulta-latvašta.
Šitä vanha Väinämöini
nošti tūlen tuppurihi,
ilman raivohon rakenti
vīä vīletelläkšehen
pimiehe Pohjaśehe,
šavi-harjun harteilla.
Šitä šeppä Ilmorini
šekä mäni, jotta joutu
pimiehe Pohjaśehe,
šavi-harjun harteilla. —
Portto Pohjoiľan emäntä
šüötti miehen šüölähäštä,
juotti miehen juolahašta;
iče noin šanoiksi virkki:
„Šoatatko Šampuo takuo,
kirjo-kantta kirjutella

kahešta karičan lūšta,
kolmešta jüväštä ošran,
vielä puolešta šitäki;
šoat šie neien palkoistasi.“ —
Tuopa šeppo Ilmorini
iče noin šanoiksi virkki:
„Šoatan Šampuo takuo,
kirjo-kantta kirjutella
kahešta karičan lūšta,
kolmešta jüväštä ošran,
vielä puolešta šitäki.“ —
Portto Pohjoi'an emäntä
šüötti miehen šüölähäštä,
juotti miehen juolahašta,
neien vierellä venütti. —
Šitä šeppä Ilmorini
päivät Šampuo takovi,
üöt neittä lepüttelövi. —
Šai heän Šammon valmehekši,
kirjo-kannen kirjatukši.
Šitä Šampo šoatettihi,
kirjo-kañsi kannettihi
ühekšän lukun toakši.
Šīt' on jūret jūrruteltu
ühekšän šülen šüvüöhö. —
Portto Pohjoi'an emäntä
šüötti miehen šüölähäštä,
juotti miehen juolahašta,
iśśutti venon perähä;
nošti tūlen tuppurihi,
ilman raivoho rakenti,
viä vilettelläkšehe
entisen emoiša luokši,
luokši valta-vanhempaha» —
Šitä šeppä Ilmorini
šekä mani, jotta joutu
entisen emoša luokši,
luokši valta-vanhempañša,
iče noin šanoiksi virkki
„Nüt on Šampo Pohjašešša,
šiel' on künto, šiel' on külvö,
šiela kašvu kaikenlaini!“ —
Tuopa vanha Väinämöini
iče noin šanoiksi virkki:
„Oi on šeppä Ilmorini,
läkkä Šammon šoatantaha,
kirjo-kannen kannantaha;
šoakama omilla mailla!“
Šitä šeppo Ilmorini
läksi Šammon šoatantaha
kirjo-kannen kannantaha:
üksi on šeppo Ilmorini,
toini vanha Väinämöini. —
Vesi-Lītto, laito poika,
še šano nenäštä niemen,
kanko-niemen kainalošta:
„Otaš milma matkohoisi!
Olen mieki mieššä šielä,
urohona kolmantena,
kuin šoat Šammon šoatantaha,
kirjo-kannen kannantaha:
härän šūššani šuloan,
šata-šarven kielelläni;
šillä künnän Šammon jüret.“ —
Šitä vanha Väinämöini
otti šeŋki matkohoisa.
Šitä vanha Väinämöini

šeka mani, jotta joutu
pimiehe Pohjo'laha,
šavi-harjun harteilla.
Iče noin šano'kse virkki:
„Paissaš, päivä, pehmieštä,
paissa hetki helteheštä,
päivän armo, armohašta;
nukuta pakanan kañša,
paha valta vaivuttele.“
Šitä vanha Väinämöini
kulki jouhissa matona;
lukut voilla luikahutti,
livutti šian lihalla.
Šülin Šampuo piteli,
käsi-varšin kallutteli;
eipä Šampo lükukkana. —
Vesi-Litto, laito poika
härän šüššañša šulasi,
šata-šarven kielellähä;
šillä künti Šammon jüret
ühekšän šülen šüvüöštä. —
Šitä Šampo šoatettihi,
kirjokañsi kannettihi;
lähettihi šoutamaha,
lähettihi matkahaša.
Šano šeppo Ilmorini:
„Miks'et laula Väinämöini,
hürehi, hüvä-šukuńi,
hüvän Šammon šoatuona?“ —
Šano vanha Väinämöini:
„Aikań' on ilon tevokše,
varahaini laulannakši.“ —
Šano vanha Väinämöini:
„Küleš, šeppo Ilmorini,
nouše purjeh-pün nenähä;
kačo itä, kačo läñsi,
kačo pitkin Pohjon ranta,
eikö näü ketä tulovan!“ —
Šitä šeppo Ilmorini
kaččo iän, kaččo lännen,
kaččo pitkin Pohjon rannan:
eipä teälä näü mitänä;
havukkoja teäl' on hoavat täüet,
korvet kirjo-kokkoloja!“
Mürahain' oli mušta lintu,
kaksi-jatkońi kaľeva,
še kuši kuren jalo'lla;
kurki laški kumman eänen,
parkasi pahan šäveleu.
paha toivo lehmäkšehe,
piru pitkä-hännäkšehe;
havaččih pakanan kañša.
Jo oli Šampo šoatettuna,
kirjo-kañsi kannettuna! —
Portto Pohjo'lan emäntä
iče mäńi kaččomaha:
eipä näü neätäśiä,
külu kulta-rintaśia
küšissa kuhajamašša,
lehväśillä lekkumašša. —
Portto Pohjo'lan emäntä
šoan pani mieštä šoutamaha,
tuhat airon pürimihi. —
Iče vanha Väinämöini
nousi purjeh-pün nenähä;
kaččo iän, kaččo lännen,
kaččo pitkin Pohjon rannan:
jo tuloa purši Pohjon,
šata-haŋka hakkoapi;.

šata on mieštä šoutamašša,
tuhat airon pūrimiśśä. —
Šano vanha Väinämöini:
„Kekšin kummoa vähäśen:
otan pītä pikkaraisen,
tauloa taki vähäśen;
loin mie luotośen merehe,
kari-peän on kašvattelen,
šīhi pūttū purši Pohjon,
šata-haŋka halkiepi.“
Šītä vanha Väinämöini
otti pītä pikkaraisen,
tauloa taki vähäśen:
loi heän luotośen merehe,
kari-peän on kašvatteli;
šīhi pūttu purši Pohjon.
šata-haŋka halkieli.
Portto Pohjoilan emäntä
nousi leivon lentimillä,
širkun šīvillä üleni;
otti vīsi vikatehta.
ne kühäsi küñsikseh.
lenti purjeh-pūu nenähä
Šītä vanha Väinämöini
noššalti melan mereštä;
šillä küñsiä šivalti,
ei jeän knin čakari-šormi.
Šanopa vanha Väinämöini:
„Tänne küntö, tänne külvö.
tänne kašvu kaikenlaini!“ —
Portto Pohjoilan emäntä
tuopa noin šanoiksi virkki:
„kekšin kummoa vähäśen,
šiun on künnön. külvöm peällä;
šoam mie rautaśen rakehen,
teräkšisen tellittelen
šiun on künnön, külvöm peällä.“

Vuokkiniemi.

piẹnem_pekaị_ị a laur-kuńiŋkahan starina.

(Kertoja: Teppo Karhu, 27 v., Latvajärven kylästä.)

oli ennen ukko ta akka. heilä oli kakštoista poikoạ. ukko akalla šano, ịotta ịoš šoạt viẹlä poịan, ńim_miẹ šiun tapan taị šem_poịan. ukko läkš šitä meťšäh ńin_akka šünnütti šill_aị-koạ poịan. poịka kaťšeli ümpäri pirttiẹ ịa šano, ịotta oịsko moạmolla vanhoịa voạttiẹr_rūšüịä ịa kahem_päivän_eväš, ńil_läkšisim_moạilmalla. moạmo hänellä šano, ịotta olet liịan nuọri moạilmaŋ_käveliịäkše, vaịn poịka eị šitä uškon, mūta kuŋ_kihütti vaịm_viẹlä antamah. moạmo anto hänellä vanhat voạttiẹt ta kappalehem_peläịäriẹškoạ.

läkši aštumah poika moańťietä. še poika kul_lakši, ńin_ akka šünnütti toisem_poian. poika šamalla keinoin_alko kaťšella ümpuri pirttie ta küšüö voatteita ta eväštä. akka šano šamat šanat kun toisellaki, iotta nuori olet lapšeni moailman_ kaťšeliiakše. voam_poika ei šitä ušo. moamo hänellä anto toatom_vanham_paiian ta petäiärieškoa kappalehen.

poika läkši moańťietä aštumah. aštü vähäsen_aikoa, kaťšou, kun_on_iellä matkalaińi. heäl_läkši iuokšomah ta tavotti šen_iellä matkoaian. kaťšou, kun_on ühtä šüri ńiŋkun heäŋki, küšš šiltä poialta, iotta mistä olet kotosin? še poika vaštoau iotta ńin_i ńi(n), šemmosešta talošta olen, iotta oťi entistä poikoa toatolla ta moamolla kakšitoista, ńim_mie läkšim_pakoh toatošta. še toińi poika šano, iotta šamalla keinoim_mieki läkšim_pakoh toatošta. hüö šinä toińi toiseh šepäühüttih ia šanottih, iotta müö olemma veťťekšet.

aššutah vähän_aikoa. tulou nurmi vaštah ia šillä nurmella om_pikkaraińi puro. šanou še iellä-lähtenüt poika, iotta meäm_pitäü täššä nüt ristie toińi-toisena, panna ńimet toisillana, iotta müö šoatamma ńimeltä šanuo toisiena, kum_mänemmä rahvahah. vanhempi ottau šen nuoremman ia šitou keškisieŋ_kautti vüöllä ta kaštau šihi puroh ta šanou, iotta olkoh pieńi pekka šiuń_ńimeš. šitä šitou nuorempi vanhemmalla vüöŋ_keškisieŋ_kautti ta kaštau šamoim_puroh, šanou, iotta olkoh šiuń_ńimeš laure-kuńiŋkaš. hüö šüväh šinä purol_ laiialla ta lähetäh ielläh aštumah. aššutah vähän_aikoa, ńiv_ vanhempi šanoü: ei paššoa veťťekšiem_pitältä üheššä matala, pitäü meän nüt erota. lähe šie oikien_keän tietä, mie lähem_ vašemen. šanou, kun šattunou missä hüvin šüri hätä tulomah, ńim_muissa laure-kuńiŋkašta, ńim_mie tulen_avukše šiula . . .

ńin hüö lähettih. üksi itäh, toińi länteh. aštu vähäsen_ aikoa pieńi pekka, tulou vanha akka vaštah, üksi-šilmä, koukkušelkä, koukku-šauva keäššä. heän_ei mūta kuŋ_kisaltau akalta šeŋ_koukku-šauvan tai ottau ta lüöü šitä akkoa terveheh šilmäh

ta veʒältaü šilla koŋkulla akalta šilmäm_pois. akka karieŋtū, iotta aį voį voi, minne miŋn šilmańi iai. poika šanoŋ, iotta mitä annat, ńin šoąt šilmaš ʒalellah. akka šanoŋ, iotta annan šemmosel_laivan, mi šeʒloąŋ peälitśi meret, voąrat, kaʒkki kaŋkahat. — „anna laiva, ńin šoąt šilmäš ʒalelläh.“ akka ei mūta kun_ottaŋ kormanašta laivan, veʒältaü. še oń_ńiŋkum_pieńieʒ_lapšieŋ_kukaiśelu-laiva. poika paťškoąŋ šilmän šiʒahaš ta lähtöü ieʒläh aštumah.

aštū vähäsen_aįkoą, ńin tuloŋ toińi akka vieʒlä vanhemman näköńi, muiťeim_pahemman naköńi. heäm_veʒältäü šilmän akalta pois . . . akka šanoŋ. iotta annan šemmosem_miękan, ʒotta vaįkka mittüöššä šovašša šoťinet. ńin_aįna voitat. akka veʒältäü miękan huŋtraŋ_kera kormanošta ʒa poįka paťškoąŋ šilmän ńiŋkun še oľi ʒa lähtöü ieʒläh aštumah. tuloŋ kolmaš_akka, üksi-šilmä, ńim_pahannäköńi, ʒotta rüömimällä kulkoŋ. poįka ottaŋ veʒältäü aįnuoŋki šilmäm_poįs, akka karieŋtū täävellä kerolla, emätükšeŋ_kera, ʒotta mi paholaįńi šilmäm_veį . . . akka šanoŋ. ʒotta ńeŋvon šemmoseŋ_konstin, ʒotta šoąt kümmenel_leiviskeä maltaita üheššä panokšešša keįtteä oluvekše. akka ńeŋvo konstin hänellä, heäm_pańi šilmäį_ʒälelläh.

aštū vähäsen_aįkoą, ńin_ottaŋ šen_enšimäiʒen_akam_potarkaŋ_kormanoštalı. pańi tieʒllä, tallasi ʒalkah šihi laįvah ta šano, ʒotta šeʒloą laįvańi šemmosen ťšoąrim_pihalla, mitä šanotah veneähen ťšoąrikše. laįva läksi šeʒloąmah. kohosi kerrašša ilmah, ʒotta poʒalla alko korvat vihelteä. mäńi ťšoąrin_ikkunan_alla ʒa šihi šeʒsattu. ńiŋ_kato laįva, ʒotta eį ʒiäŋnüm_mūta kur_repalehissa voątteissa pikkaraįńi poįka. heäm_mänöü ťšoąrim_pirttih ʒa pürkiü üäkše ʒa küšū pi_ʒalta iltasekšeh ruokoą. pika hänellä kereälöü vanhoʒa kuįvanehiʒa kalakukoŋ_kuŋriʒa ta hapannutta pettomaįtuo. heän šüöpi iltasen ʒa rupiŋū muąte. huŋmenekšella nouššah, ńin heäm_pürkiü ťšoąrilla kašakakše. ťšoąri küšū, ʒotta šoąttasitko šie tuolla meän_emäntäpi_ʒalla halkuŋ pilkkuŋ ʒa kantoą tähä hiŋkalon_alla, ʒotta

heäⁿ šaįs keitteę̈ mitä konša keįttämistä šattuįs hänellä olomah. poıka šıhi hüvim_mięlelläh rupesi, emäntäpi̇̀am_paššarikše.

heäⁿ šıhi rūpesi toisen_aren huǫmenešša. on šinä ühem_paįvän ta kakš_üǫ̈tä. neᶥᶥännem_päįvän huǫmenekšena nouš̌oǫ ia lahtöǫ̈ huǫmenekšella. . ., kaťšoǫ. kun ťšoǫŕiŋ_kartanohoįto oŋ_kokonah mušš̌alla haᶥᶥakalla vuǫrattu ulkoǫpäį(n). poıka įuǫkšou hätäǫ̈kšissä piį̇al_luǫkše ia küšä, įotta mintäh on tämä ťšoǫŕiŋ_kartanohoįto kokonah vuǫrattu. pīka vaštasi įotta tänäpeäⁿnä kello kümmenen_aįkana tuloǫ mereštä kolmipäi̇́ńi smiį̇a tatä ťšoǫŕin tüttüǫ̈ šüǫ̈mäh. įoš_eį mięlikauǫpalla anneta, ńin heäⁿ šüǫ̈pi koko tämäŋ_kauǫpuŋkin. rìtari-törppäri on hänel_luvam_pelaštoǫ, vaįį_įumala tietäą̈, įotta pelaštauǫko vain_ei.

kun_alko kello mànnà kahekšięn šeųtuįh, ńin_otettih ťšoǫŕin tüttö muštah voǫtteųkšeh šuǫritettih, muštah korįettah vięttih merer_rannalla. heän_istū šinä korįetašša ja itköǫ̈. a še rìtari-törppäri kuletti šihi rannalla pūškiį̇a ta kaįkkie šotańeųvoį̇a. šinä oᶥᶥi rannalla hüvin šūri tammi ja ülähänä hüvin_oᶥᶥi šınä tammešša hoǫra. ńin heäⁿ_iᶥᶥše nouš̌i šihi tammeh ja paįnauǫtu šıhi hoǫrah, įotta eį šuiŋkana mitüškänä oravakoįra hänešlà vaįnuǫ šaįs.

še poįka pürkiǫ̈ piį̇alta, įotta tüǫ̈nnä šię milmaki kaťšomah. pıkà hänen ottauǫ taį tüǫ̈ntäą̈, vaįm_varottauǫ, įotta muįssa tulla įälelläh ta tūva halkuǫ tulleššaš, illakše panemma meᶥᶥšom_patah ta paįstilliham_vartahah.

heäⁿm_mäńi šinne rantah, kävelōǫ̈ pikkusen_aįkoǫ, alko meri lenšahella, lenšahti kerran, toįsen, kolmannen. nouš̌i kolmannen_oǫallon nenäššä smiį̇a ta karį̇ū, įotta oŋko vaššušta vaįn_eį. poįka šanouǫ, įotta vaššušta vaįn. smiį̇a otti rauǫtakaŋken ta löį hiękkah, įotta kolme šültä hiękka taįvahalla nouš̌i. poįka otti toįsen_akam_potarkaŋ_kormanaštah, veįältì miękan huǫtrašta, puhalti miękan teräh ja kum_pühällütti üheŋ_kerran šeläškättä, ńin_ühellä kertoǫ kaįkki peäⁿt rinšahettih poįkki. poįka ei mūta kun hüppäsi smiį̇an laįvah ta otti monta värᶥᶥięˇ

kultoą ta hopięta. hüppasi, iotta heäm‿mänöü pi̯al‿luokše. ńin šanoų ťšoą́rin tüttö, iotta eläį mäne, vuotaį mię eťšim‿peätaš. heäm‿mäńi tütöl‿luokše, pańi peäh tütöm‿polvella. tüttö otti ią pisti uńińięklat po̯alla korvih. poįka šihi uįnoį. heän‿ei mūta kun‿otti ta įakšo po̯alta repalehet voąttięt poįs, šuoritti kultaset voąttięt peällä. nį̯̄em‿peällä šuoritti repalehet voątliet ią otti uńińieklat korvista, nošš̄atti po̯am‿poįs. poįka läkši kį̄reheŋ‿kauŋtta įuokšomah pį̯̄al‿luokše. pika hänen on iskiepuškię, kuń‿ńį̄m‿pitällä käveli šięlli . . .

Uhtua.

k u p t š́ a m ‿ p o į k a.

(Kertoja: Jyri Isokivi, 45 v., Alajärven kylastä.)

oťi enneŋ‿kupťša pį̄terissä, hänellä oťi üksi aįnut poįka. tuątto tunsi luįssah, iotta hiän‿oŋ‿kuoloman šį̯̄alla. anto kaįkki hüvüöh herroįlla, įotta eį pię antoą po̯allah enneŋkuin tuloų täüteh ikäh. tuątto kuoťi, kaįkki vięt̄ih tavara, poįka įäį aįvan‿alaťši. otti sauaŋ‿käteh, läksi aštumah pitiŋ‿kaupuŋkię, a̯įatteloų, įotta mih hän nüt‿on hüvä, kun‿eį oų į̯̄äššä tüötä ruątan, mihi nüt įoutunen. tuloų šotamięš vaštah. šanoų hänellä: mitä olet poįkańi va̯įilla? no hiän šanoų šotamięhellä, įotta kun‿eį oų tüötä ruątan, mihi nüt įoutunen. šotamięš šanoų po̯ialla: lähe šotamięhekše. hiäl‿lähtöü. šięlä hiär‿rupięų opaštumah. opaššuš mänöü hüvin. häntä pantih šięlä vahtih tšūą́rin‿ovilla. hiän šeįsoų üöllä,. kulkoų kakši herroą. paįssah keškenäh: kuįn on täššä kaupuŋkissa kupťšalla tütär, įotta eį ole muą̯ilmašša toįsta ńiŋ‿kauŋnista. šanoų pięnempi herra, įotta olen‿a̯įellun įäleššä kolme vuotta, eŋkä ole šuąnun nähä. šūrempi herra šanoų: a voį veįkkóseńi, mię olen‿a̯įelluŋ‿kolmekümmentä vuotta, sį̄h olem‿pannuŋ‿kaįkki hüvüöńi, eŋkä ole šuąnun nähä. poįka a̯įatteli, įotta kuį̄m‿miųla olis tiäv‿virka

ńĭn‿olisin šuǫnuŋ‿kolmešša kūšša naįsekšeńi. a herrat kūltih hänen‿aįatukšeh, kiǫlittih ťšuǫŕilla. poįkoǫ vaįehettih vahista. hiǫm‿mäŋ‿kasarmolla, eį muįsta enämpi aįatuštah.

kulu aįkoǫ kolme päįvöǫ. ťšuǫŕi rupesi kuťšumah sitä vahtiǫ, mi oľi sinä päįvänä vahissa. šuǫtih tiǫtä, įotta oľi še poįka. häntä šuǫritettih hüvih vuǫtteįh, tüǫnnettih ťšuǫŕil‿luǫkše. hiǫv‿varaįauǫ männeššä, kun‿eį tiįä aśśoǫ . . . . . ťšuǫŕi šanouǫ, įoš šiǫ olet ńĭm‿muįtroį, įotta šuǫt kupťšan tüttäreŋ‿kolmešša kūšša naįsekšeš, ńim‿miǫ annan šemmosel‿luvan: šuǫt käǫttöǫ šemmoįsta virkoǫ kuįn tahot taį rahoǫ ńĭn‿äįįäŋ‿kuįn tahot. vaįn įoš‿et šuǫ, ńĭm‿miǫ šiǫn tapan. . antauǫ poįalla iťše kirįuttamah kirįan, įotta šuǫt‿ottoǫ rahoǫ ńĭn‿äįįäŋ‿kun tarviťšet ťšuǫŕim‿paŋkista.

poįka ottauǫ kirįan, lähtöǫ aštumah. šitä mänöǫ paŋkkih, ottauǫ rahoǫ šūren šumman, oštauǫ vinoǫ, įuǫttauǫ kaįkki tovariššah humalah . . . . . ottauǫ vanhan šinelirepalehem‿piǫlläh, aštū tuǫm‿pitköǫ, tämäl‿lühüttä. mänöǫ ühteh leškiakkah, pürkiǫ üǫkše. lešk‿akka ottauǫ poįan‿üǫkše, vaįn šanouǫ: eį ole millä poįkan šüǫttöǫ. — on meįllä, šanouǫ, täťi, millä šüǫmistä oštoǫ. antauǫ akalla rahoǫ: mäne ošša mitä tarviťšet. akka mänöǫ lauǫkkah, oštauǫ šüǫmõǫ-įuǫmoǫ, šüǫttäǫ įuǫttauǫ poįan. šĭtä rupiǫuǫ küšelemäh: minne poįkan matkoǫt? poįka küšīi akalta: tĭįätkö akkasen, oŋko täššä kauǫpuŋkissa šemmońi tütär, įotta eį pitäįs‿olla toįsta ńĭŋ‿kauǫnista kuįn še on. akka šano: miǫ olen šen tüttärem‿puǫpo. poįka küšü: šaįsko šitä nähä tütärtä? — „et poįkan šuǫ nähä miǫuǫ‿kauǫtti, vaįkka miǫ niǫįį‿įoka päįvä. vaįn šuǫt nähä üheššä hotelissa, omah miǫlitiǫttüh keralla käǫt įuǫmašša, hänellä om‿miǫlitiǫttü šakšan ťšuǫŕim‿poįka — įoš šiǫlä šuǫt nähä vĭsahuoľla.“

poįka huǫmenekšella nouǫšouǫ makoǫmašta, ristiǫ šilmäh, lähtöǫ aštumah. mänöǫ sĭhi hotelih, mihi pitäįs tulla tütön, pürkiǫ sĭhi numeroh olomah, antauǫ sillä tüttärem‿paššarilla šata rupťoǫ rahoǫ. šĭtä tultih tütär miǫlitiǫttüh keralla. küšü-

täh paššarilta: kenen_olet tähäm_piäštän miäl_luvatta? pa-šari kumartaų: prošťikkoą milma, veįkkońi matkoąų koťih šlüš-pašta, tuťi miųl_luą käämäh matateššah, mie annoin hanella pikkaraįsen rüpün, hiäv_vaįpu miųη_krovattih. įoš teįlä hait-toąų, mieą noššatan hänen. tüttö šanoų šulhasellah: mitä hän meįlä haįttoąų. šitä ruvetah šüämah įuąmah. poįka kaťšoų küänäšpiäh alta, įotta šaįs nähä tütärtä . . .

poįka mäńi įälelläh leškiakkah. huąmenekšella noųšoų, ristī šilmäseh, aįattelou: pitäįs ruveta moršieąnta šuąhuštamah. mänöä šamah hotelih, pürkiä toįseh numeroh olomah. touų tuąš tütär šulhasineh. küšütäh šamppanioą šuleįkkoą. hiäη_küšü kokonaįsta reηkieą ta allašta, įotta šaįsi šamppaniašša pešeätüä . . . .

poįka įää aįattelomah, mitä täššä pitäįs ruveta ruątamah, įotta šaįsin hiäm_pakinat_kūlla. kaįvaų šeįnäh loųkon. huą-menekšella eį įuą ühtänä, rupieų küntelomah, mitä paįssah pa-rikunta. šanoų moršieąn: küllä šuąt tulla miųη_koťih ensi üänä kello kümmenen_aįkana, vaįn šuąt männä oštoą kellon šem-moseη_kum_miųla on, nit_eį oų kun_üksi täššä kaupuηkissa, toįsem_mieą oššin. veįä še kello ta pane torniη_kellon įälkeh, elä ühtänä minūttieą tule aįvompah eläkä müähempäh. miųn huąnehen_ikkunan_alla on üäkello, sīhi paįna šormellaš, mieą avoąn_ikkunan, lašeη_käšipaįkan, noššan šiųn_ikkunašta šiä-meh.

poįka kūli hiäm_pakinan, läksi poįs, ošti šen kellon ta käski panna toįsen šillä šiįalla. šitä mänöä, šanoų torniva-hilla: kiännä kelluąš įälellähpäin vįstoįsta minūttieą, mieą mak-šan šiųlä vuątehisem_palkan. ukko kiänti kellon, poįka makšo ukolla rahat. mänöä, šliäpän_oštaų šamammoįsen ta palton, ńīηkun tšuąrim_poįalla on. šitä mänöä leškiakkah, rupieų muąte.

leškiakka noštaų poįam_makoąmašta. poįka šuąrieų üših vuątleįh, ottaų kakši hevoįsta etehes, aįaų kupťšam_pihah.

paiṇau nappie, mihi tüttö iuġhatti, avauṭū ikkuna. laškoų tüttö käšipaiḳan noštaų poi̯an šiämeh ikkunašta. šanoų tütölla: voiṭko šuġha tulen. — ei̯ armahai̯sen tiälä voi̯ šuġha tulta. tuġtto näköu. no šehäm‿poi̯alla oľi miġleh, i̯otta ei̯ tütär tunsis. šitä tüttö käškövü häntä muġte, muġte reųnahaš. šilloi̯n‿üökello rupesi tuġš heläi̯ämäh. poiḳa küšü: kempä šiųla nüt tuloų, vai̯n‿oŋko šiųla toi̯siḳki šulhasie? — totta še on še šotamiḳš. mi oľi hotelissa, onnakko küli miäm‿pakinan. — millä müö häntä kośťitamma? — tuġšša on reŋki, luġmma šen hänellä piähä. šotamiḳš‿otti reŋkin, kuġto ťšuġŕimpoi̯alla piähä. hiän rupesi emättämäh ta läksi kireheštä poi̯s‿ai̯amah . . .

Paanajärvi.

Tuhkimuš.

Oľi ukolla kolme poikoa. Toatto rupei ľäźimäh, külov luiśśah, jotta šurma tulov, šanov pojillah kaikilla: kaččuote, mie ku kuolen, käüköä kuki milma muisťelomah miun hauvan peäľľä. —

Kuoľi ukko. Sīťä pojat pantih hautah toatto; tuldih koťih. Ei ruohita ľähťie ńi ku muisťelomah, pannah arpa, lūah, jotta kellä laŋgiev, eüži üönä lähťie. Arpa laŋgiev nuoŕimmalla pojalla; se Tuhkimukšekši ažetakši, vähä-mieľizekši rupiev.

Päivä sijautuv, sīťä mänöv Tuhkimuš toattoh hauvan peäľľä, alkav sieľä moľie Jumaloa, toattuo muiśśella. Muisťelov puoleh üöhö šoate; avautuv hauta, noužov hauvašta toatto i küžüv: olettako pojat? — Heän i vaštoav: olen mie, toattozeń ťäššä. — Sīťä heän pojallah šanov, kuin elöä ťäťä ilmoa. Noužov ukko pisťüh, seiźoaľľah, andav šüren bumažnikan ďeŋgoa, vihelďäv karahuttav, sīťä tulov hepońe sťepisťä: karva kuldańe, toińe hobieńe, kolmannella ei ole hindoaki. Pojalla ando ukko sen hepośen, ńin sīťä ukko jäleľľäh hautahañše, dai hauta um-

beh. Poika hepozella selkäh, tuľi koťih üön aikana dai hepo zen pańi omah ambarihiňze. Nu i küžüťäh veľľet, heau ku tuľi: miťä ńäit sieľä? — En ńähńün ńi miťä mūta, kuin muisťelin toattojaňi. —

Toiśśa päiväńä piťäis ľähťie toizen veľľen, keškimmäizen kui nuoŕin käü; rupiev moľimah siťä nuoŕinda veľľie, jotta mäne miun ieštä. — Kun šoan rubľoa andanet, ńim mie ľähen. — Ilda kuin tuľi, da heäu toaš i ľähtöv toattoh peällä. Enďizeh tapah i alkav moľie; puolen üön aikah hauta i avautuv, i toatto nouš pisťüh, küžüv: olettako pojat? — I šanov se nuoŕin poika: mie olen, toatto. — Toatto šanov: minťäh ei tulla toizet? — Nīn heän šanov: ei ruohita ľähťie. — Kuin ei ruohita tulla, ei heiľä i hüvüťťä pie. — Bumažnikan andav šūremman vieľä, sīťä vihelďäv: tulov pedra, šarvet kuldazet. Ukko hautah, hauta umbeh toaš. Tulov poika toaš koťihiňźeh dai panov ambarihisseh pedrah, iče tulov kiukoalla da venüttöäkši moata.

Toaš kuin tulov kolmaš ilda jo, ńīm piťäis ľähťie vaňhimmaň veľľekšeň; päivällä šuoriev ľähťemäh, a üöľľä ei ńi ruohi, moľiv siťä nuoŕinda veľľieh, jotta veľľi mäne, loai siťä hüvöä. — Šoan rubľoa ottav palkkoa toaš ďai ľähťöv üöksi se vaňhimmaň veľľen eičči.

Mänöv toaš hauvan peäľľä, muisťelov toattojah nīŋkuin ieľľäki puoleh üöhö šoaťe. Noužov toatto i küžüv: olettako pojat? — Heän i šanov: mie olen nuoŕin poika, toattozeň; ei ruohita ľähťie toizet. — Kun ei ruohita ľähťie, ńīn ei heiľä i hüvüťťä pie. — Toaš viheldäv, i tulov mečäštä śika: šukahat kuldazet śeľäššä. Andav pojallah ukko dai proššaiksi poikah kera dai: käüköä enemb' elköä. — Tulov koťihiňzeh dai panov ambarihiňzeh sikah da kiukoalla venüttöäkši moata.

Päiväh moattih, i noššah makoamašta; veľľet küžüťäh: miťä ńäit sielä ńūt käveľľeššäš? — Näiň miťä ńäiň, eččimisťä e' ole sen jälkeh ńi keľľä. — — — — — — — — — —

Siťä veľľisťäh pois eroźi, sro'i koťih omah, alkav elöä üksińäh. Ašettelekši naimah. Tuľi čoaŕista viesti, jotta pańi ťüťťärehenzeh kolmandeh kerrokšeh, ikkunaň viereh: ken voinov ťuťťärelďä vījä šormukšen keäštä, da ńīň siľľä annan i mieheľľä. —

Tulov äijä kuptsie i bohaťťeŕiloita hüvillä hepozilla, mitä parahilla; ühä üŕiťelläh, ajetah hepozie, eibä voija peäššä. Sieľä ne ollahki hänen veľľet kaččomašša. Heän üksińäh koissah ku eläv, šuorizi hüvih voatteih, otti hepozeh, hepozellah selkäh hüppäzi dai ľäksi śinneže heäñgi.

Mäńi sine čoaŕin pihalla, ei tundie, ei veľľet, ei ńi keň. Kuin hevoisťah sivaldi pľeťiľľä, hepońe hüppäzi, dai heän ťüťťären otti kaikkińeh ikkunašta dai vei ťiehenže, nīŋkuiň ľindu ľenďäjä läksi, dai tuľi koťihisseh.

Ečiťäh, ken oľi, misťä tuľi, kune mäńi; ei voija ľöüťöä, kuin ei tundieta ńi ken. Iče se naija ťüöndäv čoaŕih viessiň, (šanoihe) jotta miula on ťüťťäreh, mie käüň da mie i otin. — Tulov čoaŕi, kaččov: no miľľä sie käüt, misťä siula šai semmoińe hepońe? — Sīťä čoaŕilla ožuttav hepozeh ambariśťa i pedrah dai siañ, kaikki šupi, mi oľi. Čoaŕi šanov: mie ťämänmoizie en ole ńäkeň, eň kūllut, misťä śiulaš šai? — Šain misťä šain, eččimisť ei, a miun ollah. — Kuin šait, ńīň sie pie, dai ťüťťäreń pie. — Sīťä hüö venčaiťihiččeh; alettih heäťä piťöä, čoaŕin kera gosťieččeh, aletah elöä kuin mieš da naińe.

Etelä-karjalaa.

Tunkua.

šuarna toizem_muan_koroľih i veńüähen ťšuaŕih ńäheñ.

(Fonografiin kertonut Lari Jeftejeff, 50 v., Kevättämärven kylästä.)

eńńen tuľi koroľi toizisťa maisťa veńüähen ťšuaŕiñ_luokši, küžü veńüähen ťšuaŕilla: ongo ťeilä šemmoińe mieš kumbańe voiz miun_kera paiśśa miďä mie dūmaitsen, hiäm_vaštuaiz miula. ťšuaŕi tüöńď eťšimäh eigo löüvü šemmoisťa mieštä. šiďä käveľďih eťšimäššä, löüvetťih humalamieš, še veńü kabakam_pihalla humalašša. šiďä hända potitťih: nouže pois. še nouži. šiďä häńeľďä küžütťih: edgo maha paiśśa ťšuaŕin_kera . . . koro in_kera. hiän šano što mie mahañ, mie maltañ.

šiďä händä tuodih koroľiñ_luokši. koroľi šanou, što meilä piďäu šemmoińe eri huoneh. komnatta, misšä müö voiźima olla kaheñ.

šiďä hüö isťūvutťih vaššakkah, ükši puoleh stoluą toińe toizeh. šiďä koro i häńellä oiendi üheñ_šormeñ. hiänn_oiendi koroilla vaštah kakši šormie. šiďä koroľi šormella ďuohatti ülähäkši. hiän ďuohatti šormella alahakši, koroľilla vaštah. šiďä koroľi ďuohatti poikkieh i piťin, šormella risťih. a hiän ďuohatti . . . kiällä püöritti alahana ümbärih.

šihi heilä pagina loppu. šiďä koroľi šano hänellä paššiboñ i tuľi ťšuaŕiñ_luokši. veńüähen ťšuaŕilla šano što paššibo, kuiñ_löüdü teilä šemmoińe mieš — mie enn_uškon što teilä om_veńüäheššä šemmoizie miehie. šanou mie kuiñ_šanou ďuohatiñ_hänellä, što ďumala luaďi atamañ, hiäm_miula vaštaźi što ńiñ_žei dievañ. šiďä mie ďuohatin ülähäkši, što ďumala luaďi taivahañ. hiän ďuohatti alahakši: ńiñ_žei muañ. šiďä mie ďuohatim_poikkieh i piťiñ, risťih, što ďumala luaďi ďärvett_i ďovet. hiäm_miula vaštai ńiñ_žei kožet. — šiďä koroľi ťšuaŕilla ando paššibon, läkši poigeš.

šiďa tšuǫŕi kuťšū šem‿mužikañ, küzü: miďä tüǫ pagiziǫa koroľiŋ‿kera? hiǫn šano: koroľi miǫla ando kukoñ. miǫ annoiǫ‿hàńellä ıaštah kakši. hiǫn duǫhatti ülähäkšı šormella: šilma piďäis puiǫsťuǫ tukisťa šiďä ťöiǫ (ruǫvošta). miǫ häńellä ďuǫhatim‿ıaštah što šilma piďäiǫs‿paiǫnuǫ alahakšı tukisťa. hiǫn ďuǫhatti što šilma piďäiǫ veiǫllä puǫlehh‿i toiǫzeh. a miǫ häńellä ďuǫhatiñ: šilma piďäiǫs‿püǫriťtüǫ ümbärih tukisťa.

šiďä koroľi (p. o. *tšuǫŕi*) *otti šuǫñ‿rubľuǫ ďeŋguǫ hänell‿ando. šanoıı što mäne durakka ďuǫ kuiǫn ďoiǫtt‿ieǫllä, mäne‿ďuǫ ieǫlläh. šeŋ‿kera läksi mužikka duǫmah.*

Rukajärvi.

starina tšikošta da veiǫkošta da süǫtärrakašta.

(Kertoja: Natalia Korhonen, 13 v., Ontrosenvaaran kylästä.)

eli ukko da akka. oľi heiǫlä tüťär da poiǫga. ukko da akka kuǫldih. ďäiǫ tüttö da poiǫga. poiǫga läksi tšuǫŕilla kazakakši. tšuǫŕi rubeiǫ naimah. sidä se poiǫga šanoǫ: „miǫll‿on tämämmöiǫńi tšikko“. tšuǫŕi šano: „mäne käüǫ“.

läksi veiǫkko koďih, šano tšikollah: „läkkō tšuǫŕilla miǫhellä.“ tšikko šano: „el‿lähe, kuńi ed‿murottane laťetta“. hänn‿otti, veiǫkko, kirveheñ, murotti laťtiǫñ. — „läkkō nügönä.“ — „el‿lähe, kuńi ed‿murottane päťšiǫ.“ veiǫkko murotti päťšiñ. — „el‿lähe viǫlä, kuńi ed‿murottane lauťšoǫ.“ veiǫkko murotti lauťšañ.

otti tšikko rikkikoiǫrañ, pańi vuǫttiǫd‿lippahah. lähettih, mändih veneheh. rubeiǫ tšikko šoǫdamah, veiǫkko rubeiǫ peräh. tuldih ńiǫmeń‿ńokkah. süǫtärrakka oľi ńiǫmeššä, šano: „otakkoǫ tädiǫ veneheh“. veiǫkko šano tšikolla: „otammago müǫ?“ — „emma‿ota, pahašta paha touǫ, kübeneštä muǫ küdöǫ.“ lähetähh‿ieǫlläh šoǫdamah, tuldih toiǫzeń‿ńiǫmeń‿ńokkah. tuǫš tuľi süǫtärrakka, šano: „otakkoǫ tädiǫ veneheh“. — „otammago müǫ?“ — „emma‿ota, pahašta paha touǫ, kübeneštä muǫ kü-

döŋ.“ lähettihh‿iɛlläh šoŋdamah, tuldih kolmandeh ńiɛmeń‿ńokkah, tuąš tuľi süŋtärrakka: „otakkoą tädie veneheh“. — otammago . . . j. n. e.

otettih veneheh, lähettih šoŋdamah. ɛeikko šano tšikolla: „kohendeliɛte, ďo tšuąŕiŋ‿koďi ńägŭ“. — „mida siɛ šanoiţ?“ süŋtärrakka šano: „sida šano veiɛkko: pane lippahaž‿vedeh, iţ še mäne ďälgeh rikkikoiraŋ‿keralla“. tšikko rubeį itkemäh. lähettihh‿iɛlläh. veiɛkko šano: „kohendeliɛte paremmiñ, ďo tšuąŕiŋkoďi ńägŭ enämmäldi“. — „midä siɛ šanoiţ?“ süŋtärrakka šano: „sidä šano veiɛkko, pane rikkikoira vedeh, iţ še mäne lippahaŋ‿kera ďälgeh“. lähettih šoŋdamah, veiɛkko šano tšikolla: „ďo tšuąŕim‿poiga tuloŋ vaštah“. — „midä siɛ šanoiţ?“ süŋtärrakka šano: „sidä šano veiɛkko: pane lippahaž‿vedeh, iţ še mäne rikkikoiraŋ‿keralla ďälgeh“. tüttō pańi lippaham‿vedeh, iţ še šolahtu ďälgeh rikkikoiraŋ‿keralla.

mändih randoįh. tuľi tšuąŕim‿poiga vaštah, šano poįalla: „tämämmōińigo siŋlaš‿tšikko?“ — „tämämmöińi.“ tšuąŕim‿poiga otti süŋtärrakan naįzekši, pańi poįan zmiįoiįlla süŋdäväkši.

rubeį tšuąŕim‿poiga muąta, a tšikko tuľi veiɛkol‿luąkši, toį zmiįoiįlla süŋdävōŋ i toį veiɛkolla paiįan. nouzi huąmukšella süŋtärrakka magoąmašta, mäńi poįal‿luą, otti poįalda paiįan da mäńi poigeš. nouzi tšuąŕim‿poiga magoąmašta, käski kazakoiįlla lükätä lūt. mändih kazakat — poiga ōľi terveh. mäńi tšuąŕim‿poiga kaťšomah, pańi toįzilla zmiįoiįlla süŋdäväkši. tuľi ilda, ruvettih muąta. tuąš tuľi tšikko veiɛkol‿luą, toį zmiįoiįlla süŋdävōŋ, toį veiɛkolla nasťeraññikan i mäńi poigeš. nouzi süŋtärrakka, otti poiš poįalda nasťeraññikan. tšuąŕim‿poiga pańi poįaŋ‿kolmannilla zmiįoiįlla süŋdäväkši. tuľi üŋ, tuľi tšikko tuąž‿veiɛkol‿luą, toį zmiįoiįlla süŋdävōŋ, toį veiɛkolla käźipaiɛkan i mäńi poigeš.

käški tšuąŕim‿poiga huąmukšella lūd‿lükätä — poiga terveh. mäńi lešk‿akal‿luą, šano: „migä kumma oñ, kuŋ‿kolmilla

zmiǯoiłła veiñ‿suǫ̈davakši poǯañ, — eį süǫ̈dü zmiǯat.“ leškıakka šanoų: „siųlaᶜš‿on süǫ̈tarrakka naįzena, poǯan ťšikko om‿vēššä šoržana“. ťšuąŕim‿poiga küžü: „millä mię šuąñ‿šen ťüťön?“ — „tahkuǫ veįťši ťeräväkši, kuiŋ‿kerrašša villakuožalim‿piąl‿ leįkkoąįs poįkki. illalla mäne külüm‿peräh. kuiñ‿hän ťüttò tuloų, ńin ťšiępid‿helissäh. sidä się isse ťšięppię, ťšięppi mänöį poįkki.“

läkši ťšuąŕim‿poiga koď'ih, tahkoį veįťšen ťeräväkši, mäńi külüm‿peräh. kūloų, tuloų ťüttö. hän ťšuąŕi varušti veįťšeñ. tuľi ťüttö, ťšuąŕi leįkkaį poįkki ťšiępiñ. otti šen ťüťön da poįam‿veį leškıakkah, mäńi iťše koď'ihisse.

lämmitettih küľü, lähettih vięmäh süǫ̈tärrakkoą külüh. keŋ‿kandaų vaštoą, keŋ‿kandaų tazuą, keŋ‿kandaų muįłuą. süǫ̈tärrakka šano: „pädöį olla ťšuąŕinn‿akkana“. a külünn‿ovilla pandih ťervuą da tuľi, piąliťši pandih ruškię haľľakka. tuǫď'ih süǫ̈tärrakka külünn‿ovilla. ruvettih harppuąmah künnükšeštä piąliťši. kuįm‿viąllütettih ruškię haľľakka, ńin süǫ̈tärrakka mäńi ťervah — ťervan da tuleŋ‿ješkeh. süǫ̈tärrakka lugi: „šormed‿madozikši, tukat‿kiąrmehikši, ńaba . . .“

mäńi ťšuąŕi, otti ťšikon da veįkon. veįkom‿pańi veįkokši, ťšikonn‿otti akakši. ruvettihh‿elämäh da olomah.

Repola.

šüǫ̈ǯätär‿akam‿vaįhtamat poǯat.

(Kertoja: Nasti Mihailoff, 61 v., Pläkkiän kylästä.)

oli ukko da akka. heįlä oli kolme tüttüǫ̈. šïdä hüǫ̈ tütöt peretäh külüššä tüǫ̈dä. üksi tüttö šanoų: kum‿miųn‿ottaįs ťšuąŕim‿poiga akakši, ńim‿mię, šanoų, luąďizin‿üheštä tüǫ̈ŋ‿kuįduzešta kaįkella linnakunnalla vuątetta. toįńe tüttö šanoų: kum‿miųn, šanoų, ottaįz‿akakši, ńil‿luąďizin, šanoų, üheštä vehnän ďüväštä kaįkella linnakunnalla šüǫ̈mistä. šïdä kolmaš tüttö ša-

noų: kum‿miun‿ottaiz‿akakši, ńiŋ‿kolmeh kohtuh šaizin‿ühekšäm‿poiguą.

poigaba še — tšuąŕim‿poiga — kūndeli oven tagana, kun tütöt paistih šiglä keškenäh kulüšša. šidä tšuąŕim‿poiga šen i ottaų, kudama lubaį ühekšäm‿poiguą šuąha. hiąŋ‿kun‿ottaų akakši, poiga še, tütön, ńin hüą eletäh ollah kodvańe. daį kohtūdū še naińe pakšukši daį šuąų kolme poiguą. kolme poiguą šuąų da tüąndääų vanhan‿ukkozem‿buąbuą eťšimäh. aštū ukkońe doroguą müąte, tuloų akka vaštah, šüąįätär‿akka. küžū šildä ukkozelda: kunne mänet, šanoų. — mänem‿buąbuą eťšimäh. — ota milma, šanoų, buąbokši. no hiąn‿ottaų šīdä šüąįätär‿akam‿buąbokši. šen šüąįätär‿akaŋ‿kun‿ottaų buąbokši, ńin še tuloų koďih da tuąų kolme koiram‿penduą. koiram‿pennut panoų lapšikš i poįad‿ottaų iť šelläh — koiram‿pennut ťilah panoų. mięš tuloų koďih, ga nämägö ollah šiųla poįat? mięš küžū šildä naiželda. — ga nämä.

šidä tuąš kodvańe aiguą ollah, tuąš kohtūdū še naińe. mięž‿lähtöų kävelükšeh, šanoų lähtięššäh: milma elä vuąta koďih hüvällä mięliŋ‿kuŋ‿kolme poiguą et šuąne.

naińe tuąš šaį kolme poiguą. ne kolme poiguą kuįn šaį, ńin šidä tüąndääų ukom‿buąbuą eťšimäh. ukkońe aštū doroguą müąte, tuloų akka tuąž‿vaštah, šüąįätär‿akka. küžū ukkozelda, ďotta kunne mänet? — mię mänem‿buąbuą eťšimäh. šanoų: ota milma buąbokši. ukkońe še šanoų: ga läkkä šię, šanoų.

no hiąn tuąž‿ottaų, še akkańe, kolme koiram‿penduą varuštaų. daį tullah koďih, hiąŋ‿koiram‿penduzet panoų šillä akalla poįakš a poįad‿ottaų iť šelläh. tuloų ukko koďih, šanoų, ďotta nämägö šiųla i poįad‿ollah? naińe šanoų: ga nämä.

no, šidä eletäh kodvańe aiguą, kohtūdu akka tuąš, kolmanneŋ‿kerran ďo. no ukko šanoų lähtięššäh — lähtöų tuąš kävelükšeh —, šanoų ďotta „kum‿poigię eį olle ilmeissä, ńi milma elä vuąta koďih hüvällä mięlin“.

akka tuą̈š šuą̈u kolme poįguą. kolme poįguą šuą̈u da tüǫ̈ndäü ukom‿buąbuǫ eťšimäh. a peıttäü ühem‿poįan, oįgień‿ńäńńin‿alla panou, emä, kakši ďättäü buąbuitavakši. no touǫ̈ še šüǫ̈įätar‿akka buąbuįmah ńidä poįgie, naįzella šanou: miŋgätahen oŋ‿kakši poiguą, kuįn‿eį ou kolmieę? šanou naįńe ďotta tulou kahešta. koıram‿ penduǫ kakš toi, šüǫ̈įätär‿akka, da poįad‿otti.

touǫ̈ mieš koďih tuą̈š, da nämägö šiu̧la poįad‿ollah? naįńe šano: nämä. ottau̧, naįzem‿panou̧ rau̧dazeh puťših, vannehtiu̧. naįńe eį šano i mieęhellä šidä poįguą, naįzella on ńäńńin‿alla še poıga. tüǫ̈ndäü̧ merellä naįzeŋ‿kävelemäh, puťšiŋ‿kera.

šidä kävelläh, kävelläh merellä. da poıga še kažvau̧ šūrekši ďo. poıga ďo pagizou̧ muąmolla: blahoslovi, šanou̧, muąmo rukka milma, mię kum‿potkuąm‿putšię, piäžemmä, šanou̧, muąla. muąmo šanou̧: spuąssu, šanou̧, blahoslovikkah. šidä kun hiäm‿potkaį, blahosloveńďašta, puťšię, šidä piäštih muąla hüǫ̈.

hüǫ̈ muąla kun noštih, šidä emä paįstau̧ ühekšär‿rieżaįsta, ńäńńimaįįošta, da andau̧ poįalla kädeh rieškazet. aššutah kodvańe aiguą muąmoŋ‿kera, touǫ̈ üleŋ‿kau̧nis peldo vaštah. hiäǫ̈n‿ottau̧, še poıga, tüǫ̈ndäü̧ kahekš ar‿rieżaįsta vieremäh šinne pellolla, lükkiäǫ̈ü̧, ühekšännen ďättäü̧ kädeh. kaťšou̧ šidä emä, ga kahekšam‿poįguą kizatah kurih (kurię lūväh) pellolla. šidä tuldih ńidä kuripuąlikkoįa eťšimäh pellolda. ükši šanou̧: mię löǫ̈vir‿rieškazen. da toińe šanou̧: daį mię löǫ̈vin . . . šidä ńidä rieškazię šüväh, ne poįat, šanotah: tämä oŋ‿kum‿muąmoń‿ńäńńimaįdoh paissettu rieškańe — ńin‿om‿magię šüveššä. emä mänöįü̧ šidä ńi̇įem‿poįgieį‿luǫ, ďiäǫ̈vikše, šanou̧, ďotta nämä ollah poįad‿miu̧la omat. poįat‿šidä šanotah: tiäǫ̈l‿om‿meįlä i muąmo.

poįilla on hüvä koďi stroįittu, luąįittu ülen hüvä. otetah muąmo šidä, koďisseh viįäh. no rubieu̧ hiäm‿poįgieŋ‿kera elämäh — ühekšäm‿poįguą oŋ‿ga elämä on‿ülen hüvä heįlä.

šĭdä mieš kaťšou toįzelda puǫlelda dogiċ: mista noįn hüväd eläįäd roďih tuǫho. miež‿guťaťšouǫ ullalla, kaťšouǫ, hanell‿om‿ paha mieleštah. touǫ šĭhi koď ih. missa ollah elamaššä poįad daį še naįńe. rubieǫ šanomah: ottuąd‿ühteh, šanouǫ, elämäh. naįńe šanouǫ: kun‿em‿mieǫ ieǫllä ollun hüvä, kun šieǫ rauǫdazeh puťših miǫv‿vannehid da tuǫnnid merella, šanouǫ ńin‿emmä ota ühteh. poįat šanotah: otamma ühteh, anna han eläu tuątto meįllä koįssa.

Paadene.

nado da ńeveska.

(Fonografiin kertonut Anni Kontratjo, 61 v., Vitsajärven kylästä.)

oľi ennen‿ukko da akka. ukolla da akalla oľi poįga da ťüťär. mōmo kuǫlouǫ, käškövǫ poįalla blahosloveńďan ottō tsikošta metsäh lähtieššä.

veįkko naį. eį roįnun tsikko mieǫlehińi ńeveskällä, eį ľūbi nadua. no veįkko eñzi päįväm‿metsäh lähtövǫ. ottauǫ blahosloveńďan tsikošta. ńeveskä siąndū . . . ottauǫ, eñzi piąnä ku läks metsäh, aśťiat kaįkem‿murendauǫ, ńeveskä. šanouǫ (veľľellä): „kaįkem‿murendi siuǫlaš t s i k k o aśťiat kuįm‿blahosloveńďan otit“. — „murendi ka murennakkah, toįsta, šanouǫ, lauǫkkah ďäį.“

läksi toįzem‿päįvän tōž‿metsäh, ottauǫ blahosloveńďan: „tsikko blahoslovi“. — „mäne ďumala müǫdäh, spōš keralla“ . . . mänövǫ liąväh ńeveskä, kaksi ľehmā tappauǫ. velli koď ih touǫ, šanouǫ (ńeveskä): „tsikko hüvä siuǫll‿oñ, blahosloveńďann‿otat, kaksi ľehmā tappauǫ“. — „tappo ga tapakkah, toįsta lehmā kažvauǫ.“

kolmannem‿päįvän lähtövǫ metsäh. — „tsikko milma blahoslovi“. — „mäne ďumala müǫdäh, spōš keralla“. ottauǫ, omam‿ poįaŋ‿käťküǫh tappauǫ, ńeveskä. tappo poįaŋ‿käťküǫh. tuľi veįkko metsäštä, šano (ńeveskä): „ota tsikošta blahosloveńďa — otti poįan tappo, üksi oľi poįga, sen tappo“. — „tappo ga tapakkah, nuǫred müǫ olemma, toįsta müǫ šōmma.“

no, ottaŋ nud‿dūmittaŋ. midä nüd miŋla rōdō tśikostt‿ümbari. pańi tśikor‿regeh, veď i veď i veď i veď i pimiäh metsah, sin korgiah. ottaŋ kiäŋ‿katkaŋ puǫlelda ď allaŋ‿katkaŋ toizelda, silmat kaŋ aŋ da ď attaŋ sihi hänen.

tsikko vieri vieri vieri vieri vieri vieri. külou ga on han seińa, mi ollou seińa. tsōŕim‿poian saun seńä važ‿virū. tsōŕim‿poiga matkaŋ: midä sadu hüǫdü päivä kaksi kolme ď o? tōtto, šano, blahoslovi milma saušt‿ümbari proiďimah, midä hän miŋla sadu hüǫdümah rubei. tōtto šanoŋ: „ga midä sie sield‿eǫsit, sadu hüǫdü mōžed‿muiťeñ.“ — „a miŋla himottaŋ.“ hän ď o katso, müttünäńi hän sield‿oli viruia, saduǫ vašše, poiga, tsōŕim‿poiga. no, häŋ‿kuim‿mäńi . . . . proiď i ümbäri dai lōüď i. toi (tsōŕilla) edeh: eigo ńi kättä eigo oŋ ńi ď algā, eigoŋ ńi midä hänellä.

tsōŕi piďi piď i kodvazem‿perťissä sielä, päivä kaksi kolme. kaťšoŋ: „paha oñ“, šanoŋ „ei tuǫda tsōrin dvortsašša pieťtä“. otti, mäni hänen lükkäi. rubes‿sadu kuivamah. tsōŕim‿poiga šanoŋ: „midä nüt‿sadu kuivaŋ. kaťšo, kuin šogiañ‿lükkäzid‿ńi sadu rubei kuivamah.“

Porajärvi.

Īvana ihalańe, Tuhkei-mūričča, silmävoidien tuoja.

Oli vanha mies, saksa; se oli sogie. Hänellä oli kolme poigoa: vanhimmalla oli ńimi Samssan, nuorimmalla Pedri, keskimäzellä Īvana ihalańe, Tuhkei-mūričča.

Izä sanov nuorimmalla: mäne, sanov, silmävoidien tuondah, ota, poigazeńi hüvä orih. — Andav orihen hüvän i hüvät brujat, sadulan hüvän, päičet hüvät, sovat hüvät, dai ďeŋgoa ando küllälďi. Lähtiess' sanov: min ťerämbi voizit käüvä, sen parembi. Noh, läks, prosťih; sīd' ajo, ajo lounazih soah. Tuli kolme dorogoa hänelläh, sih on pačas piśśettü, paččahaze kir-

jutettu: ülīteh lähtenet, hebone häviav, toizeh lahtenet, iče häviät, kolmandeh lähtenet, nälgä ńi külla. Heän laksi sih dorogah, nälgä ńi küllä kuss' on; ajo, ajo tuľi huonehet hüvät. Tuľi ńeiďińe perťist', sano: elä ielleh lähe, ei tule hüvä, magoa miun luona, mie huvin piän siuda. — Otti, hebozen rabiesti, pańi taľľih, läksi perťťih ńeiďizen kera. Söi perťťih mändüö. Ńeiďińe küzüv: üksingo rubiat moate, vain miun kera? — Heän sanov: siun kera. — No mändih gorńičeah, käsköv brihalla: rubie moata kravaťilla. — Briha kuin rubei, heän lekahutti kravaťin; kravaťťi püörähti, heän laŋgei kuoppah.

Koissa brihoa vuotettih, vuotettih; ei tule, viikostu. Izä sanov: mäŋgeä pojat eččimäh. — Vanhembi poiga sanov: mie lähen. Ihalańe sanov: kuin lähtenet, kai häviäv; mie lähen. — Toatto sanov: eib' ō hüveä hevoista. — Mie otan sen hebozen, kulla vettä vētäh, valgian. — Läksi, sadulan otti pahan, saduloičči hebozen sih pahah sadulah. Sīdä sanov izällä: anna ďeŋgoa. — Ando izä ďeŋgoa, sano: elä hävie. — Heän vastazi: miud' ei polta tuľi, da ńi vezi hävitä. —

Läksi, ajo puoleh päiväh soah, tuľi kolme dorogoa; dūmaičči: kuh nüt veľľi mäńi? — Läksi sih dorogah, kussa nälgä ńi küllä, kuda i veľľi mäńi. Tuľi huonehen luo, ńeičüt pordahilla seizov, sanov: tule süömäh, matkamies. — Miul' on pitkä dorog', en jouva. — Ei nossut, ielleh läksi. Ajo ildah soah; tuľi perťťi pikkarańe vastah, mäńi perťťih. Püöriv se ümbäŕ värttinän kannalla; heän käski: piätü perťťi matkalazella üödä moata! — Mäńi, akka istuv, küńńüksillä jallat, iče sopess', sano: tuľi vieras süödäväksi! — Virkki vastah akalla: äijägo matkamiehessä süödäveä: lihoa ńäppi, lūda kobrańe. — Akka sanov: āh, tämä on Īvana ihalańe! Voit tulla üöksi, ei pie ielleh männä, piän mie üödä. — Hebozen otti, süötti, juotti; küzüv: kunne mänet. — Īvana sanov: toatto on sogie, mäńin voijetta eččimäh. — Akka sanov: äijä on männüzie, vähä on tulluzie, ei siun hebozella sinne soa männä. — Sie kuin voizit hüvän

loaďie: ana miula hebońe. — Andoa pidäv. — Mäńi pihalla, viheldi. tuľi hebońe, hüvä kaččuo semmoine; sadulan pańi hebozella, kahella-toist'-kymmenellä potrugalla pańi kińi hebozeh. Käski nossa selgäh, ando čoassut kormańih da buťilkan ando voijetta tuva, ičestäh Ivanasta pańi peäľičči potrugan dai lukkuh, kuin ei kirbuaizi hebozen sellästä; ńin rabiest' juoksov hebońe. Sid' ando raudazet keät dai jallat, käski hänellä ajoa, sano: tulov linna, linnass' on seinä. — Ei käsked linnah männä; kuin kaksitoista čoassuo proiďi, sid' kolmannella-toista käsköv hüpätä hebozella. Kütta süldä on seinä, mistä pidäv peäličči hypätä.

Tuľi se kolmas-toista čoassu; hüppäütti. Mäńi sen dvortsan alla, voijetta kuss' on; läksi sellästä, lukun ričči, pańi raudazet keät dai jallat. Sidä nouzi kolmandeh kerrokseh, mäńi: kolme ńeijist' on kolmessa kravaťissa. Kudam' on koillizessa kokassa ńeiďińe, hänellä pieluksissa on kakstoista buťilkkoa. Heän otti kaikista voijetta, sidä kaččov: ńeiďińe on ńin kauńis kravaťilla, moall' ei ńäget semmoista. — — — —

Läksi pois, mäńi hebozen luo, nouzi selgäh; pańi lukkuh iččeh, ajo seinän luo. Hebone üťitti hüpätä, ei voinut hüpätä. No heän sidä dümaičči: tulovba hädä kädeh! — Hebone püörähti pois, algoi astuo, vei vēn randah. Sidä hebozelda läksi sellästä da pezih vēssä. (Hebone neät ei voinut hüpätä reähissä, kuin mužikka reähän loaďi ńeiďizen kera.) Suorih, nouzi selgäh; tuľi seinän luo, hebone i hüppäi. Hebozen potkovah tabaz srūna, kelloloill' vēttü. Kellot ruvettih soittamah, roďih zvońinda semmoine.

N'eiďińe havaičču, sano: vora käü, avannosta vettä joi da avannon kahallah jätti! Mäŋgeä, ajoate, ettägo voi tavata voroa. — Kūlov Īvana: ajetah jällesťi; otti, kirjutti kirjan: miuda kuin ajettaneh, mi roďih ühellä ńeiďizellä, se i kaikilla roih. — Tuľi ńeiďizet, da kirja dorogalla; hüö i müössüttih järilläh, emännällä kirja viedih. Emändä sano: miudäh että ajat? —

Kirjan oli lukat dorogalla, mäö emmä tijä, mi on kirjassa. Vuota, iče lahen dorogalla, mie ullän. — Ivana kulov: toas ajetah: mäńi akan luo, mi andoi hebozen, sano: milma ajetah. — Akka sanov: mäne ielleh, mie knottelen ajajoa täh vaganttoa. — Ivana se i läks ielleh. Tuli ajaja se, akalla sanov: ken tästä vora käü, ken matkai? — Sanov akka: mie ńelläkümmendä vuotta vardeičen, ni ken ei käü; lienöv kylličči ken käünüt. — Peittäv, ei sano prandoa. Ajaja sanov: mie üllän — läksi ielleh ajamah, ei ušskot händä.

Ajo ümbäri dai Ivanalla vastah tuli, sano: midä roavoit sie? — Ka, roavoin sidä: toatolla käün silmävoijetta. — Midä roavoit pahoin käüvessä? Mie soan vačan kera, kuin miun huigait: konza tulet miud' ottamah? — Sanov briha: kumbazella himo tulov, se i tulemma; mie toatolla vien, sanov, voidiet. — Erottih, Īvana läksi puoleh, heän toizeh.

Sīdä Īvana mäńi sen ńeidizen luo, ku kirgui: tule süömäh. — Mäńi, ga ńeidińe sillan päiss' sanov: tule süömäh, mie rabiessan siun hebozen. — Hevost' elä kosse, hebone on küllańe; iče süön. — Mäńi pertťih, sīdä hänen süötti; kuin süötti, sanov: rubiadgo moate? — Rubian. — Läkkä gorńiččah! — Sinna kuin mäńi, sanov: rubie moate nüt. — Īvana nägi kravatťin: moańihuoll' on; ei männüt, otti süľih ńeidizen da pańi veässä kravatťih. No kravatťi se püörähti, heän mäńi haudah. Īvana ei ruohi sinne männä, läksi ovie eččimäh, mistä sinne männä. Ečči vīkon ovie, ei löüdät, lopuskall' löüdi: vardeiččie oli ovella. Sanov: lasse miuda. — Vardeiččie i laski hänen haudah sinne. Sielä kaksitoistakümmendä miestä, veľľi üksi, ńeičüt sielä revitettü. Īvana veľľellä sanov: ńäing' ečit silmävoijetta toatolla? — Veľľi sanov: elä miuda jätä tänne, ota pois. — Läkkeä pertťih kai! sanov.

Pertťih mändih; mäŋgeä pois, sanov, ken kusta oled; — a veľľellä sanov: lähe miun kera. Sīdä läksi veľľen kera matkah. No veľľi sanov: saidgo silmävoijetta toatolla? — Sain,

sanov. Veľľi sanov: siul on paha hebone, ana mie vien. — No sanov, mie annan, kuin sellästä remeńin, perziestä lapan andanet. — Miebä kuolen. — Et kuole, mie otan vähäzeld'. — No sid' otti sellästä remeńin, perziestä lapan, da voidiet ando.

Veľľi voidiet otti da läksi, hänen jätti; tuľi koďih, voiďi, toatolla silmät roďih. Küzü toatto: näidgö i toista veľľie? — Näin, sanov, dorogalla tulov, hebone on paha. — Tuľi koďih Īvana, hebozen heitti, nouzi päčillä, sanov: lebäüvün nüt, süren dorogan käün. —

Vuotti heän kaheksan-toista-kümmendä vuotta. Kaččov: erähänä huomenessa tuľi kolme karabľie; karabľiloilda silda loaittu heän pristańih: sīd' on kirjutettu pristańih: tulgah ken käü silmävoijetta. — Sillalla on levitettü kolme haľľakkoa, kaksi mustoa, kolmas valgie, keskimäńe. Toatto sanov poijalla, kudama poiga toi voijetta: mäne sie paginalla. — Heän otti, läksi poiga, mustoa haľľakkoa müöte astuv.

(A se sai ńeiďińe, kudamalda Īvana käü voijetta, kaksi poigoa sīdä kohtuosta. Heän sanov moamo poijilla: tüö kaččuoda, konza tulov toatto.)

Poijat kačotah. hüö moamollah sanotah: tulov toatto mustoa haľľakkoa müöte, vastoammago händä? — Moamo sanov: ei se ō teän toatto, se on teän ďeäďö. Mäŋgeä, andagoa ńiskah kumbanegi. — Heän, kuin annettih ńiskah, polvizillah mäńi kai. Sīdä mäńi koďih toattoh luo, toatto küzüv: mintäh ei lassettu? — Kuin ei lassettu; mintäh, en tījä.

Se läksi Īvana ihalańe, mi käü silmävoidien peällä, pihalla; vīnan juondah rubei, otti kaksi toizie miehie vielä, tovaŕissoilla sanov: läkkeä nüt karabľilla. — Hüö lähettih valgioa haľľakkoa müöte åstumah. Poijat sanotah moamolla: humalamiestä tulov. — Moamo sanov: ei se ō humalamiehet, se on teän toatto, se pidäv ottoa vastah. — Otettih vastah se toatto, gosťitettih. Naine sanov: mie, sanov, tulen küven meren tagoanda ottamah, sie vielä šütkit; rubiadgo lähtemäh? — Kuin toatto tüöndänöv,

mie i lähen. — Sīdä se naine tüöndäv poijat: mäŋgeä, tuogoa toattuo tänne. — No toatto sieldä tuľi: toatolda küzüv naine: kudain poiga toi sinla silmävoida? Sanov: toi nuorombi poiga. — Mäne kuèn tänne. — Mańi ukko, toizen poijan toi. Naine küzüv: siego toit silmävoida toatollaz? — Sanov: mie. — No, mistä otit? küzüv. Mie iče kaŭn. — Veľľi sano: kuin kāŭt iče, kenb' ando sellästä remenin, perziestä lapan? Oznta selgä! — Heän ozutti. Veľľi otti kormanosta remeńin, näütti: se on sīdä lähted. Toatto poijan peällä seändü: pańi kīńi; sie, sanov, valehteľit! Sīd' naine toas küzüv: annadgo miula poijan sen, ku toi silmävoijetta? — Annan, dai iče lähen. — Īvana sanov: kīńi oľijoa veľľie lasse väľľällä; ana heän eläv vanhalla sialla. — Dai toatto laski väľľällä; heän jäi sih elämäh. A iče otti elot omah, ďeŋgat, lähettih pois karabľiloilla toatot dai moamot dai kai sih moah, kusta käü silmävoijetta. Sielä hūō eletäh vielä.

Mäntyselkä.

Koiran, kaźin da zmeän iźänďä.

Eńńeň eľeťťih emä da poiga. Poiga küźüv emälďä: ana, moamo, miula sada rubľoa ďeŋgoa, mie lähen torguimah. Mäńi ŕinkalla, kaččov: koiroa ľūäh raudaźilla vičoilla. — Müögeä miula koira, kaľľizg' oň? — Sada rubľoa. — I osti koiran; toi koďih, tanhuolla laski, hän soimen alla veďīźe. Emä sanov: oh, poiga, poiga! Soan rubľoa annoit, liźeä ńi miďä roinnuh ei.

Uön magai, toas küzüv: ana, moamo, sada rubľoa ďeŋgoa. Toas otti, soan rubľoa ando. Toas mäńi ŕinkalla, kaččov: kaźie ľūäh raudaźilla vičoilla, hän vaŋguv, ravizov. — No, min otatta kaźista? — Sada rubľoa. — Toas soan rubľoa ando kaźista i toi koďih häneň. Toi koďih hänen, laski perťiľľä, hän

päčin peroh veďīźe. Emä sanov: oh, poiga, poiga! Soan rubľoa mänetit, päčin peroh veďīźe, da mūda ńi miďä ei roinnuh. —

Kolmanna peäńä toas sadoa rubľoa küzüv: miďä-ńi ossan mie, sanov, ŕinkalla. Emä sanov: koiroa da kaźie eńämb elä ossa; ossa miďä ńi paremboa, miďä ťieďäńet. Mäńöv ŕinkalla, kaččov; źmeäďä ľūäh raudaźilla vičoilla, hän kärvendeľiekse, kičerdeľiekse šīďä. — Min otatta źmeäsťä? Müögeä miula źmeä. — Sada rubľoa. — I toi koďih häńen, heiťťi pordahilla," mäńöv perťťih, emäľľä sanov: mie ossin źmeän, sanov. Z'meä pordahilla viruv: ńi perťťih, ńi perťisťä ei lasse. Emä sanov: ah poiga, poiga! Kolme sadoa mäńetit kolmesta eläväsťä.

N'eľľändeńä peäńä emä otti leibeä kuivai i pojalla šalkkuh pańi: mäne poiga, kunne ťieďäńet, kussa voinet peäďä süötteä: eńämbi en ana, sanov, ďeŋgoa. —

I ľäkši poiga; koira sanov: milma eľä jäťä, mie šiula jälgeh ľähen. N'īn i sanov kaźi dai źmeä. Nu i ľäheťťih matkoamah kai ńeľľäŋ kesse; matattih, matattih, tuľi ülen sūŕi kaľľivo. Z'meä loukkoh mäńi, sano iźäńńäľľä: tule jälgeh miula. — I jälgeh i mäńi iźändä häńeľľäļ; mändih, ga sieľä perťťi kaľľivossa, sieľä iźä źmeän istuv perťiššä. Sanov źmeä iźäľľä: ťämä miula on kaľľiz gosťa, muokasta miun peästi. — Iźäńńäľľä sanov: kerran tuov toatto ďeŋgoa, ńi eľä ota; i toizen kerran tuov vieľä eńämmäñ. eľä ota; kolmannen kerran vieľä eńämmän, eľä ota; a kuldańe koľččańe on sormessa, se küźü. — I kolme kerdoa toi: ei, sanov, miula pie ďeŋgoa, miula ana koľččańe. — En andais koľččaista, ńi kaľľiz gosťa tuľit. — Nu i ando häńeľľä koľččazen. Otti koľččazen, prosťīźe heisťä dai ľäkši. Z'meä sanov: iššе koľččazella šiľľä moada vasse da ano: miďä miula himottanov, šiďä i roikkāze. L'äkši, i moadas vasse iški: roikkāze, sanov, miula, müťüs on tšoaŕilla ľinna, semmoińe miula roikkāze! Iški, i roďīze semmoińe, müťüs tšoaŕilla ľinna rouno.

Moamon luokši mäńi, sanov: ťüońńä milma tśoaŕin ťüťťäŕeh koźilla. — Oh, poiga, poiga! Tśoarigo meiľä ťütťäŕen andav, miďä śie dūmaičet? — T'üöndi ťaüeľľah; i mändih koźilla. Koźittih, i audo tśoaŕi ťüťťäŕen, ku roďīheze haneu moińe ľinna.

Ruvettih śen žeńihän kera euźimäisťä üöďä moata: naińe i küžüv: miľľä śie, sanov, ľinnan śezen loait śezeu ťeŕävüöh? — Miula on, sanov, koľččańe kormanossa; śiľľä mie loain ľinnan, ku moada vasse iśśin, sanoin: miďä miula himottanov, śiďä i roikkāze. — Sulhańe moata kuin uinoi, moržeiň kormanosta koľččazen veďi, mäńi, iski moada vasse: roikkah, sanov, miula śilda hrustaľnoi poikki meresťä! S'ieľä on, sanov, miula drūgu, koroľi, sanov. — I roďih śilda hrustaľnoi; naińe sulhaźesta pageńi, mäńi poikki meresťä koroľin luokśi.

Sulhańe havaččīze magoamasta, ga jo i poannud moržeiň! Iče magoav rogozaźessa stoanussa, ľinnoa ńi miďä e' ole, ťühjä meččä, pūsta.

Tśoaŕi ťīusti: ľinna kado dai ťüťär kado; mäńe ťīä kunne sai. Väün otti da ťürmäh pańi. Kaźi da koira ťīussettih: meän iźänďä ťürmäss' on. L'äkkä, sanotah, häńen luokśi hoďi käveľemmä, ńägieťemmä iźäńńän kera. Mänďih iźäńńän luokśi, iźänďä sanov kaźilla: voidgo sie koľččazen soaha? — Matkoav kaźi tśoaŕin ťüťťäŕen luokśi, kaččov: tulov hīŕi vastah. T'īädgo, kuss' on koľččańe tśoaŕin ťüťťäŕen? — T'īän: kolmekerdańe on hrustaľnoi ľipas, śieľä on sormus. S'ie vai milma eľä tapa, mie puren loukkozet da soan koľččazen. — Mäńi, puŕi, puŕi; ühen kerroksen i puŕi ľippahasta. Kaźi sanov: mäńe pure toińe kerros vieľä. — Toista kerrosta mäńi puromah hīŕi kaźin kässüsťä: toas i puŕi toizen kerroksen. Tuľi kaźin luo, kumardeliekśi kaźilla: hambahat kai kuluttih, en voi purra eńämbi. — Mäńe pure dostaľi-kerros; ei-ńi mie tapan. — Mäńi toas, puŕi, puŕi, loukkozen loaďi pikkarazen. Mäńi kaźin luo: loukkozen loain, iče en mahu. — Sanov kaźi: eigo ole pojaista? Poigańe eigo voi soaha? — Toi poigazen, poigańe i mäńi i toi koľččazen śielďä.

Olettih koira da kaźi koľččańe; ľäheťäh poikki meresťä: koira uimah, kaźi selgäh, koľččazen sūhu pańi. Kaźi koiralla sellässä istuv, koira uit. Uidih, mi aigoa ollov, koira küzüv: ongo śiula koľččańe sūssa? Heän sanov: on, sanov; oi, kirboi, sanov, koľččańe, ku sun avaźin sanomah! Mäṅďih iźäṅńän luokśi , iźäṅďä küźüv: i-go-i saitta koľččazen? — Saimma, dai kirvottima tullessa. — Mäŋgeä kalan-pūďäjien luokśi, ettägo voi hauin totkua kuin-ńi-valdah soaha, eigo haugi śüöńüt.

Mäṅďih pūďäjien luokśi, ga haugi ülen sūŕi pūďäjät soadu. Kaźi istu kaloa puhastoassa lauan alla, suonen śielďä i ťipńi, varrasti. Suońi avattih kaźi da koira: sīďä koľččańe suonessa. Vieďih iźäṅńäľľä ťürmäh. Iźäṅďä otti koľččazen, iśki moada vasse: miula roikkāze śilda poikki meresťä, mäṅńä naista eččimäh.

Naizen luokśi mäńi, ga śīďä naińe koroľin, sen drūgun kera kaglakkah magoav. Toaton kučču kaččomah; sanov: ťüťťäŕen häviťit, a hän ka drūgun kera magoav! — Toatto śīďä üheksäľľä ubehella häṅďih śido ťüťťäŕen: śihi kai loppihize.

Novgorodin karjalaa.

Tihvin.

ivana hōkańe.

(Kertoja: Semen Boitsoff, 48 v., Loginovan kylästä.)

oľ‿ukko d‿akka. heįl‿oľi kolme poiguą. vahnembuą kuťšuttih peškakši, a keškimmäįstä kuťšuttih vaškakši, a kolmaš oľi ivana hōkańe. nu ka heįl oľi vehńią külvett‿aho. i vehńią hiąn omuą rubeį ken-to šüąmäh. tuątto poįilla‿i šanō: poįat, pidä ven vardęįįa. nu poįad‿midä, davaiťe arbah, kolme veľľię ńämä, kulla männä tulov‿eįzimän'‿üą. nu hüą pandih arbah. tuľi vahnemmalla, pešalla. no hiąn‿läkši karavūľimah. hiąn otti kiŕvehen i ružįan i seŕaŋkuą i läkši. mäńi da laškięťťši końušnam‿peräh. i üąn magai šięlä. tulō huąmenek-

šella koďih. tuątto küžü: kedà ńäit? a hiąn tuątolla šano: ńi ked‿eń‿ńahńüñ.

lähtō toiss‿ildana keškimmane poiga raška. läkś‿otti kiŕćehen i ružįan i ńiñ‿še tuąž‿mani końušnam‿peräh i üąm‿prośpi. nu huąm'nekšella tuąš tulō kodih i tuątto küželo: no, kedä ńäit? ńi hiąn tuąš tuątolla šanō: ńi ked‿eń‿ńähńüñ.

nu hōkańe ivana‿i šanō: miśśà heįlà hōkilla taiottuą. vuątakko(i) lähem‿mieį. nu ka laksi tämà ivana hōkańe. otti ružįan i kiŕćehen i seŕaŋkuą. tuľi aholla. luądi tuleń i virū tulella. kūlō ken-to šaraįā ahuą müąťe. hiąn nōźi i verkazeh läkśi. ašt‿aštū i xvatťi heioñ i tamä hebo rubeį häneldä pürgümäh: lašše šieį, šanō, m'ùlma šelgidh peldoh, mie śùla, šanō, udružin drūžbañ. hiąn otti i laški hàneñ. laški i läkśi koďih. tulō koďih, tuątto küželō: no kedäźńäit, ivana hōkańe? — ńi ked eń‿ńähńüñ, tuątto. nu tulō tuąš ilda i hiąn, tämä ivana hōkańe, pürgü tuątolda: lašše, šanō, m'ùlma tuąš vardeįmah! nu i läkśi. tuątto laški häneñ. tuľi aholla, luądi tulen tuąš i virū tulella. kūlō tuąš ahuą müąťe šaraįā. hiąn skokahti i tavotti tuąš tämäñ‿hevoñ. tämä hebo toį hänellä kolme varžua. kakši varžuą toį śivoįda i kuldaźiŋ‿grivoiŋ‿ke i kolmanneñ‿hebozuąŋ‿gorbazeŋ‿ke. nu i laški hän tämäñ‿hevon tuąš i istuąťťši gorbazeŋ‿ke hebozuąlla i läkś‿aįamah kaįken troįkaŋ‿ke (kaįkilla kolmella). i aįā įo omaŋ‿küläl‿lüąh. tuątto kaťťšō i veťťet kaįťšotah. nu tuąttoį šanō: veu‿miąñ‿hōkań‿aįā.

nu i hiąn tuľi küläh i eį śeįzāduñ, uįďi küläštä. i tuľi ūdeh ťinnah i śeįzatti häñ‿hebozęt, kakši śivoįda. aššutah oštetťiįat i küželläh: keneń‿ńäm‿oñ‿hebozęt? a hiąn i šanō: hebozęd‿ž‿om‿miąn daį izändä‿ž‿olem‿mieį. nu g‿äįįägo śùla ottuą heįstä? — hiąñ‿šanō. andakkuą kakši šťiąppiąį zolotoįda. nu hūą hänell‿annettih i hiąn täh šťiąppäh luądi lökon i hävam‿piąllä śeįzatti. i hänellä zolotoįda väťťšim‿pandih. hiąn ando hebozęt heįlä. ńe viędih końušnah. a hiąñ‿läkśi koďih gorbazella. a ńe varžat końušnašt‿uįįittih hänellä įälleštі. nu

hüpattih hanella ǯallešti izannat i daraį mogizemah. müǫššütettih haneñ_ǯarellàh. hiǫn toį ńama varžat. nu i hänem_pandih hebośie šüǫttamàh. hiǫñ_šüǫttă. a tama gorbazeŋ_ke heboń_oñ haneŋ_ke końušnam_piǫllä. toizet kazakat hända tahotah tappuą. hanella_i šanō tama gorbazeŋ_ke hebońe: istuǫťšekko, šanō, ńťùla šelgah i uiǫďikka poiś, a eį ńi śťùn tapetah. nu hiǫn i istuǫťťši šelgàh i uį̨iittih. i ńämä varžat tuǫš hänellä iallešti hüpättih i tavotettih haneñ i tuľi hiǫn troįkalla koď'ih i tuǫtto häneñ_vaštaį. hiǫn tuǫtollaį šanō: ka kuįn, šanō, miǫ, hōkańe, eį ku ńe veľľet, šanō, ťùhťat, końušnam_peräššä muǫtah. ńin tuǫtoŋ_ke rubeį elämäh. kaįki.

Tverin karjalaa.

Vesjoogonskij.

koroľi da paįmen.

(Kertoja: Nikifor Krajuhin, 73 v., Čistoje Dubrovon kylästä.)

oľi ńüťüs-to koroľi. oľi ńäńeľľä ťüťťö üľeñ_šoma. a šiďä ľinnass_oli akka kolduna i śiǫńďü koroľim_piǫllä i ŕikko ťüťťäŕeñ, ǯiǫďi šomasta tuhmañ, i roį̨ittih ńäńeľľä kaįkkiǫлла sarńet, i oťťšah i ńägöľöį̨ľľä. i koroľi ǯo kaįkkiǫn doxtuŕилоįл лuǫh aį̨eľi i kuťšutteľi koď'ih, ńi ken eį voį viį̨ľeťťšiǫ, kaįkin otkiǫžiǫťšettih. ńiǫń_ťüǫńďi omiǫ koroľevstviǫ müǫten bumiǫgat: ken_voį̨ppi miuń_ťüťťäŕeñ_viį̨ľeťťšiǫ, śen tagiǫh annan i ńiǫńeľľä. akkańe śe oľi kolduna śiǫńďüŋ_koroľim_piǫllä. ńiǫń_ťüǫńďi sulăhaźikśi paįmeneñ_hoǫlkkaźeñ, i ando häńeľľä moį̨źiǫ mariǫida: na, sanoǫ, ńäį̨ľľä mariǫiлла viį̨ľeťšit i otat koroľiń_ťüťťäŕem_ńiǫńeľľä.

ńiǫm_ńäńi koroľin dvorťšañ_лuǫh i śeiźoǫ mośťiŋkaŋ_kera. śiǫľä końešno küźüťäh: ńiďä śiǫ tuľit? — miǫ tuľiñ_ľeťťšimäh koroľiń_ťüťäŕďä. -- ńiťľä śiǫ rubiǫd_ľeťťšimäh? — ka mariǫiлла, mariad_miǫла tuǫd_on eďähäńďä. ka nagah колme

marįiu šüǫgäh, kolme sarvię i лaŋgię. kolme marįiǫ šoį, kolme sarvię i лaŋgettih. — ka, sanoų, šüǫńńoų kaikki, kai лaŋgetah. otettih ĺäńeľďä mariat, annettih koroľiń_ťüťťaŕeľťa. ĺiǫñ_šoi i roďih teŕťeh. i koroľилла ṕiďäv_andįǫ ťutar ťańäm_paįmenen tagiǫh ńięĺeťťa bumįqgiǫ müǫt, kummańe kiŕįutett_oľi ĺäńeťťäh. a koroľилл_ei himot_andįǫ. sobeŕi ĺiǫn_kaikki príd'vornoįt tanhuǫh. huǫ sovięturdih ķeśķeńah toiń̇e-toiźeŋ_kera, kuįmba ĺańďä pogubię. ükši i vįįdumaiťťši. sanoų koroľилла: panemma kolmie ťeiƀiǫ üĺťeh pūrnuh, vaťťikkah üǫn алoh, štob_oлdaįs ĺuǫ eŕiś, ruįś oľiś ruǵeĺeŋ_kera, kagra kagraŋ_kera, ozra ozraŋ_kera, štob_oлdaįś eŕiś purnuлoįssa, štob_üĺťä iüťäiśť_ei oľiś mešaiťťšięťšen; üĺťeh üǫh ńämä лiǫďię.

illaлла ištū ťańä paimenut i iťkǫų: kuįm_miųл_üĺťeh üǫh rozbeŕię kolme ťeiƀiǫ eŕiś, a to huǫmenekселла ŕiputetah ṕetťah. akkań_aštū šiŕiťťši i küźüų, śe kummańe ŕikko: ńiďa, sanoų, śię iťet? — kuįm_mię erotan üĺťeh üǫh. — na, sanoų, śiųла kolme viťťšaśťa da kokšįǫ pūrnuлoįda vassen i sano: kagra kagraŋ_kera, ruįś ruǵeĺeŋ_kera, ozra ozraŋ_kera, ĺüǫ i,ťšei peŕeįďiťäh. a śię viruttiǫ mįǫta. da magiǫ huǫmenekseh sįǫten. huǫmenekселла тuлоų heńeriǫла kaťťšomah ťeiƀiǫ. ĺäńeťťä kak_slēduįot rozbeŕittu. tuťi koroľиллаi sanoų: ĺäńďä ŕiputtiǫ ei voi, kaikk_oñ_лiǫįittu.

tįǫsen i dūmaiįah. tįǫs vįįdumaiďih: tavotamma ńeťťäküńńeńďäüheñ_įäńikśüǫn, annamma paińendiǫ kogonaźeŋ_kūn, štob_üĺťä įäńikśüťť_ei ĺäviťťäiś. ĺäŕiťťäńńoų, śиллoiñ_ŕiputamma. kuįťšuttih ĺäńeñ, annettih ĺäńeťťä käźih įäńikśet. ĺiǫn aįo vaim_ńeťťšäh kaikki i uiįįittih. ĺiǫn istū d_iťköų koťškaźелла. ťeŕƀäh, sanoų, miųn diǫvitah. astū šiŕiťťš_akkańe śe. ńiďä śię iťet? — da kuįm_miųл_ei iťkię. annettih miųла ńeťťäküńńeńďäükši įäńikśüǫm_paińendiǫ, лaššiñ_hiǫd_meťťšäh, kaikki i uiįįittih. — na, sanou. mię annan trubaźeñ. vaiñ_rubiet trubimah, kaikin i тuллah. himottannoų hoď_įogo ṕäiźiǫ kaįťšo ĺeįh. ĺiǫn i paińendi kaįkeŋ_kūn. тuлоų ostiǫlkat

paiťät. ťüǫ̈ńďi koroh heńerịąлañ. kun‿оллоu soxranno iańikśet, kuịń‿ńbuť ossa hot ükśi. — ĺańeľľä sanoų: oŋgo śiųла iańikśet soxranno? — ka, sanoų, śeiťša·z‿mie kuťšun. heńerịąla kaťťšoų, kaị оллah soxranno. — ńuǫ̈ hoť ükśı miųла' — mikśı mie ńüǫ̈n koroľilла ďeŋgịą on äiịa. mie, sanoų, paiṁennañ‿vıęrahię. heńerịąла uịięďi. tuľi, koroľilла sano, što oŋ‿kaịkki soxranno, tsēло.

kuị ĺańďä pogubıe. koroľiń‿ťüťär i vịidumaiťťši: vuǫta, sanoų, mie ľaĺen ıťše. tuľi, rubei osteлęmah iäńikśüťťa. miųла, sanoų, eųлę ńüǫ̈ďävät, a podaŕię ńīñ‿voın. ıaịn anna koťškaźелda koťškaźелла šiųm‿ṕiäľľä ťšurahtịą. śe dūmaiťťši, dumaiťťši ďēлať ńēťševo (eị miďä rıądıą), piďav‿andịą. poto·m ıäńikśüǫ̈n tavotti i ando śe ihastu. pūttu, sanou, miųла ịäńis. pandih iäńikśeń‿sumah, śivottih ŕeṁeńiťťä. vaịń‿ľäkśi aịamah, ĺiąñ‿rubeị kižịąmah (trubimah). ịäńis sumťšañ‿ŕevíťťi i uịďi. tuľi kodťih ịäńiśť‿eųлę.

poto·m iťše koroľi vịidumaiťťši: mię ľähem‿mıąńitañ. tuľi, rubeị osteлębmah, taŕiťťšoų ĺäńeľľä ďeŋgịą äịịiä. ĺiąn eị ota. a ka, sanoų, śie ńiďä, anna, sanoų, sūda ịągťetskoiń‿hevoń‿ĺäńnäťťä i annañ‿ịäńikśeń. koroľi kaťťšeľięťši, kaťťšeľięťši randoịh. ńi ked‿eị ńävü ťäśśä, ĺäńńän nossaлdi da sūdaị ando. i ťäkś koďih, ịäńikśen otti käďeh ịaлgaźesta. paịṁen trubimah i rubeị, a ịäńis sorvięťši i uịďi. ĺiąn tuľi tịąs ịäńikśeťťä koďih. prídotsa ťüťär andịą paịmenen tagıąh.

poto·m tıąseń‿vịidumaịdih. käśkeịh sanuǫ kogonańe kuťa prauďıą. paịṁen i zavoďi: mię, sanoų, oťim‿paịmeńissa. poto·m ťeťšiŋ‿koroľiń‿ťüťäŕďä i vịiťeťšiń. koroťилла himotti tappịą miлma. ando zıąpoveďin: üĺťeh pūrnuh pańi koлmię ťeịbią̃ i käśki rozbeŕię ĺiąt üĺťeh üǫ̈h eŕiś pūrnuлoịh. mię rozbeŕin üǫ̈n алoh. annettih ńeťťäkümṁeńďä-üĺheń‿ịäńikśüǫ̈ń‿paịṁendịą kogonaźeŋ‿kūn. mię paịṁennin. tuľi heńerịąla osteлębmah ịäńiśtä. mię em‿ńüǫ̈ńńüñ. poto·m tuľi ťšiąŕiń‿ťüťär tịąs osteлębmah. miųла, sanoiñ, eų ńüǫ̈ďävät, a podaŕię voịn. anna vaịm‿

miula koťškaźeлda koťškaźелла šiula ťšurahtią. koroľiй_ťüťaŕ_ i soglaśśię(ťši, mię i ťšurahin. annoiñ_jäńikśüǫn. jäńikśüd_i uiđi. praud_ei prauda, vaľi (pane) kuľah. poto·m tuľ_i(ťše koroľi jągľetskoiлла hevoлла. àśśen annañ_jańikśüǫñ, kun andannet sūda jągľetskoiñ_ћevoñ_ћańńäľľä. koroli i sanou: ťaúź_oŋ_kuľa, sanou, śidokkią. a mu(ťokś_eń_ti(iä, ott_aľ_ei.

Seľco.

Metsän haltialle luovutettu poika.

Ukko eľi naiźeŋ-ke e' oллun лašta. V'ījeŋküммeńen vīјen vūven pіah tartu лapši. Šai naińe poigaźen. Mužikka šano: „ḿeiľä vūvet šūret oллah, kažvattua ťäťä pojaiśťa ei šua, bлahoďeľńah šuatamma". Akka soglaśieччi, što „vie bлahoďeľńah". Mužikka šuoŕieччi i ľäkśi ľinnah vieḿäh poigua. L'äkśi, aštuu bladenčaŋ-ke ḿeччiä ḿüöťe. Aštuu, aštuu ḿeччiä ḿüöťe, druk ћäńeľľä jiävieччi ḿečän iźäńďä, лuadieччi ukokši. „D'iäďö, kunne šie aššut лapšen kелa? — „M'ie", šano, „aššun bлahoďeľńah, vien лapšen." — „M'ińďäh šie bлahoďeľńah viet, kažvattaźit iče koiśśa." — „Miula ei šua, vahna олen." — „Anna ḿiula", šanou, „ťäḿä bŕihaччu, ḿie лuajin kūšša šeiччeḿentoišta vuotta ťälľä bladenčaлла." — „Koñžua ḿiula tuлla poigua vaš?" — „M'ie", šano „koлmičči käššen šiula tunnuštua poigua, jēsli et tunnušša, en anna poigua, a kun tunnuššat, annan." — Ukko dūmaičči, dūmaičči, dūmaičči. Dūmaičči, ando. Tropan лuaďi pūh, važemeh käďeh, „šieľä ľöúvät ḿiun koin". Ando, ľäkśi, ḿüöšťiäčči koďih ťeŕväh. „Annoin", šano, „opaštua pojan, kūšša лuaďiu šeiччeḿentoišta vuotta." — „Oh ukko, ukko, et ľöúvä poigua." — „L'öúvän, dorogaлла pŕiḿietan лuajin лiškan pūh."

I vuotti ukko koñža proiďiu koлmeküммeńďä páiviä. Koлmeküммeńďä páiviä proiďi, i ľäkśi ťäḿä ukko poigua vaš. Aštuu ťäťä ḿeччiä ḿüöťe, druk käŕbäńe ћäńeľľä occah böükäi,

skokahti hanel'la edeh briha muori „Kumme šie", šano, „aššut, d'iäd'o?" — „Aššun", šano, „mie poigna vaš, briha rukka." „Tunnuššat-go", šano, „milma, ken mie olen?" Ukko kačč'on, „bril'a šoma olet, a tunne en". — „A mie", šano, „olen šiun poiga" „Nenšto šie muun poiga olet?" — „Olen", šanou „Kuin šie riadiečit izańnän kela, muiššat-go?" — „Muiššan." — H'iän šano: „verno mun on, što kolmeh kerdah tunnuštua p'id'au. Ka tulet, mun vaštuan šilma izända da käl'l'a andan i šanou što „poigna vaš tul'it?" — „Poigna vaš tul'in." — „Ka ožutan", šanou, seič'as". — A poiga i šanou: „mend'ä l'ien kakštoištküml'end'ä brihua, obiedaimah rubiemma kaikilla üh'emmuožet tukat i iho üh'en šomehuš. Izänd'ä rubieu šanomah: „ka tunnušša, kumbane on šiun poiga!" „Ka", šanou, „kun käškö tunnuštua, mie paikkazella smorkuin neänän i kaikin jal'l'eš't'i smorkuitah. Toizen kerran laškou uh'eh kakštoištkülml'end'ä golubua, šullat üh'emmuožet, a mie, šanou, kaikkie iel'l'ä čirkuin krilalla oigiella latetta müöte. Šid'ä, šanou, laškou tahnuošta kakštoištkülml'end'ä uvehta, a šiel'd'ä l'äh'eml'ä h'üp'p'iänäh i jogohine oman koikan luo, šoinen luo h'üp'p'iän. N'i kumbane uveh ei kolkua podvorotuna, a mie kolkuan tagazella kabiella. No kun tunnuššat kaikki šubi kolme kerdua, nin andan šiula pojan."

Tul'i t'äml'ä mužikka p'er'l'ih, käl'tä andau h'äniel'l'ä izänd'ä, opaštaja; „poigua vaš migo tul'it?" — „Poigua vaš." — „Aššu", šanou, „mie ožutan." — V'ei, obiedaijah kakštoištküml'end'ä vel'l'ešt'ä. H'iän šanou: „kumbane šiun poigane on", izänd'ä šanou. H'iän i smorkuiu valgiella paikkazella neänän. Tuatto izänn'äl'l'ä i šanou: „t'äml'ä on miun poiga". „T'äml'ä-go on?" — „T'äml'ä." — Laški rih'eh lattiella nokkimah golubuida kakštoištküml'end'ä uh'teh šulgah. „Kačo, kumbane on šiun oma!" H'ian oigiella krilalla čirkui, poiga, latetta vaš. — „T'äml'ä miun on golubа." — „No ka kolmaš kerda", šanou, „aššu p'imieti viel'ä!" Tahnuon ver'äjän l'üö šeizatti tuaton

iźäńďä i лaški taḥmnošta kakštoištkümńneńďa uvehta H'upátťih ńämä ubehet ajnomah, juotih, javeťťäh ťahťieťťih gosťinnoih ḥüpṕiämäh. Kumbańe tuaton uveh, tagazeлла jaллaлla podvorotńua колahutaлdi. Ukko i šanou: „täńä ńinn on oma". Iźäńďä šanon ukoлla: „et šie tunnuštan, a poiga tunnuštelieččou šiula. Na šiula poiga, ota, eťä kitťeťieče što лuajin šiula pojan." — I ťäḥťieťťih tuatoη-ke koďih poiga.

Tuлdih šürella dorogaлla; „tuatto, ńüö koďih šiuη-ke eṁṁä ťäḥe, ďeηgua šiula e' oлe, eťät šie ḥeüḥä; ťäkkä ńüö ťinnah!" M'áńťih ťinnah. „M'ie, šano, uduaŕiečen muada vaš, i лuaďiečen ubehekši: ńüö, šano, šuašta rubťašta, a ohjie eťä ńüö!" Udnaŕiečči bŕiha muada vaš, лuaďiečči uveh, ei šua kiäššä ṕiďiä. V'eďäu ťinnah i kupča ńäg'öu, šanou, „ńüöďävä-go šiula on ťäṁä uveh?" — „M'üöďävä", šanou. „Äijä-go šiula ottua ťäšťä? — „Šada rubťevikkua." — Otti šuašta rubťevikašta. — „M'ie". šanou, „ohjie en anna." — „M'iula ei ṕie, moččuaлahiźet i oллah, panen ńie reṁannoit." V'ei ḥäńen końūšńah, dvorńikka, šalbai. „Eh", šano naiźeллah, „oššin ḥüvän ubehen, šuan annoin, a makšau koлme šadua." M'äńi naišta veďäṁäh ožuttua, dvorńikka, kaččou, e' oлe. — A ḥiän ńäńi, tavotti tuaton peллolla da tuaš toiźen karvaťťiźekši mūttuačči. I veďäu tuatto ḥäńďä ťinnah. „Pakkuo", šano, „kakši šadua, a ohjie eťä anna." Dvorńikka dogaďi, što veďäu mužikka ḥüviä oŕehta. „M'üöďävä-go on?" — „M'üöďävä", šanou, „on". Že kahešta šuašta i otti. M'äńi naiźen лuo, šano: „oššin ubehen, aššu kaččomah!" Końūšńašša ḥäńďä e' oлe jo, uiďi. M'äńi, tavotti tuaton peллon ṕeŕiťťä i tuaš uduaŕiečči varžakši. „Koлme šadua ota, a ohjie eťä anna." — Iźäńďä kaččou kolokoťńalda, veďäu uvehta ťinnah tuatto ḥäńen. Iźäńďä kupčakši šuoŕiečči i tuťi oštelemah. „Äijäη-go šiula uveh makšau?" — „Koлme šadua", šanou. — „Aлemma et anna?" — „En anna." — „Oššettu", šanou. — „M'ie ohjin kela en anna", a iźäńďä ḥäńďä ŕüńďäḥišťä tolńi, ohjin kela i otti, ištuočči

šeľg'äh i ľäkśi gostih. Tuľi śizäŕen ľüö gostih, eďizet jaллat muah ei koškiettu, stoлbah šido. S'izär ĥäńďäj üľen príjatno vaštai. S'izär ľäksi pogrebah tuomah ogurččna i kaččou: heboźeлla jaллat muah ei tavata. Otti da poudan keŕiťťi. Tuľi peŕťih da i šanou: „veľľi rukka, mińďäh šie hebožen šivoit, ei hvataija eďizet jaллat muah.“ — H'iän šanou: „et-go šie poudua keŕiťťän? — „K'eŕitin.“ — „A keŕitit, ĥäńďä e' oлe.“ — Izäńďä ľäkśi boiko jäľľeśťi tavottamah, a kupčan ťüťťäŕet sadušša guľaijah. H'iän koľččaźekši müttuačči i kaivoh ĥeiťťiäčči M'äńi ťüťťö juomah, kaččou, üľen koľččańe лosńiu. H'iän käďeh i iče ľäh otti, pańi šormeh. Izäńďä tuлou, kaččou, ĥiän on jo ťüťöľľä šormešša, ei šua ottua pakkuomatta. M'äńi kupčan лuo ťämä izäńďä: „ando mińuла šiun ťüťär jüva, šorrin koľččaźen, käšše andua.“ T'ämä koľččańe pagizou ťüťöŋ-ke, što „eľä anna izäńńäľľä käďeh, hoť muah ľükkiä“. Tuatto že rubei šanomah „anna koľččańe!“ — „Oľin“, šanou, „kaivošta ľöüvín, en anna käďeh, anna ĥiän muašta ottau.“ I muah ľükkäi. Koľččańe лuaďiečči ĥeŕńeĥekši, a izäńďä häńen kukokši müttu. H'iän ĥeŕńeĥen kukko kaiken ńokki, a vahnembi ĥeŕńeh ťüťön ľüö vieŕi, i ťüťťö häńen käďeh i otti. A kukko küńńükšeľľä šibiľöiľľä hлoimaj i šano: „ĥeŕńeĥen ńokin a ruadajan šöin“. A že ĥeŕńeh ťüťöľľä kiäššä šanou: „ľükkiä muah!“ L'ükkäi muah ťüťťö i лuaďiečči bŕiha haukakši, otti kukon, ŕeviťteľi i šöi. „Eľä kiťťeľieče, što šie ruadajan šöit, a ruadaja izäńńän šöi.“ — I bŕiha ľäkśi tuaton лuo koďih, i fokusiлla ńeskoľko ďeŋgua šuahah jogo bazaŕilla ľinnašša.

Tolmaču.

Kivun sanat.

Eľäu Vuťťi, kauńiś Kaťťi,
eľäu śińizeľľä ńeŕeľľä,

valgiella kivelťä
kivińe hattu piašša.
kivižet kindahažet kiäšša,
kivine jouži kainalošša.
Ambu üöt i päivät,
pińniet, valgiet
pińneih meččih, kuiveih kūžeih.
ľepän ľiukkuloih,
raijan ruačakkoloih,
K'eiťan ńie ńämä kivut i bolestit i ožnandahižet.
i kattilašša keiťän,
koiťilla šüöťän.

Aunusta.

Säämäjärvi.

Metsän ottama tyttö.

Oľi miehele da naizele seiččei lastu. I tüttöi-lapsi tüöttih vastoi kastamah lambih; se sinne hätkestüi. Moamah sanoi kois: hänen mečču ku ottas! I hänen otti. Nu sīd enzi-päivis tarittih süvvä lógoa da regeä. Häin sie oľi vuottu vīzi, kazvoi sie mečäs tobjaks ńeiďizeks.

Sīd hänel ńeiďizel kazvoi kodilaine veľľi tobjakse brihakse, häi roďih mečču-mies. Häin kävüi mečäh ainos piššalin kel; hänelleh izä, emä küzütäh: ed-go näe mečän kävves, on sinul sizär sie? I veľľi sanoi toatal da moamal: en minä näe ńi kedä mečäs; no min-däh tüö, toatto da moamo, etto sano minul, on mečäs sizär peittolaizennu? — Ed-go sinä ole vie tiedänüh täh aigah sai, ku on sinul sizär mečäs? — En minä tiedänüh, tämän aigoa etto sano minulleni mečč'-miehel.

Jälles sidä, se pagin ku paistih, lähti sen ńeiďizen veľľi mečäh. Kävelöv üheksä üödü pūstile mečile, kuz ei linnut peäličči

lennetä. kalad alaťči ujnta. Üheksändekse üökse putni ďogirandah. jogi-rannaz lähti ülah virroin matkoamah: tuli perrti vastah. oli vereät salvas. Häin seizatni perttin veräin toakse, dümaičči. avata-go veräi. vai e' avata: olen minä kävelluh tämän aigoa nämil moaloil. en ole ńi kuz midä nähnuh. ku tamän perttin lövvin. i täs perttis ei küln elajeä ni kedä. Dumaičči: meńizin minä täh üökse. roďineh-go hüvä ďälgi. vai surmn roďineh?

Rubei maľittu pagizemah, koloffimah vereädh. Sie päi kirgai: ku maľittu pagizet, en laske üökse, a ku et pagize maľittu, ga lasken. Häi ei rnvennuh maľittu pagizemah, vereät avavnttih. Meńi perttin südämeh. vereät salbavutlih. N'i ked' e' ole perttis; heitti piššalin voarnah da šallun, oli šallnz lindu. Söi leibeä palaizen ildaizeks i rubei moate. Dumaičči: mis kohtī minä nügöi olen, hnondeksel peässen-go täs kohth eäres!? Uinoi moata, ei varoa ńi mid' enämbi.

Vähäizen aigoa magai; rubei čupnz vaŋgumah. Häi olti, nonzi magoamas, staučan otti perttis, meńi, vetth toi joves i vettü likkäi vaŋgujale peäle sih čnppuh; vähendi vaŋgundoa. Häi vie toizen kieran toi vettü da sinne likkäi; vähendi vie vaŋgundoa. Toi kolmanden kieran vetth, i heitti vaŋgundan. Uinoi moata meččh-mies.

Nouzi huondeksel magoamas, päivü roďih valgei. Kaćahtih: ńeiďine magai rinnal šulkkuizis sovis, i uzlu tobju soboa. Lähti mečču-mies pihal, ďogi-randah meńi, i ńeiďine tuli jälgeh; mečču-mies pezi silmät dai risti silmät, dai ńeiďine pezi silmät dai risti silmät. Meńi perttih järelleh i otti šallun, piššalin, lähti matkoamah koďih, ńeiďine jälles.

Tuldih koďih. Mečču-mies heitti piššalin senččöih voarnah da šallun, meńi briha, risti perttih mendü silmät, dai ńeiďine risti silmät. Sanov briha: terveh toatal, terveh moamal! I ńeiďine sano: terveh toatto, terveh moamo! Rubei toattah da moamah ńeiďizel silmih kaččomah, itkemäh ruvettih ülen äjjäl,

lattiel unohtettihes. mustamattomaks itkiettih Briha istui laučal da kaččoi: hoi moamo, ei-go tama ole minun sizär? — Se on. poigu.

Kauppamies ja hänen vävynsä

On enne, näet, kupsu Kupsu lähtöv guľaiččemah; menöv. papp' ajav lastu ristimäh, poigoa; tulov ukko vastah. kupsal sanov: petän lapsi roiheze sinul vävüks. Häi dūmaičči sen tappoa lapsen, hävitteä. sanov: müöttö-go lapsen? küzüv toatal da moamal. Hüö enzmäi sanotah: emmo müö, sanotah, aino-lastu. Häi sanov: ottoad mi tahto, müögeä! Sanotah: kolme-tuhatt' andaned, sīt, sanotah, müömmö. Sīd häi i ďeŋgad andav dai ottav lapsen eäreh. Ajav palaizen kazakan ker jogi-randoa müö, käsköv kazakal pūz vesteä karttaizen, karttaizeh käsköv panna lapsen sen, jogeh lükätä. Dai iče lähtöv eäreh koďih.

A sīd on alemba meľľiččü; meľľičč' azettuv. Ižändü menöv, ga sie karttaizen ker lapsi. Ottav sen lapsen pojjaks, sanov: minul poigoa e' ole ńi mīttumoa. Sīd häi kazvattav sidä seiččemeh-tostu vuodes-sai. Tulov se kupsu gosťih sih meľľiččü-niekkah; küzüv: mi-bo neče brihoi on sinulles? Vastoav: lövvin meľľičäs; kolme-kümmen vuottu ei azetelluhes meľľiččü, a sīd azetui; meńin, ga karttaizen ker lapsi, sen minä otin, sanov, ičelleńi pojjaks. Kupsu se dūmaičči: neče on minun pandu karttaizeh; sanov: müöd-go brihan? — En müö, e' ole minul poigoa. Häi sanov: ota mi tahto, müö! — Kolmetuhattu andaned, ga müön. Häi ottav da ďeŋgad andav dai kirjaizen kirjuttav koďih emändäh: kui terväh tullov briha kirjaizen ker, muga terväh i tappoa. Kirjaizen andav, dai lähtöv briha.

Menöv puoleh välih, tulov starikku vastah: ozuta, sanov, kirjastu! Häi sanov: en ozuta minä, miks ozutan? sanov. Häi sanov: ozut', en minä pahoa tahto sinul. Häi ottav da ozuttav kirjaizen. Kn ozuttav, starikku net sanad hierov eäreh:

kui terväh tulov, muga terväh tappoa; sil sial kirjuttav: kui tervàh tullov briha, muga tervàh i venččah soattakkah emändü tüttären ker. Häi ku menöv, dai venččajjah.

Tulov kodih kupsu jällel päi, küzüv emändäl: jo-go tapoit sen brihan? Häi sanov: midä tapoin, sanov, kui tühmät kirjaizen: kui tervàh tullov, muga tervàh i venččah soattoa. Häi sanov: kui kirjutin? sanov; midä tühjeä pagizet? sanov. A emänd' ottav dai kirjaizen tuov. Rubiev lugemah kupsu kirjastu, muga i on kirjutettu: kui tervàh tullov, muga tervàh i venččah soattoa. Hä' išköv käzi jäčiedäh vaste: vikse minul on, sanov, mieled lükuttu kirjuttaes; ülgöi, sanov, ei mid' azuo, pidäv eleä. Häi dümaičči kupsu se: mene, sanov, tolzih mailh, neŋgoizeh i neŋgoizeh linnah, vävülleh sanov; küzü, sanov, minulleń miu verd' on deŋgoa.

Häi i lähtöv; menöv, menöv, astuv toizeh linnah. Hänel i küzütäh: kunna sinä menet, hüvä briha? Häi vastoav: neŋgoizeh i neŋgoizeh linnah. A hhö sanotah: äjjü on sinne mennüttü, vähä on sie päi tulluttu. Häi vastoav: pidäv oppie mennä. — Ku mened sinne, küzü, sanotah, kaivo kuivi meile, sid linnas tietäh, kui vezi nouzov järelleh. — Hüvä, sanov, voibi küzüö. Dai lähtöv ielleh.

Menöv toizeh linnah; opaf i küzütäh hänelleh: kunna sinä menet? — Neŋgomah i neŋgomah linnah, sanov, menen. Äjjü on sinne mennüttü, vähä on sie järelleh tulluttu. — Pidäv oppie, sanov, mennä ga. Hüö sanotah: ku menet, sanotah, küzü, meil, sanotah, kuivi, sanotah, tammi; küzü, sid linnas tietäh, kui lehtet kazvav. Häi sanov: hüvä; voibi, sanov, küzühö. Dai lähtöv ielleh.

Menöv eräheze linnah; küzütäh: kunna sinä menet? — Menen, sanov, neŋgoizeh i neŋgoizeh linnah. — Äjj' on sinne mennüttü da vähä on sie tulluttu. — Pidäv oppie, sanov, ga. — Menet, sanotah, ga küzü meil, sanotah, ambaris avaimet kavottih kolme vuott' aigoa, ni mil emmo voi peästä; sid lin-

nas tietäh, kunna soadih. — Hüvä, sanov, küzün. Dai lähtov ielleh.

Menöv ehätükseh; mužikk' ehattäv ilmaizen eän: kunna menet? küzüv. Häi sanov: neŋgomah i neŋgomah linnah menen. Häi vastoav: eän kaiken täz ehätteľin, ainos sinne menöv rahvastu, sie päi tule ďeďīnoi ei järelleh. — Mi roďineh, sanov, pidäv oppie. — Menet, sanov, ga küzü, kui minä peäzen ehätüksez eäreh. Häi sanov: hüvä, voibi küzüö. I lähtöv ielleh.

Menöv sih linnah, kudamah hänel pidäv. Menöv, ga ülen sūŕ' üks' on koďi, ńeľľi perttī on peälekkäi; ülimäzes perttis mučoi kaččov ikkunas peäl päi. Kaččov, ga Veńan moadu on briha, tunnustav. Küzüv: kugalaine olet, hüvä briha? — Olen, sanov, Veńan moadu. — Tule vai tänne! Häi i menöv sinne ülähäkse; mučoi sanov: midä kävelet teä? Häi vastoav: kävelen neŋgomoa i neŋgomoa ďieluo, neŋgoine i neŋgoine kupsu tüöndi, käski küzüö täz linnas: min vastah on minulleńi ďeŋgoa? Häi sanov: ga minun sulhain' on ülimäine koroli täl linnal, nügö' on, sanov, ujiezdas, eluo tuomas; sinä, sanov, ńevvo minulleńi, midä pidäv küzüö, minä üöl küzün, minä olen se-žö tejjän moadu; sinä ota, sanov, listu bumoagoa da karandiššu, midä minä küzünen, net sinä kirjuta. Händäh panov sundugah, brihoa.

Tulov sulhaine koďih-gi: täz on, sanov, Veńan dūxxu. Mučoi vastoav: iče toit, sanov, mies, šokas. — Olgah, sanov, pane süvvä! Süöv, ga: loai posťeľi! sanov. Loaďiv posťeľin sundugan peäl, i viertäh moate.

Moatah kodvaine, ga mučoi nostattav sulhastu: nouze vai sanov, eäreh, minä unen näin; neŋgomal i neŋgomal kupsal. sanov, min vastah on ďeŋgoa? — Hō! sanov, mi on moal ďeŋgoa, hänel on puolen vastah. Opaď i uinuov sulhaine.

Järelleh i nostattav mučoi: opeät, sanov, unen näin: neŋgoizes i neŋgoizes linnas kaivo kuivi, sanov. Häi vastoav: paganoissah on valettuheze kaivon peäl; pidäv, sanov, kolme

pappī ottoa da moŕeiben pideä dai kaivoh vezi nouzov. Briha sie i kirjuttav sundugas. Opeät sulhaine i ninuov.

Opaď i nostattav mučoi jarelleh: nouze vai, sanov, unen nain opaď. Häi i nouzov-gi: on sinul, sanov, nńī ainos; midä näit? sanov. Näin, sanov: neŋgoizes i neŋgoizes linnas tamm kuivi, sanov. Häi sanov: sih on, sanov, ńeidine lapsen soannuh. sen on tappannuh, sih tammin juril moah pannuh; sih pidäv papp' ottoa, moŕeiben pideä da moat kaivoa tammin jūril, dai lehtekset kazvav järelleh. Opäď i ninuov.

Opäď i nostattav: nouze vai, opäď unen näin. — Midä näit? sanov. Neŋgomaz i neŋgomaz linnas aitan avaimet kavottih: kuz ned ollah, tieďďed-go? Häi sanov: minul ollah kormańis ned avaimet. Opäď uvvessah i uinuov.

Nouze vai, sanov, unen näin. — Midä näit? sanov. Neŋgomaz i neŋgomas kohtas on ehätükses mužikku; mil voibi häi peäst' eäreh? — Ken, sanov, viestin vionnöv ezmäizeks, hänel sanokkah: ńimeh Ižän i Pojjan i Pühän-Heŋgen, amiń [1], dai tüöndäkkäh venehen ńokas eäreh, huškakkah venehen, sid i peäzöv, toine ilmaizeks igeä ehättämäh. — Nügöi sanov: kunna-bo sinä huomei menet, miez armas? — Menemmö, sanov, neŋgoizes i neŋgoizes linnas on kolme pučči kuldoa, menemmö, sanov, ńidü tuomah, roih üheksikse sütki sid ďielno. Mučoi küzüv: kuz-bo sinun heŋg' on? — Heŋg' on minun: nečis on-häi očas kivi, kiven südämez on, sanov, sundugu, sundugan südämez on škatuli, škatulin südämez on lindu, linnun südämez on jäičči, jäičän südämez on, sanov, minun heŋgi; kiven peäl on-häi miekku, miekal kivie, sanov, iškie vai, sit kivi murenov, dai minun heŋgi pūttuv.

Huondeksel nostah dai lähtietäh čorttad eäreh. Mučoi i nostav brihan sundugaz eäreh; süöttäv, juottav hänen sit: läkkä nügöi, opimmo heŋgie soa'. I mennäh kivel-lüö, ottav

[1] Tämä lausuttiin venäjäksi, mutta Genetz otti sen sijaan aunukselaisen käännöksen kirjasta: Карельско-русскій Молитвенникъ.

miekan briha kädeh; ku išköv kivie, kivi kahtekse halgenov. Ottav, sundugan murendav dai škatulin murendav, škatulin südämez ottav linnun, linnun südämez ottav jäičän. Ottav jäičän, ga hoavoav vai polgie, čorttu i lendäv sih: ah, sanov izmeńid-gi minun! Briha i polgov jäičäl-gi, sih čorttu i laŋgenov-gi. Läkkä nügöi, sanov, perttih! mučoi sanov brihal.

Mennäh perttih, elot kannetah venehize, kolme venehtü pannah eluo; lähtietäh ajamah, mennäh ehätükseh. Jedīnöi ei tulluh järelleh päi, sanov ehättäj, üksi sinä vai tuľit. Midä-bo sanov, minun ďielol? Sanov: ken tullov ezmäizekse ehätettäväks, istuta venehen peräh, ńokaz veneh jähkeä, sano, sanov: ńimeh Ižän i Pojjan i Pühän-Heŋgen; sīt sinä i peäzet. Dai lähtietäh ielleh ajamah.

Mennäh toizeh linnah. Linnas sīt sanotah: äjjü meńi sinne üksi sinä vai tuľit; midä-bo, sanotah, mejjän avaimil? — Avaimet, sanov, täs kormańis. — Ota, sanotah, eluo mi tahto, ku toid avaimet. — Ei pie, sanov, eluo; on eluo minul külläl. Dai lähtietäh ielleh.

Mennäh eräväze linnah: äjjü, sanotah, sinne meńi, ďedīnöi ei tulluh, üksi vai sinä tuľit; midä-bo, sanotah, meän tammil? Tammil on, sanov, ńeidine lapsen soannuh, sen tappanuh, tammin jüril moah pannuh; moat kaivakkoa, sanov, eäreh, papp' ottakkoa, boľban pajatuttakkoa sīt tammih lehtet kazvav. Da iče lähtietäh ielleh.

Ajetah eräväze linnah, mennäh linnah, ga: äjjü, sanotah, meńi sinne, üksi sinä vai tuľit; midä-bo, sanotah, mejjän kaivol? — Teän kaivol, sanov, paganoissah on valettuheze kaivon peäle; ottakkoa, sanov, kolme pappī, boľbanat pajatuttakkoa, dai kaivoh vezi nouzov. Lähtietäh ielleh.

Mennäh omah linnah. Mennäh randah, ga mučoi brihan ikkunas kaččov: kačo vai, sanov, toatto, minun sulhaine tulov. — Kui tulov? sanov: ei sie pidäs tulla hänel. — Minun sulhain' on, sanov. Dai tuľi perttih. Kupsu sanov: kui sinä peä-

zit sie? — Mies, sanov, joga sias peäzov. Äjjü-g' ou minul ďeŋgoa? sanov, sanottih-go? — Sanottih, sanov, miu vastah ou moal ďeŋgoa, sinul ou puolen vastah Se-häi, kupsu vastoav. Kuz-bo sinä, sanov, neŋga ďeŋgoa otit da elno? — Oľis ďeŋgoa moal, vävü vastoav. Kuz on? kupsu küzäv. Oľis, sanov, nečie ehätüs, ehatüksen tagoa oľiz ďeŋgoa tukku, mene tiďďä, mi tuhanzi. — Lähteu, sanov, minä ďengoa tuomah.

Dai lähtöv ajamah; menöv perevozah, ga mužikk' istuttav venehen peräh, ńokaz jähkeäv venehen, iče sanov: úimeh Ižäu i Pojjan i Pühän-Heŋgen, amiń; ehätä sinä nügöi igä kai täs! Häi sih i ďeäv, a mužikku lähtöv eäreh koďih.

Vieljärvi.

Kuinka äkäpussia kuritetaan.

On sie ukko da akku; ukol da akal on üksi poigu. I toatto da moamo kuollah mollei. D'eäv heile ďeäďü; eriže ollah ďeäďän ker. Briha tahtov najja; on ńeiďine ülen hüvä, da pahatabaine. Briha pakiččov ďeäďälleh blahoslovenjoa, a anna ei ďeäďäh, tahto ottoa ei. Briha neče ühte·lläh ottav, dai venččah hüö mennäh i svoaďbu pietäh hüö jüŕi hüvin. Lähtietäh kodoilah (= mučoin koďih) püörittelemähäz. Kois lähties drnškalleh sanov briha: vaľľasta hebo toračču goaŕu, pane kirves korjah, sanov, hevon vaľľastaes.

Ajetah hüö puoleh väľih, i puolez väľiz on mägi. Ajetah mägeh, hebo i toravuv mäen alle. Kirvehen korjaz ottav dai hevol peän i leikkoav, mučoin i vaľľastav korjah. Mučoin ker jeähäh dorogäh, a svajoveh ielleh i mennäh. Mennäh, toattah da moamah küzütäh: kunne-bo jäi väü, tütär? Vastatah: mučoi i ďäi korjoa ďälles vedämäh. Toattah ottav koń(u)šis parahan hevon dai tüöndävb väülleh da tättärelleh vastah. Hebo vaľ-

ľast(e)tah dai tullah toattah luo da moamah luo. Süvväh. juvvah kai sīd, tütär da väü toattah luo gosťitetah. Dai lähtieh eäres.

Sulhaizen koiz eletäh ńedäľi toine jo. Briha ehtäl tulov, stūlal istuh, mučoileh laskettav: jaksa jallad eäreh! (A enne päi mužikan palkkoav sulhaine dai loukon lageh käsköv kaivoa i sinne mužikan panov laen peäl i andav hänel kirvehen da pleťin da kunutan). Vie keŋgäd jallaz eäreh! Mučoi sanov: mečän hašku! Jalgoi jaksamah-go tuľin sinul? I sulhaine neče laskettav: anna Hospoďi, sanov, pľeťťi! Pľeťťi laez i kirboi: mužikku, kudain oli sie, laen peäl lükkäi; i sulhaine vähih heŋgih lüöv mučoin, pezöv kaiken. I uvvessah istuh stūlal sulhaine: vie, sanov, keŋgäd jallas! Mučoi sanov: ga en-häi keŋgī vedämäh tulluh; hot tapa, g' en vie. Sulhaine opaď laskettav: anna, sanov, Hospoďi kunuttu! sanov. I kunutal opaď davai lüömäh mučoidu, davai lüömäh; lüöv, lüöv, laťťiel kai väzündäs-sai pezöv. Kolmanden kerran istuh stūlal, mučoileh laskettav: vie keŋgäd jallaz eäreh! Mučoi laskettav hänele vastah: en vie keŋgie jallaz, hot tapa, sanov. Sulhaine laskettav: anna Hospoďi kirves! I mužikku laez loukoz lükkeäv kirvehen. Häi i ottav, küńńüksel panov mučoil peän i leikata tahtov. Mučoi laskettav: hot juota hattarviet, liennen kūndelemah, älä vai leikkoa! No häi ei ńi leikkoa peädü, i ruvetah hüö elämäh hüvin sīd.

Eletäh, ollah min-go vastah; ńedäľī puoľi-kümen menöv heil aigoa. Hüö i lähtieh opaď kodoilah gosťih. Sie on kaksi vävülöi toizī, ühteh kai kolme roitahaze anopelluo. Hüö i kaikin kolmei veseldütäh vävüd i kīstietäh gorń(i)čas. Päčči on. ľežantkan-päčči lämmäs. Vańhin vävü sanov: mi kīsteä! Parem b' on savoin rubľin kihl' iškie. D'eŋgat tukkuh i pannah, kolme sadoa. Vańhin vävü mučoin kuččuv gorńiččah, mučoileh laskettav: lükkeä kai sovad lämbiejäh päččih, vai ristu kaglah jätä! Mučoi vastoav: mečän hašku! Süöttö da juotto

da vie kuvoažittokseh: soboa on sadah rubľah peäl, i vie uet päččih lükätä käskettö! Hä' ei ńi lükkeä, eäreh i lähtöv.

Toine i kučču toizen mučoin, iččeh mučoin kučču. I toine sidä-že müö ei lükkeä päččih sobī, eäres i lähtöv perfiz rapsahtah.

I kolmas kučču mučoin perťťih, sih gorńiččah, laskettavbi: jaksai da lükkeä sovat päččih! Häi ottav da jaksah, sovat päččih i lükkeäv, ristan vai jättäv kaglah. I sulhaine ottav ďeŋgat, kai kolme sadoa; hänen muččoih, näit, kūľi sanan, toized ei kūltu I toizet svajakaksed vie četverťťi vīnoa ostetah, neŋgomaks ku opasti mučoin. Se ühtez juvvah da lähtieh koďiloih kai.

Dai se soarnu sih lopeh.

Riipuškala.

suą r u tuhkimukses.

(Kertoja: Vasīli Nazāroff, Čoŋgieлan kylästä.)

enne vahnàs oli koлmę velľestü. üks oli prostòį velľes se tuhkimus, a toįžęd oлdih vikahembàd. tuhkimuz ⌣ aįnòz ⌣ virùį päťšįл tuhkis, a toįžęd käudih guл'àįmah beśodòįh, a se aįnòz ⌣ vaį virùį päťšįл tuhkis.

sit rodih suąrįл tüťär miįhelàh mendàu. lähtish toįžęd nuąrembàd velľeksed sinne tüťärdü kaťťšomàh, a hàį vàį päťšįл virū. i tüťär se ištùį koлmàndęл įatuąžaл i kudàį voįnnòu ukata, sille ròih tüťär miįhele muťšòiks ⌣ annettu.

kiąrdu kävvàh lähtiįh nuąrembàd velľeksed à' hàį įiäu päťšįл tuhkih. sidgu nuąrembàd lähteįh hàį sanòu muąmaлlęh, sanòuβ: minä lähtéin gribàh. — menįu gribàh, vihandaлę nurmęле, лagięле реллолę i sanòu: sīuφka burkka stań pere·ɒ do ⌣ mnòį· kak liś pere·t ⌣ travòį·, seįžo minuл iįez ⌣ gu lehti heįnäl ięs. iťše korvàz ⌣ menįuβ toįžès lähtįuβ, ròįh моло·ťťu,

ei suą uńs nahta muid(e)_arvada. hebōštu ei suą sida tęźdię üks rȍih karuu hobiàinę, toinę kuldàinę, kolmāštu ei suą arvadagi uńs nähtu. hài nouzou selgàh i lahtę̀uβ sinne aįamàh menęuβ, aįàuβ sinne, się hüppiàuβ hài toižęle ratuąžalę, ei vię įatuąžuą tarvü andi tahàssàh. sit_tullįs tullàh koďih pài. hài vię andàuβ velįlilȍil pletįa selgàh, a velįlèd ei sidą tuta, oma velįlig_on vai ken se moin_on. sidgu tullàh koďih päi, müäs nurmęle sen hevòn tüändàuβ, a iť še lahtę̀uβ koďih, gribuą keriäuβ się, koiràn gribuą, hukàn gribuą i tulòuβ koďih, sanòuβ: tas sain gribuą, keįtäkkiä gribuą. muąmàh sanòuβ: milùttu gribuą sinä toid. nämmi, hukàn da koiràn gribuą. em_minä nämmi keįtä. nu et keįtä, keitä lib_älä. häi nouzòuβ müäs tuhkih, a velįlèd tullàh taratetàh, sanotàh: kaťšo ken lięnnòuβ oli mòinę, moižęl hebožęl ei...., em_milmažes ižàz_olę nähnü hebōštu moštu, mittùinę oli się. toižęle įatuąžalę hüppài, a kolmàndęle vię ei voinnuh.

toižèn kerràn andàuβ suąri obiavlēnięn, kudài voinnòuβ tülärdü ukata, se rȍih minùn vävü. nu müäs lähtieh nuąrembàd velįlèd, sellitàh aįamàh, otetàh parahàd hebožèd. a hài müäs tuhkimus muamalęh sanòuβ: minä lähtèn hoť gribàh. nù sinä kunnę lähtet, sanòuβ, vet, et ozuą kerätä, sanòuβ gribuą. nù lähtèn minä, kävůn, sanòuβ. nu sìt meńi, lähtę̀uβ, menę̀uβ nurmęle, müäs się sanòuβ: sìuφka burkka stań pere·d do_mnoi· kak liś pere·t_travòi·, seįžo minul iez_gu lehti heinal iąs. korvàz_menę̀uβ, toižès lähtę̀uβ, se rȍih briha tǐįed ei muaľmas semmòštu olę. mennès müäs aįàuβ siriť ši velįlis, kaťšotàh ken neŋgòinę ollouβ. sìdgu tuli, tullàh suąrin tüttäressàh. hài gu hüþäškòįtlàuβ, ühtü aršsinuą ei tävvü vię suąrìn tüttärèh. opittǐh kaįkìn, ei ńi ken voinnuh. se lähteih įärillèh. tagažin tullęz müäs vię andàuβ velįlilöil pleťįa selgàh. aįàuβ sille nurmęle se, hebožèn tüändàuβ, iť še koiràn gribuą vähäzen keriuβ da hukàn gribuą keriäuβ, müäs tulòu koďih. toižèd velįlèd sanotàh: ken neŋgòinę lięnnòuβ olluh neŋgožęl

hebožen. müą sanòuʃ emmo voinnuh ńi lähile piesta, sanòuʃ. sid müąs menęuʃ pąť šile häi tuhkĭh. sìd ištuheze sinne davai ištūʃ. toižèd velĺèd taratetàh händàh: ken neŋgòiŋe oli.

kolmànden kerràn andàuʃ suąri tämàn obiavlēńien: no vai milùštu vai ollòuʃ ioga sijàs tulguą tänne. ken voinnòuʃ ukata minùn tŭĭàrdü, se sille ròih muiťšòiksę.

se lähtiėh kolmàs kerdu. sellitàh. mennàh, nuąrembàd velĺèd i lähtiėh. a se tuhkimus müąs päť šile ďiàuʃ ištumàh. päťšiл ištūʃ, muąmallèh sanòuʃ: minä lähtèn sanòuʃ gribàh, hoť gribuą vähäzèn kerien. nu mene sanòuʃ poigańi. nu hăi menęuʃ vihandalе nurmęle sinne, sanòuʃ: sĭuǫka burkka stań pere·n do⌣mnòi· kak liś pere·t⌣travòi·, seižo minul iez⌣gu lehti heinäl iės. se nouzòuʃ hăi selgàh i lähtęuʃ aįamàh. mennès aįàuʃ hăi tiįed ei suą ńi mittumal hebožęl įällès kestiąą. se tuli tulòuʃ hăi suąrĭn tüttärellüą (tüttäressàh). hăi hüpàškòittàuʃ, hăi dai ukkuàuʃ hüpätès kolmàndęl įatuąžal i tŭĭàr se suąrĭn painaldàuʃ hänele oťťsàh sormęl tiąhtèn. häin müąs tagažin kiąnäldàuʃ da aįàuʃ sĭriťši velĺis, velĺilŏi pleťiл da enne vellĭ nurmęle hebožèn tüändàuʃ, müąs koiràn gribuą keriàuʃ i menęuʃ kodĭh. a muąmallèh sanòuʃ: keitä gribuą. velĺèd tullàh sìd taratetàh, sanotàh: kaťšo oli mòiŋe sanotàh miąs em⌣moлe nàhnü oлe kogo muaiľmas semmòštu miąstü. i suąrĭn tüttärèn sai muťšòiksę. sidèi hăi menęuʃ tuhkĭh. ištū sią. suąr⌣andàuʃ obiavlēńien, keriàuʃ buąlùn i štobi tuldàš kai bohatàt sih buąlùh. tullàh buąlùh, ištutahęze kaikĭn stolán tuąksę.

kaťšo hăi, tŭĭàr lähtęuʃ kaťťšomàh agiàs păi, gaᶜ, ei lövvü sidä ženiχχiąą. toižęl kerduą toižèn kerràn andàuʃ obiavlēńien i sanòuʃ tuldaheze krestšiuąnòin poiįàd dai ken moin⌣òn ukannuh minùn tŭĭàrdü.

nu se hüą lähtiäh toižęl kerduą io, krestšiuąnan poiįàd kài müąs mennăh ištutaheze stolàn tuąksę (stolàh) i tŭĭàr lähtęuʃ kaťťšomàh: viąs eulę sidä minun ženiχχiąą.

nu erahal kerduą kolмàndęл andàuᵬ suąı ˌobıaılēńen. kogo kaį tuлdàš muaiľmas mi oı ˌvai rumbuą rambuą kàı puhtahakse — toižęл kerduą — kolмàndęл kerduą lahtęuᵬ tuhkimus sinne. suarìn tüˈìr làhtęuᵬ kaťťšomàh gaᶜ. sanòuᵬ. io nügõį näen, agįassàh kaťťšòuᵬ gaᶜ: kaıkki tuhmim. kaıkki pahim mięs se on žeńiχχu hanèn tüˈàr suąrıle sanòuᵬ: kaťšo, täma on žeńiχχü minùn. suąrı kaťťšòuᵬ hài: aiga žeńiχχàn sàįd. sìd suąrì andàuᵬ muįлuą, davàį· handìh pezemàh nu peze midä tahto hàį hanęл üks kàį èį lähtiäh revùd da tuhkavierùd. nu hüvä svuąďbu sìd piįetàh, oллàh gaᶜ, häį lähtęuᵬ kodìh käumˈìh. kodìh tuлòuᵬ menèuᵬ vihandaлę nurmęле, sanòuᵬ hebožęле: sìuᵩka burkka stań pereˑn doˌmnòˑ kak liš pereˑtˌravòįˑ, seįžo minuл ięzˌgu lehti heįnäl ięs. hebòinę tuлòuᵬ hàį tiįed harhattàuᵬ hänele edèh, hàį korvàz menèuᵬ toįžès lähtęuᵬ nu tiįed hàį moloˑťťšuą muaiľmas euлę semmòštu. i menèuᵬ müäs suąrìn tüttärellüä i davàįˑ svuąľbu se piįetàh oллàh, eletàh oллàh gaᶜ. mošt елòst eį oллuh suąrįл gu mittùįnę oli ūvvèn vävvùŋkele. sìh se suąru лoppìhęze.

Inkerin karjalaa.

Hevaa.

Jumalaisen ainoi poikoi panee päivän paistamaan.

(Laulaja: Paroi, Sakun nainen, Hevaan kylästä.)

Ennen päivätäk elettü,
kupaeltu ilman kūtak;
vaan ei nüt nükküin rahvas
voik ei päivätäk elellä,
kupaellak ilman kūtak.
Kuka päivöin etsijäks,
kūn tarkoin tähüstäjäks?
Jumalaisen ainoi poikoi,
Kiesuksen käppiä käskü,
tuo oli päivöin etsijäin,
kūn tarkan tähüstäjäin.
Pani kannūn ollōja,
toisēn kannūn mettōja,
kolmantēn vihhaisen vīnan.
Mäni tallīn müelle:
siell oli seitsen hengestiä

ja kaheksan kankaroja
Sen otti oroisistän
ja valitsi varsoistän,
mill oli lammi lautaisilla,
ojain oloin sivulla,
külmä kaivo alla kapioin,
lähek oli länkien väliss.
Hüppäis hüvväisen selälle,
karkais kaunoin lautaisille.
löi sīt ruosalla orioja,
rapaeli rānikolla.
Oroi kūnā kāntelīs,
matoin(a) vipaellīs;
Oroi juoksi, matka jontui,
vällēn väli lühhēni.

Mäni matkā vähhäisen,
teki tietä pikkaraisen:
hako vastān tullō.
Ei pāse haon ülitsek,
ei ülitsek eik alaitsek,
ümpärik ei pakenommān.
Jumalaisen ainoi poikoi,
Kiesuksen käppiä käskü,
tuohon viskais vīnojān,
olojān läikähytti,
metojān türsähütti;
halkeis hako kaheks:
tuli tie iän ikkuin,
rako rannoin polvehīn
kävväk Unnon, kävväk Vennon,
kävväk Luojoin lapsinēn,
Jummālan perehinnēn,
heikon herran valtoinēn,
papin pāstokunsinēn.

Mäni matkā vähhäisen,
teki tietä pikkaraisen;
kivi vastān tullō:
ei pāse kiven ülitsek
j. n. e.
halkeis kivi kaheks:
tuli tie iän ikkuin, j. n. e.
papin pāstokunsinēn,
kunnukahan linnoinen.

Hüppäis hüvän selälle,
karkais kannoin lautaisille,
mäni matkā vähhäisen,
teki tietä pikkaraisen;
oja vastān tullō.
Ei pāsek ojan ülitsek
j. n. e.

Jumalaisen ainoi poikoi
ommēnan ojān luonut,
lankan lammen huppais,
halkeis oja kaheks:
tuli tie iän ikkuin,
rako rannan polvehīn
j. n. e.

Jumalaisen ainoi poikoi
mäni matkā vähhäisen,
teki tietä pikkaraisen;
külä vastān tullō.

Mū külä kaikk makkais;
üks oli akka ikkunassa:
„hoi akka emohuein!
kussa teill on kū piettü,
kussa on päivä hallikoittu?“

Akka vassen vastaeli:
„siell on meillä kū piettü,
siellä päivä hallikoittu,
paksussa pajupehossa,
tihiässä tuomikossa.“

Jumalaisen ainoi poikoi
mäni katsoi päivöjān:
viel päivöi makaellō
kūtoma lepäellō.

Mäni aika vähhäisen.
mäni tuosta tunti toin.
mäni katsoi päivöjän:
pā jo päivöiltä näkkū,
jaloit viljoin vuotchesta,
käet küllin kattehesta.
Jumalaisen ainoi poikoi
otti päivöin olallēn,
känsi käsivarrellēn,
toi päivöin omille maille
muilta mailta vierahilta,
Jumalaisen ainoi poikoi
läitteli päivöjän
oksille ülimmäisille;
ei päivä tassaisin paissak.
Päivä paistoi rikkahille
kū kumoitti köühäisille.
Köühät rukoellōt,
mässa polvin pakkuroivat:
„miksi meijen luojuenne
ja meijen jumaluenne,
miksi tuota ei tassaisin tehnüt,
kun ei meilen paivä paissak."
Jumalaisen ainoi poikoi
rukohuksen sai kūloman,
läitteli päivöjän
oksille alempaisille;
ei päivöi tassaisin paissak:
päivoi paistā köühäisille,
kū kumoittā rikkahille;
Rikkāt rukoellot,
mässa polvin pakkuroivat:
„miksi meijen luojuenne
ja meijen jumaluenne
heitti päivöin paistamasta.
Mitä müö pahhoin teimän,
ku ei meilen päivöi paissak?"
Jumalaisen ainoi poikoi
rukohuksen sai kūlomān;
läitteli päivöjän
oksille keskimäisille:
sīt päivöi tassaisin paistoi
rikkahille i rakkahille,
köühille i kerrājille.

Soikkola.

Kultalintu.

Oli enne kunigas, ja kunigahal oli kolt poikā. Kunigahal oli oikī käppiä sādu. Sāus kazvoit kultaist ommēnat. Jokko ô ain käütī varastamās. Kunigas lugi ommēnad ühest pūst, ja jokko ô hävvīs üks ommēna. Sīt kunigas lähetti vanhemman poikaha vahtī, eik tabajais varāst. Se poiga mäni vahtī, heittīs makkāmā eig nähnüt varāst. Mäni hômuksest kottī. Ätti küssū: näitkä varāst? Poiga sannō: en näht. Toizēl ôl mäni toine poiga. Mäni dai heittīs makkāmā, ja makkais tās hômuksē nasse. Männō kottī tās. Ätti küssū: näitkā va-

rāst? — Ei näht — Kolmannehēl ôl mäni kolmās poiga Mani ja noizi vahtimā: ja hä vahti pôl ôhö nasse. Pôlen ôn aikoi tuli varas Lenzi lindu. Linnul ollīt kultaist sulat hännäs. Poiga ambui lintua Linnult laŋkeis ülks kultain sulga. Poiga otti sulan ja vei vahtihônehesse. Itse heittīs makkama Tuli kunigas katsomā: kannēl oli kultain sulga. Kunigas katsoi i mani pois. Poiga noizi üllä ja otti sulan ja vei ädillē. Ätti küssü: kui siä sait? Poiga sanno: miä varast ei tavant, a näin. Sid ätti sannō: pittä männä etsimä varāst, ja andoi kaigille kolmelle pojallē heppoist. I pojat läksīt etsimä Männīt kolmen kezen têdä môdä i tuli kolt tênhāra. Hô läksīt kaik eri têlle. Nôremp poiga mäni oigia kätte. Mäni têdä môdä i nägi sutta têu ärēst. Hänell oli püssü kera i tahtoi ampua sutta. Suzi noizi läkkämä i sannō: elä annu minnma. Sao miulle, kuhu siä tahot männä. Poiga sanno: miä mäu etsimä lintua, kumba varasti meijeu omeuia. Suzi sanno: lakkā ommās heboisės tähä, istü miulle selkä i lähemmä männömä. Poiga istuis suelle selkä, i hô männīt üli üheksän kunigahan rīgin. Sêl oli se lindu, migä varasti omenia. Sīt se suzi saoi: miä jän tähä, a siä mä varastammä lintua, i saoi pojalle: lindu on pahaisēs kletkās. Suzi saoi: oda lindu, elä kert' kletkä. Poiga mäni lintua ottamā.

Ja sīt tūmajā: kuin miä odan linnun, a kletkā en kert? Otti linnun i kletkan. Nois tulomā pois i odettī kīn. Ja kunigahāl oli saottu: ken senen linnun varastā, nīn sit sill korral tabetā. I vêtī se poiga kunigahalle, ja kunigas küzüi: kenen siä ôt poiga ja kust siä ôt. Poiga saoi: miä ôn kunigahan poiga ja miun ättīn lähetti etsimä tädä lintua. Tämä lindu käi meijen sāus ja varasti omenia. Mô kīn emmä tavannehed, a näimmä jod oli tämä lindu. Ja sīd läksimmä etsimā. Ja nüt miä pūduin kīn. — Ja sīd noizi rugoelomā jod lastais hänt pois. Sīt kunigas saoi: ku tôt miulle toizelt kunigahalt heppoizen kuldaharjan. Ja se poiga läksi sämä hevoist.

Mäni, istuis suelle tās selkā. Ja läksıt sinne kunigahalle hevoist sāmā. Männīt sinne. Suzi saoi tās: nüt ku mât, nī oda heppoin ilma suitsida. A ku odat suitsīn kera, sīt tās pūdut kīn. Ja se poiga läksi hevoist sāma i tūmajā: kuin miä odan heppoizen ilma suitsida, lā odan suitsetki. — Otti suitset ja pani heppoizen pähä. Noizi tômā hevoist, i sīn paigās odettī hā tās kīn i vêtī kunigahalle. Kunigas sannō: kuin siä rôhit hevoist varastā? — Ja hā käi rugoelomā: laze minnua pois, miä tên minen siä käzet. Ja kunigas sannō: ku têt senen, minen miä käzen; ku tôt miulle sêlt kunigahan rīgist tüdöin, sīt miä annan siulle tämän heppoizen. I poiga läksi etsimā tüttöjä. i mörni tās suelle. Suzi tuli ja käi hänt torumā: miks siä teit nīn kui miä en käskent. Ja poiga istuis suelle selkā, ja läksīt mänömā. I männīt sinne kunigahan rīkkī. Sīt suzi saoi: nüt kūntele minnua, oda tüttöi; nüt ei ô assia siun, nüd on assia miun. Ô siä nüt täss, a miä mān sāmā tüttöjä. Ja suzi mäni sinne sātū, istuis pehkó i sen troban kohalle, mihe tullō kuľaittammā kunigahan tüttöi. Tüttöi läksi kuľaittammā ńäntköin kera i männīt sīhe sue kohtā, i suzi otti senen tüdöin i vei sinne miz oli se poiga.

I männīt pojan lôks. Tüttöi i poiga istuisıt suelle selka i männīt sinne rīkkī, miz oli heppoin kuldaharja. I suzi sīt saoi pojalle: siulle on sāli antā tüttöjä. No mia noizen tüdöiks, a siä heidä tüttöi tähä. I poiga jätti tüdöin sīhe i itse läksi suen kera. Ja se suzi noizi tüdöiks ja sīd männīt kunigahalle. Ja kunigas andoi senen heppoizen. Poiga otti heppoizen ja läksi pois. Kunigas läksi kuľaittammā ja sīt männīt sātū ja suzi i pakkēni. I mäni pojan lôks; istuis sīt selkā, i männīt sinne kunigahalle, miz oli käppiä lindu. Sīt suzi saoi: siulle on sāli antaa hevoist; miä noizen heboizeks, ja sīt lähemmä kahen kezen. Ja suzi noizi heboizeks, ja männīt kunigahalle. I poiga andoi heppoizen, itse otti linnun i läksi pois, a kunigas otti heppoizen ja läksi kuľaittammā heboizel ja kat-

somā huvva hevoist Istuis selkā Suzi kui pôrähti, ja kunigas laŋkeis mäha selast. i vajois mäha ja suzi pakkeni.

Mäni sinne miz ollīt tüttöi ja poiga. Sit poiga istuis suelle selka, tüttoi istuis heboizelle. Läksīd mänömä. Sīt se poiga küssü suelt etka sia tiä, miz ovad minu veljänt? Suzi saoi miä tiän, miz ovat sinu veljäst, mnd ei va kelpa sinlle sannoa Poiga käi kiznmä: sao miz ovad minu veljänt? Suzi saoi hänelle: veljäst tekkõt sinulle pahaisēst. Poiga saoi. evät tê miulle minu veljant pahaisēst. Suzi saoi: sinu veljäst ovat sêl hartsenois ja tiukkät karttä. Sit poiga läksi sinne, miz ollit hanen veljähät. Ja veljät tiukkīt karttä Veljul oli sädettu jo heppoist. Ja sīt tiugettī jo päijen pälle. Tämän nüd jos sädamma, sīt annamma omat pät. Jo sit joudui nôremb veljä sīhe, osti heille heppoiset jälle, ja sit läksid mänömä kotti Noissīd vanhemmat veljät tümämä, jod nôremb veljä sai tämän linuun ja heppoizen. Kuin mô nüd mämmä kotti? Ätti noiso meidä torumä. Nüt tabamma tämän veljän. A veljä sidä mgutti kovast. Veljä heittis makkämä. Hô ottīt, tappoit senen veljän ja itse läksīd mänömä kotti. Mämmīt kotti, sannoid ädillesse: mô saimma nämäd linuud ja heppoist. Ätti kitti heidä ja sīt vanhemp poiga tahtoi ottä tüttöjä naizekse ja noizi pulmia pidämä. Ja sīd joudui sür noida, pani heijet kaig makkämä ja itse varasti tüdöin ja vei itsellē.

Sīt suzi mäni katsomä sidä poikä, migä oli tahettu. Suzi sai varikseu pojan kīn. Varis tuli küzümä poikätä. Suzi saoi: miä en anna siulle poikä, kunnīs et tô elogast ja kôllutta vettä. Varis mäni toi kahellājaist vettä. Suzi otti kastoi poikä, ja poiga noizi üllä. Sīt suzi saoi: midä siun veljäst tekkīt? Hô siun tappoit. Siä nüd mä etsimä jällē tüttöjä. Lähe nüd mänömä tähä sürē metsä. I poiga läksi.

Mäni nīn kavvan ku tuli vastä kodi. Mäni hä sīhe kottī. Sīn koiz oli üks vanha akka. Se akka küzüi: mihe siä nüd mät? Poiga saoi: mān etsimä jällē tüttöjä. Akka nevvoi po-

jalle. Sia nud ma uh uheksan meren. Sel on sūr tammi, tammen all on sūr kirsto, ja kirssos on sūr janis. Jäniksez on sorza, sorzās on muna, munāz on pahalaizen heŋgi I poiga läksi manomā Mannō teda mōid ja katso tappelōt kolt pahalaist. Se poiga küssū: mida tô tappeletta? Pahalaist sannoit: saimma kold rīstā, ni emmä tīa kuin jakkā Poiga šaoi heille: miä obassan teille kuin jakka; miä lazen püssūst lôin metsā. Kumba sāp senen lôin ja tôb miulle, sille sit kaig ne rīssat. Poiga laski lôin metsa, ja hô läksīd etsima. Poiga otti ne rissat i mäni pois. Sid mäni sinne, miz oli sūr tammi ja otti tammen alt kirsson. Kirssōst sai jäniksen ja jäniksēst sai sorzan. sorzāst sai munan, ja sīd läksi tulomā jälle. Mäni sinne pahalaizelle ottamā sidä tüttöjä. Sīd hänel oli mokkōma hattu. Pani senen hadun pāhä: sīd händ ei näht mikkā. I sīd mäni pahalaizelle, küzüi: anna pois tüttöi! Pahalain sannō: migä siä ôt? Miä ôn, sannō, inhimin. Sīd otti senen munan kormunāst ja rikkoi. Sīt pahalain kôli. Otti senen tüdöin ja otti soidun i läks mänömā kottı. I mäni sinne ädillē. Sêl kaig magasīt. Hā noizi sill soidul soittamā, ja vägi noizi kaig üllā. Ja sit saoi ädillē: midä tô nüt pulmia piättä? Ätti läkkäis hänelle, kuin ollīt kaig assiat. Sīt poiga saoi: hô miun tappoit, itse ottīt tüdöin i heppoizen i linnun. Sīd ätti otti vanhemmat pojat ja sidoi heppoizen häntā ja mollōmat revitti. Noistī pidämā pulmia nôremmalle pojalle. Kutsuttī se suzi pulmī, ja suzi tuli kolmēl heboisēl. Sīd noistī jômā ja sômā.

Näytteitä kirjallisuudesta.

Tverin karjalaa.

Šťátoį iovangeľi maťťeista.

toįńe pią.

1. *kuįn šüńďü ǯisus ǯuďeǯan ťinnašša ťiťťēmašša kuńiŋgahan irodan päįťinä, ka tuлdįh päįvän noɣ.uǫлda tieďäǯät ǯerusaľimah, i paįstįh:*

2. *ńiśśä on šüńďüńüt iuďeǯoįn kuńiŋgašš? näįńä ńüǫ́ Ńänen tähen päįťäžen noɣžu-rannašša, i tuľima Ńäńeľľä kumarduǫťšemah.*

3. *ťäńän kūлuštahuǫ iroda Ńäďäɣuďü, i Ńäńen-kera kaįki ǯerusaľima.*

4. *i keŕäį kaįkì vanhemmat pappiľissošta, da rahvahašta kiŕǯamiǫhet, i toimitti Ńeįľďäh: ńiśśä šüńďü(v) xristos?*

5. *Ńüǫ́ šanottįh Ńäńeľľä:į ǯudeǯan ťiťťēmašša. ńin on prorokašta kiŕįutęttu.*

6. *i šię ťiťťēma ǯudan muǫ, ńi ńiľľä et uǫ́ pięńembì ǯudan vanhemmiлa: šiɣšta ťähťöɣ vanhin, kumbańe paįmennuttaɣ miɣn iǹehmizet izruǫelin.*

7. *šiллoįn iroda kuťťšu peįtokkalì ťieďäǯät, i toįmittì Ńeįľďä, kuh aįgah ťähťi ožuttįh.*

8. *i ťüǫ́ńďähüǫ́ Ńiǫ́t ťiťťēmah, šano: mäŋ́ǵiǫ́ tüǫ́, i Ńüťäzešťi ťiǯuštakkuǫ šüńďüǯäh-ńähä: i kuįn tüǫ́ tōɣťäťťä Ńäńen, šanokkuǫ miɣлa, i miǫ ťähen Ńäńeľľä kumarduǫťšen.*

9. *kūnneлdįh Ńüǫ́ kuńiŋguǫ i ťähťeįh: i ka ťähťi: kum-*

masťa ńaĥťih paıvazen noyžu-rannašša, ĥiąn-ieššä šıŕďiąľieťših, kuńi eį tuлduǫ šeįzaydun ⌐en paлkan-piąľlä, ńiššä oľi šūŕi-šüńďü.

10 ńäĥťüǫ, ťähli piеťťü, üľen aiįäľďi ihaлšuttįh.

11. i ńáńdüǫ huǫnęhukšęh, ńaĥťih šūŕišüńńün ĥäńen muąmon-muąŕięn-kera, i muąh-šuą ĥäńeľľä kumarduą(ťšettįh, i avattuǫ ĥäńeľľä omat takat, лahįottįh ĥáńďä кулла ıла, лuądonалла, i voįdįелла.

12. i uńissa oľı ĥeįľä šanottu, eį ńäńńä įärelläh irodanлuǫ, i ĥüǫ ľähťeįh toįsta ťięďä-ńüǫť omah randah.

13. ĥiąn ľähťehüǫ, ka įumaлan angeľi ožuttįh oššipалла uńissa i šano: noyštuǫ ota šūŕišüńďü i ĥäńen muąmo, i pagęnę įegiptah, i oлę šięľä, kuńi en šano šiyла: tahtoy iroda eťťšię лašta i ĥäńďä tappuą.

14. noyštuǫ otti ĥiąn šūŕišüńńün i ĥäńen muąmon üǫľľä, i ľäkśi įegiptah:

15. i oli šięľä irodan šurmah-šuą: ana ľięy įumaлan šanuą ńüǫť, prorokašta šanottuǫ: įegiptašta kuıtšuįn oman poį̂an.

16. šиллоįn ńäĥťüǫ iroda, įotto ťięďäį̂ät ĥäńďä vaįn nagrokši otęttįh, üľen äį̂įäľďi šiąńdü, i ťüǫńďäĥüǫ tappo kaį̂ki лapšet vifľięmašša, i ĥäńen ümbäŕiśśäľďä kakšivuǫdiżet i nuǫremmat, šiďä aįguą-ńüǫť, kuįn toįmitti ľięďäį̂iśťä.

17. šиллоįn tuli prorokan įeŕeńeįn šanалла:

18. iąńi kūлu ruąmašta, itku, i ohkanda, i ŕöŋǵümńińe šūŕi: rahiľa itki omię лapšię, i eį tahton ĥeįťią iťeńďią, įotto ĥeįďä eyлę.

19. irodan kuǫлduǫ, ka įumaлan angeľi uńissa ožultįh oššipалла įegiptašša, i šano:

20. noyštuǫ ota šuŕišüńďü i ĥäńen muąmo, i ńäńe izruąeľin muąh, kuǫлdįh ĥäńen ĥeńǵen eťťšiį̂ät.

21. ĥiąn noyštuǫ otti šūŕišüńńün, i ĥäńen muąmon, i tuľi izruąeľin muąh.

22. kūлuštahuǫ, įotto arxeлaį̂ istuįh kuńiŋgahakši oman

tuątоn irodan šiįлla įuďeįašša, varaįi šińńe ńäńńä: undańńüğť ńäńi gaľiľeįan randah.

23. i ńäńďüğ rubeį eľäńäh ľinnašša ńińnię-ńüğť nazaŕięšša: ana ľięu prorokan šanaлла: nazoŕeiķši ńińnitťiğťšou.

kолmattaķüńńeńďä kолmaš ṕiğ.

1. šiллоįn įisus rahvahaлла i omiлla opaššettaviлla ńin pagizi.

2. moįšeįn šiįaлla istuątšettįh kiŕįamiębet da faŕišeįt.

3. kaiķię ńiďä kuįn ķüğ šanotah ṕiďiğ, ṕiďäkkiğ i лuąďikkuą: a ķiąn aźeįda-ńüğť eľģiğ лuąďikkuą, šaneллah ķüğ, a iątše ei лuąįita.

4. šivotah ķüğ įügeįďä takkoįa, i ei kannettavię, i pannah ińehmiźięn олgoṕiğľōįľä: a iątše i šormелла omaлла ei tahota ķeįďä ľikuttuą.

5. kaįki aźięt omat лuąįitah, ana ińehmizet ķeiďä ńähtäįś; äiįię kańńissah omię opaššanda-kirįoįa, i šūrekši pannah omięn vuąttęin heлmoįa.

6. šuvatah enžimäźinä оллa stoлašša i enžimäźinä rahvahašša.

7. i ťeŕveķüźię pihoįла, i ińehmizet kuątšuttaįś ķeįďä: opaštaįa, opaštaįa.

8. a ťüğ eľģiğ ńińitťiğątšekkiğ opaštaįikši ükši on ťiąn opaštaįa, xristos: a ťüğ kaįkin олętta veľľekket:

9. i eľģiągo tuątokši iątšelľäńe kuťťšukkuą muąлла: ükši on ťiąn tuątto, kumbańe taivahašša.

10. eľģiągo ńińitťiąątšekkiğ ńięŕen-andaįikši: ükši ťiąn on ńięŕen-andaįa, xristos.

11. šūŕin ťeįšä, ana ťeįďä kūndaлou.

12. ken šūrekši mänōu, ťūńišťūu: i ken ittšięďä ťūńišťäu, ťięu šūŕi.

13. paha ťeįťä kiŕįaṁięķet i faŕišeįt vižahat, ťüğ šaлbuą-

ľetta taivaš-kuńiŋgahuštuo ińeńmiźien ieššа: tüö etta mäne, eťtago mäńiźiťťä anna männä.

14. paha ťeiťä kiŕiaḿiehet i faŕišeit vižahat, ťüö ťeškiťöien koďiloźa šüötta: a rahvahašša ṕiťkie malittuloźa ľuŕetta: žen-ťäh ťeiťä ťieu ťiełä vaiźembi.

15. paha ťeiťä kiŕiaḿiehet i faŕišeit vižahat, ťüö ḿeŕen i muan poiki kävéťetťä, ľuaďie üťťä omakši, i kuin ťieu, ľuaźitta ťäńešťä geźennan poiźan paťemman ťeiďä.

16. paha ťeiťä šoǵiet ḿieťen-andaźat, ťüö pagizetta, ken vannuoťšou kiŕikköťťä, ńi ḿikšeh on: a ken vannuoťšou kiŕikkökuллалла, že ťiäŕä on.

17. haźuttomat i šoǵiet; mi on šūrembi, kuлda go, aťi kiŕikkö, kumbańe kuллan šťäťťiu?

18. i ken kuin vannuoťšou олtaŕилла, ńi ḿikšeh on: a ken vannuoťšou лahiалла anneтuлла олtaŕih, že on ťiäŕä.

19. haźuttomat i šoǵiet, mi on šūrembi, лahia go aťi олtaŕi, kumbańe лahian šťäťťiu.

20. ken vannuoťšou олtaŕилла, vannuoťšou ťäńeťťä i лahiалла:

21. i ken vannuoťšou kiŕiköťťä, vannuoťšou ťäńeťťä, i ťäńešša eťäźäťťä:

22. i vannuoťšiźa taivaналла, vannuoťšou źumалan šiźалла, i ťäńen ṕiäťťä istuźалла.

23. paha ťeiťä kiŕiamiehet i faŕišeit vižahat, ťüö küḿḿeńeńńen doťan annatta ḿiatašta, i koprašta i kiminašta, a źäťťiä каллehemmat zakonašta, toven i heťťimizen i vieron: ńäiďä piďi лuaďie, i ńiďä ei ťüťťätä.

24. šoǵiet ḿieťen-andaźat, ťüö šiäkšiťöźä ūtatta, a verbťūdoźa laźnuotta.

25. paha ťeiťä kiŕiamiehet i faŕišeit vižahat, ťüö ṕiäťďäṕäźn puhaššatta źiäďieaštęida i purdiloźa, a šiämeštä оллah ťäťet varraštamista, i valehušta.

26. *šoǥiǥ faŕišeį. puhašša ieťťä įiäďiǥ-ašťien i purdįon šiǥmüšťä, ana ťieťäh i piäľďäpäįn ńüǫ puhtahat.*

27. *paha ťeįľä kiŕįamiǥhet i faŕišeįt vižahat, ťüǫ oлętta kuįn šomennętut kaлmaлaųvat, kumbazet piäľďäpäįn kaťťšuǥn oллah šomat, a šiǥmeššä oллah täǵǵet kuǫteįįien лūda, i kaiken-uǫлasťa hapatušta.*

28. *ńĭn i ťüǫ, piäľďäpäįn ožuttaŕieťšetta iŕieńńiživťä hüvänä, a šiǥmeššä oлętta täǵǵet ǵižahutta i pahuǫ aźiǥda.*

29. *paha ťeįľä kiŕįamiǥhet i faŕišeįt, ťüǫ лuǫįitta prorokkoįen kaлmaлaųdoįa, i šomennatta oigeįįen grobńitťšoįa.*

30. *i pagizętta, kuįn ńüǫ oľiźinama miǥn iźiįen aįgoįh, emmä ńiǥn-kera tartuįš prorokkoįen ťeŕeh.*

31. *ťäďä-ńüǫť iťšen-piäľľä pagizętta, įotto ťüǫ oлętta prorokkoįen tappaįiǫn poįįat.*

32. *i ťüǫ лuǫįitta ťiǥn iźiįen mitaлla.*

33. *zmeįa-mavot vaškiŕťšan kannętut, kuįn ťüǫ uįįitta tuľi-geįennašta?*

34. *ťäńän-ťäh ka miǫ ťüǫŕńän ťiǥn-лuǫ prorokat, ńieľövät i kiŕįamiǥhet: i tüö ǵeišťä tapatta i ŕiputatta i ǵeišťä ťüǫťťä ťiǥn kanžoisa. i aįatta linnašta linnah:*

35. *ana tuлoų ťiǥn-piäľľä įogo oigie ťeŕi, kuǫttu muǫлa oiǫiǫn avelin ťeŕeššä, varahein poiįan zahaŕein ťeŕeh-šuǫ, kumbazen ťüǫ tappoįa kiŕikön i oлtaŕin-täľiľľä.*

36. *amiń šanon ťeįľä kaiki ńäńä tuллah täńän rodukunnan-piäľľä.*

37. *įerusaľima, įerusaľima, prorokkoįen tappaįa, i kiŕiľöįľľä šiųn-лuǫ ťüǫńńeťťülöįen tappaįa, min kerduǫ tahoin keŕäťä šiųn poiǫiǫ, kuįn kana keŕiǫų omiǫ šibiľöįn-алла, i eťťä tahton.*

38. *ka ťiǥn koďi įiǫų ťühįä.*

39. *šanon miǫ ťeįľä, tiǫľďä-šuǫ etťä miлma ńiǫ, kuńi šanotta, hüvin-paįstu oлęt tuľiįa įumaлan ńimeššä.*

Aunusta.

Malittu Jumalan.[1]

Tätto meiän, sinä olet taivahal, i pühitäh nimi sinun, i tulov tsarstva sinun, i lienöv valdu sinun, kui taivahal i mäl, leibü meiän heitelematoi anna meile-nügöi, i jätä meile velgat meiän, kui i müö heitämmüö velgunniekoin meiän, i elä vie meidü pahah, i pästä meidü ounahas.

Malittu Jumalan emäle.

Jumalan säju neidine ihastu blahoandaju Marii Jumal sinun kelä slavoslovittu sinä naižis, i blahoslovittu plodu vačah sinule pagižen späsan sait olet hengen meiän.

Inehmizien rodukunndu ennen upotustu.[2]

Enzimäine poiku Adamin oli Kain, toine Aveli. Kain ruadoi muadu; Aveli oli lambahien paimoinnu.

Ühtel kerdua hüö tuodih Jumalale lahjan: Kain muan kazvaimis, a Aveli omas karjas enzikannon lambahan. Jumal tiedi heijän mollembien süväimet i sendäh Avelile ozutti Oman hüvän mielen, a Kainale i hänen lahjal ei-ozuttanuh.

Kain vihas i pahas mieles tapoi oman vellen Avelin.

Jumal kiroi tappajan i Kain sen jälles kaikes muailmas ei-löüdänüh rauhua i varuomattomua eloaigua.

Avelin sijah Jumal andoi Adamile kolmanden poijan — Sifan. Sifas roittiheze jumalallizet i hüvät inehmizet, a Kainas pahat i vihazet.

Sifan rodukunnan keskes erikseh jumalalline oli Enoh.

---

[1] Rukouskirja venäjän ja aunuksen kielillä, v. 1804.

[2] Начатки христіанскаго православнаго ученія на карельскомъ и русскомъ языкахъ. Pietari 1882.

Häi oli muka mieldü-müö Jumalale, jotta oli otettu taivahah tervehennü i kuolemata.

Aijan mendü hüvän rodukunnan lapset naidih pahan rodukunnan lapsis. Sendäh kai počitai inehmizet mendih pahakse. Üksi vai Noi jäi jumalallizekse i jumalan armon maksajakse.

Inehmizien rodukundu jälles upotustu i rahvahien alku.

Nojal oli kolme poikua: Sim, Ham i Jafet. Heis jälles upotustu roittiheze kai rahvahat, kudamat nüköi eletäh muan-piäl.

Ham ei-kunnivoittanuh omua ižiä i sendäh kaimai hänen blahoslovenjan. Hamas müöstei roittiheze pahat rahvahat jälles upotustu.

Aijan mendü pahat rahvahat i pahat dielot heijän keskes ližettih. Meni sihsah, jotta heitettih kunnivoittamah Jumalua, a heittähü Händü kunnivoittamah, ruvettih i unohtamah Händü. Konzu unohteltih oikkiedu Jumalua, a ühtelleh heijän süväimes oli vie tundo, jotta ei-sua olla Jumalata: silloin ruvettih kunnivoittamah Jumalan-sijas päiväistü, kūdamua i muidu luaittuloi-kaluloi. Se nimitetäh paganoin uskokse i kuvien kumarduksekse. Oikien Jumalan tiedo odva jäi vai Siman rodukunnas.

Kui inehmizet roittiheze ühtes inehmizes, sendäh hüö paistih ühtel kielel i oldih ühtennü rovunnu. Ülbeüs pani heil tühjän mielen luadie sūren huonehen taivahassah, jotta mennä heile kūlužakse. Sendäh Jumal nakažī heidü sil, jotta sevoiti heijän kielet muka, jotta hüö ei ruvettu ellendämäh toine-tostu i levitih kaikkie muailmua-müö. Sidä-müö roittiheze monet rahvahat, pakizijat monel kielel. [1]

[1] Sanoissa poiku, muka, alku, nüköi, oikien, pakizijat on venäläisessä kirjaanpanossa k:n alla lisämerkki [ehkä puheäänetön media?]; oikkiedu sanassa, jossa edellinen k voisi aiheutua painovirheestä, on tämä merkki vaan jälkimäisen k:n alla.

Foneettisia huomautuksia

1. Prof. Lauri Kettusen tekstеihin (pohjois- ja eteläkarjalaa).

Karjalan *š* (*ž*) äänne ei ole missään niin voimakashälyinen sibilantti kuin vastaava äänne aunuksessa, vepsässä ja muissa sukukielissä; se ei eroa suurestikaan itäsuomen *s*:stä, kielen etuosan kosketus alveoleja vastaan on vain vähän laajempi ja hankaushäly vähän kuuluvampi kuin viimemainitussa. Siitä huolimatta eroaa se varsin tuntuvasti *s* (*z*) äänteestä, jossa kielenkärjen dentaaliartikulatsioni on — kaikissa asemissa: *suąpra, is ä, akkasella, osra, ń ska, pistüh* j. n. e. — jokseenkin yhtä heikko ja spiranttihäly yhtä „terävä“ kuin esim. viron hei kohälyisessä *s*:ssä (jota usein merkitään *z*:llä). — Muuten näkyy *š*:n (*ž*:n) ja *s*:n (*z*:n) esiintymistä koskeva yleinen sääntö (*š*, *ž* karjalassa kaikkialla muualla, paitsi ei alkup. *i*:n edellä, aunuksessa vain alkup. *i*:n edellä) kaipaavan rajoituksia, jota paitsi eri murteiden ristiedustus näyttää välistä synnyttävän sekavuutta.

t́š:n asemesta voi paikoin pohjois- ja eteläkarjalassa kuulla jokseenkin selvää *t́s*:ää (vrt. Tunkuan kielennäytettä; samanlaista osittain Uhtualla); niidenkin raja on väliin epämääräinen. Hienompi foneettinen erittely voinee sitäpaitsi eroittaa *tš*:n (*ts*:n) ja (muljeeratun) *t́š*:n (*t́s*:n), vaikkei teksteissä eroa näy.

Pohjoiskarjalassa ei huomaa paikoin mitään *ʌ*-äännettä (s. o. suurin lateraliaukoin äännettyä „venäläistä“ *l*:ää). Eteläkarjalassa vähän selvemmin, mutta hyvin selvästi aunukselais- ja erittäin lyydiläismurteissa, joissa *l*:n ja *ʌ*:n suhde on kielihistoriallisestikin tärkeä eikä niiden esiintyminen sanassa suinkaan niin mutkaton, että se olisi vain transskriptsionikysymys.

Loppu-*n*:n eri vivahduksia on tekstissä verrattain vaikea johdonmukaisesti merkitä, koska ne riippuvat kokonaan lausefoneettisista tekijöistä, ja kertojalla on voinut olla pysähdyksiä — yksinpä fonografoiduissakin näytteissä — siellä, missä tekstin ylimalkainen (myös puhetahteja ilmaisematon) merkintä sitä ei osoita. Yhdenmukaistuttaminen olisi tietysti ollut mahdollinen, mutta periaatteessa epäoikeutettu; silti ei ole sitäkään voitu täysin välttää. Lisäksi tuottaa vaikeutta puhujan tietoisuus *-n*:n funktsionista,

niin että hän voi „selvästi" ääntäen käyttää -*n*:ää siellä, missä muutoin esiintyisi redusoitu *n*, nasaalivokaali tahi assimilatsioni.

Ensi tavun *oą* ja *eą̈* on miltei kaikkialla kehittynyt *uą-*, *ią̈*-ryhmään kuuluvaksi, ja ymmärrettävästi on olemassa myös väliasteita (*o̱ą*, *e̱ą̈*), vaikka niitä ei olekaan merkitty. Voipa henkilöllä, jolla yleensä *oą*, *eą̈* esiintyy, silloin tällöin kuulla selvän *uą*, *iä*:n, mikä omituisuus voi johtua — paitsi eri edustusasteiden risteilystä — myös erinäisistä lausepainosuhteista. Sitäpaitsi näyttäisi myös artikulatsionihorjuvaisuuksien luontainen piiri tosiasiallisesti olevan laajempi, kuin tavallisimmin oletetaan. — Kauempana sanassa voi *oą*, *eą̈* (tahi *öą̈*) olla pysynyt sielläkin, missä ensi tavussa on *uą*, *ią̈*. On helppo huomata, että — samoinkuin suomen, vatjan ja historiallisesti katsoen myös viron kauempana sanassa esiintyneissä supistumatavujen diftongeissa — s i v u p a i n o n sattuminen jälkikomponentille on ehkäissyt jollei diftongin muodostumista niin ainakin sen edelleenkehitystä. Sama näkökohta on määräävä myös erinäisissä eteläkarjalaisissa *ię* ~ *ią̈* j. m. s. vaihteluissa (vrt. Paadenen ***pimię***, ***korgię***, mutta ***pimiäh***, ***korgiah*** [tahi ***pimiąh***, ***korgiąh***]).

Painottoman tavun vokaali voi esiintyä p u o l i p i t k ä n ä (*międlèššä*, *šüą̈mättä*, *antàkkoą*, *valmìssan*, *tinèhtä*, *haŋkàhti*, *vaĵèhtan* j. n. e., lyydil. murt. *d'aŋgàz*, *vargàstan* j. n. e.). Kuitenkin näyttää pituudessa ilmenevän horjuvaisuuksia, riippuen sanan asemasta lauseessa, minkä vuoksi puhe̱naoleva pituusseikka on fonografiteksteissäkin — kun niissä ei olo lausepainosuhteita samalla saatu ilmaistuksi — jäänyt kokonaan merkitsemättä.

2. Maisteri Toivo Kaukorannan tekstiin (Riipuškala).

Merkintään nähden on huomattava, että typografisista syistä on käytetty eräissä verbimuodoissa bilabiaalista *β*:tä, joka olisi heikosti ääntyvänä merkittävä pienenä rivin ylälaitaan. Pääasiassa samoista syistä ei ole lausefoneettista ääntämistä sanojen loppuäänteisiin nähden tarkoin merkitty, tämä m. m. sanojen usein puheäänettömistä loppuvokaaleista. Samalla on kenties muistiinmerkitsijän syytä huomauttaa, että puolipituusmerkillä varustetut yksinäisklusiilit ovat suomen valtakielen ja länsimurteiden vastaaviin tapauksiin verraten voimakkaammin, kiinteämmin artikuloituja.

Sanasto.

A.

a mutta [aga]; ah! (V. a); *a to* muuten (V. а то).

agj|u (*agi̯|u*) **-an** pää, loppu.

aiga (*ai̯ga*) adv. aika, mokoma, huono [säärane — põlgavalt]; *ai̯ga ženiixän sai̯d.*

ainos yhä, aina [ikka].

aivoin (*ai̯voi̯n*), **aivompah** (*ai̯vompah*) aikaisin, aikasemmin [varakult].

aj|oa -an ajaa, tunkea, ahtaa (uuni täyteen, avantoon) [toppida]; leikata (partaa); hakata (kaskea, rajaa) [raiuda]; laskea, purjehtia (merta myöten) [sõita].

ak|ka -an akka, vaimo, puoliso [vananaine, naine].

ala|ńe -zen alainen, lapanen, vantus, kinnas [alune; labakinnas].

alasťi alasti (ilman vaatteita).

alaćći (*alaťšši*) alatse [alt läbi]; alasti.

alemba alempana, alemmaksi.

алemma (Tv.) huokeampaan hintaan [odavamalt].

alʹi eli, tahi (V. али) [ehk, või].

алoh kuluessa [kestvusel]; *üǫ̈n алoh.*

ambari -n ulkoaitta, tavara-aitta (V. амбаръ).

ana t. **anna** imperat. (Tv.) siksi että, jotta [et, las]; *ana ľi̯ę̯ǫ* t. *ľi̯ę̯ńöǫ* jotta tulisi; *ana kūndaлoǫ* kuunnelkoon (V. пусть + 3 p. pres.).

angeli -n enkeli (V. ангелъ).

armohašta armaasti.

aršši̯na -n arsina; ven. mitta noin 70 cm pitkä (V. аршинъ).

aśśa -n = **ažia.**

azu|o -n tehdä, laittaa, valmistaa.

azet|ellaheze -telemmos [aegajalt peatama jäädä]: **ei azetelluhes melliččü** ei mylly seisahdellut.

ažet|toakšeh -ammoh asettua, ruveta (jksikin) [hakata millekski].

ažia t. **ažie -n** asia.

atama -n Aatami (V. Адамъ).

augie -n aukea [lage].

avan|do -non t. **-don** avanto [jääauk].

avavu|o -n (A.) avautua.

B.

-ba, -bä -pa, -pä; *eįba* [ega, ei ju].

bazaŕi -n basaari, myyntipaikka (V. базаръ).

beśod|u -an seura, seurahuvit (V. бесѣда].

bladʹenča -n pikku lapsi (V. младѣнецъ).

blahoandaj|u -an armoitettu, runsasarmoinen (neitsyt Mariasta) [õnnistust andev] (V. благодатная).

blahoďeľńa -n kasvatuslaitos, hyväutekeväisyyslaitos [häätegev asutus] (vrt. V. благодѣльня).

blahoslovenja -n siunaus [õnnistus] (V. благословеніе).

blahoslovi|e (*-vi|ę*) -n siunata [õnnistada] (V. благословить).

-bo (A.) = **-ba -bä**; *midäbo, kuzbo.*

bohaťťeŕi -n hyvin väkevä urho [kangelane] (V. богатырь).

boiko ketterästi, reippaasti [tragilt] (V. бойко).

boľban -an = **moľeiben.**

bolesti -n tauti [haigus] (V. болесть).

briha -n nuorukainen [noormees].

bŕihač čuk -un poika [poiss, poisike].

bruja -n kalu, työkalu, kapine, ase [riist]; plur. **brujat** valjaat [hobuseriistad] (vrt. V. збруя).

buabo (*buąbo*) -n mummo, iso äiti; kätilö [vanaema, moor, ämmamoor] (V. баба).

buabuija (*buąbuį ja*) -čen (*-ńśen*) olla apuna synnytystilaisuudessa [ämmamooriks olla].

buału (*buąłu*) -n iltahuvit, pidot [pidu] (V. балъ).

bumažńik|ka -an lompakko [rahatask] (V. бумажникъ).

bumoaga -n paperi, asiakirja (V. бумага).

burk|ka -an tumman raskea hevonen (V. бурка).

butilk'ka -an putoli, pullo (V. бутылка).

böükʹätä -iän poukahtaa jtkin vastaan [millogi vastu põrgata].

D, D'.

da ja (V. да).

dai (*daį*) ja, myös, myöskin [ning, ning ka].

davai alappas: *davaį lüǫmah händä; davaįťe arbah* heittäkäämme arpaa (V. давай, давайте).

ďedïnöi -n yksikään [ükski] (V. единый).

ďeŋga -n raha (V. деньга).

ďeäďʹö -än setä, eno [onu] (V. дядя).

ďjavi|e (*ďįąvi|ę*) -n tappaa kuristamalla [ära kägistada] (V. давить).

ďielo -n asia, työ (V. дѣло).

ďieva (*ďięva*) -n Eeva (V. Ева).

ďiävie|kšeh (*ďiə̆vię|kšeh*) **-ten** näyttäytyä, ilmestyä [ilmuda] (V. явиться).

dogaďi|e -n huomata [märgata] (vrt. V. догадаться).

doľa -n osa (V. доля).

doroga -n tie (V. дорога).

dostaľi -n jäännös, loput; **dostaľi-kerros** viimeinen kerros (V. досталь).

druk yht'äkkiä [äkki] (V. вдругъ).

drušk|u -an (A.) puhemies (sulhasen) [isamees] (V. дружка).

drūgu -n ystävä, jalkavaimo, rakastaja [sõber, armuke] (V. другъ).

drūžba -n ystävyys, ystävyyden osoitus [sõprus] (V. дружба).

ďuohat|toa (*ďuo̯hat|to̯a*) **-an** osoittaa, neuvoa [näidata].

durak|ka -an hölmö, lurjus [rumal, toga] (V. дуракъ).

dūxxu -n haju, lemu, henki [hais, lõhn] (V. духъ).

dūmai|ja -čen tuumia, ajatella, arvella [mõtelda] (V. думать).

dūmitt|oa (*-tto̯a*) **-au̯** = edell.

dvorńik|ka -an talonmies (V. дворникъ).

dvortsa -n palatsi, linna (V. дворецъ).

E.

edï|ńe -zen etinen, etu- (puoli, jalat) [eel olev, esimene].

edäh'äńďä (Tv.) etäältä, kaukaa [kaugelt].

eht ü -än ehtoo, ilta [õhtu]

ehät teä -än saattaa poikki (järven, joen) [ule järve, jõe viia].

ehätü s -ksen paikka, josta „ehätetään" [koht, kust üle järve või jõe viakse].

eičči edesta, verosta, asemesta [eest, asemel].

ellend eä -än (A.) ymmärtää [mõista].

elo -n elo, elämä; tavara, omaisuus [elu; varandus].

elo-a igu -jjan olo-aika, elinaika [olu-, eluaeg].

elo|gas -kkahan (I.) elävä [elukas].

ело|s -ksen (A.) elämä [elu].

elävä -n eläin; elävä [elukas; elus].

emät|teä (*-t|teə̆*) **-än** kiroilla [sajatada] (vert. *emä*, ven. мать).

emätü|š -kšen kiroilu [sajatus].

enzikan do -non (raam.) esikoinen [esimesena sündinud].

enzimäi ensin [esiteks].

eńämbi enää [enam].

eŕiś erikseen [eriti].

eriže t. **erize** erikseen, erillään [eriti, lahus].

ezi, ien esi; *iędšša*, *iędštä*, *edeh*, edessä, edestä, eteen; *iędlläh* t. *iędlleh* edelleen, eteenpäin [edasi].

ečči̯e (*eťšię*), **ečin** (*eťšin*) etsiä, hakea; *eťšię piə̆tä* hakea päästä täitä.

eu (*eu̯*) ei ole.

eäreh, eäreš t. **eäres** pois [ära].

F.

fokusa -n silmänkääntajätemppu [silmamoonutus] (V. фокусъ).

G.

ga kah, niin, siis.

gejenna (*ge(ʒenna*) **-n** helvetti [põrgu] (V. геенна).

-gi -kin, -kaan, -kään [-gi].

-go -ko -kö [kas, näit. **šuango** kas saan]; -ka -kä [-ga, ju, näit. **eigo** ega, ei ju].

goaŕ|u -an ruskeanpunainen hevonen (V. карій).

goluba -n kyyhkynen [tui] (V. голубь).

gorba|ńe -zen pieni kyttyrä [küürukene] (V. горбъ).

gorńič|ča -an vierastupa, kamari (V. горница).

goś|ťa -śan vieras, kesti [külaline] **gosťih** vieraiksi, kestiin (V. гость).

gosťi ekseh -mmos olla vieraana [külaliseks olla] (V. гостить-ся).

gosťinnoi -n vierashuone, vieraspiha [võõrastetuba, sissesõidu hoov] (V. гостинный).

gosťit'toa -an kestitä, ravita vierasta [kostitada] (V. (y)гостить).

gri|ba -van tatti, sieni [seen] (V. грибъ).

grīva -n harja [hari] (V. грива).

grobńi|čča (*-ńi|ťťša*) **-čan** (*-ťšan*) ruumisarkku [puusärk] (V. гробница).

gul'ai ja (*gul'aį ia*) **-čen** (*-ťšen*) huvikseen kävellä t. ajella [jalutada, sõita] (V. гулять).

H.

hajut on -toman mieletön, hullu [meeletu].

hal'lak|ka -an verka, verkavaatteus [kalevriie].

hal|leta -gien t. **-genen** haljeta [lõhkeda].

hallik|koja(k) -oin (l.) hallita, omistaa [valitseda].

hapatu|š -kšen riottaus [rüvedus].

hartsenoi -n majatalo, ravintola [söögimaja] (V. харчевня).

hašk|u -an haiska [raibe]; **mečän hašku** (haukkumasana).

hattarv|ezi -ien jalkahattaran [jalanartsu] pesuvesi.

havač|čuo -un heràtä [ärgata].

havuk|ka -an haukka [kull].

heittelemat|oi -toman alituinen [alaline].

heit|teä -än heittää, laskea alas, jättää, lakata [visata; järele jätta].

h'eiťťiäč|čie -en (Tv.) heittäytyä, laskeutua alas [ennast heita, alla lasta].

h'el'l'iḿi|ńe -zen (raam.) armo, laupeus.

helteheštä helteisesti [palavalt].

heńeriąla (*heńeriąla*) **-n** kenraali [kinral] (V. генералъ).

hengesti -n (I) ori [täkk] (vrt. R. hingst).

heän (*heä̮n*), **hänen** hän [tema]; plur. **hüö** (*hüö̮*), **hiän** (*hiä̮n*) t. **heijän**.

hī|ľi -len hiili [süsi].

himott ua (*-uo̮*) **-ā** (Nv.) himottaa, haluttaa, tehdä mieli [himu tunda, tahta].

нлoim|ata -uan (Tv.) tehdä veltto liike (kädellä, siivillä) [lopsatada].

hoav|ata -oan yrittää, heväistä, herittää (puhua, polkea, lyödä) [katsuda, ähvardada lüüa jne.].

hobie|ńe t. **hobjai|ne** (*hobi̯ài̯|ne*) (A.) **-zen** hopeinen.

hospoďi -n herra (Jumala) (V. господь).

hoť, hod, hoďi t. **hož** vaikka [ehk küll] (V. хоть).

houkka|ńe (*hou̯kka|ńe*) (Tv.) t. (*hōka|ńe*) (Nv.) **-zen** hölmö, hullu [toga].

hômu|s -ksen (I.) huomen, aamu [hommik].

hrustaľnoi -n kristallinen (V. хрустальный).

hui|jata -goan häväistä [häbistada].

huk|ku -an susi [hunt].

huomene|š (*huo̮mene|š* t. *huo̮me̮ne|š* (Nv.)) **-kšen** aamu [hommik]; *huo̮menekšella. huo̮meneššа* t. *huo̮menekšena* aamulla.

huomu|š (*huo̮mu|š*) **-kšen** = edell.

huonde|s -ksen (A.) = edell.; **huondeksel** aamulla.

hušk ata -oan huiskata [minema virutada]; **huškakkah venehen ńokaz eäreh** työntäköön veneen nokasta pois (rannasta).

hvatai ja -čen yltää, ulottua [ulatada] (V. хватать).

hvaťtie (*xvaťtie*) **-in** ottaa, siepata kiinni (V. хватить).

hüpäšköit tiä (*hüpə̀škə̀i̯t|ti̯ä̮*) **-än** hyppäyttää.

hüvü š -ön hyvyys, hyöty, omaisuus, hyvä työ [häädus, kasu, varandus; häätegu].

hüväzešťi hyvin, tarkkaan, aikatavalla [hästi, tublisti].

hüö|düö (*hüö̮|düö̮*) **-vün** vaurastua, rikastua [kosuda]; *sadu hüö̮dü* puutarha kasvaa hyvin, hyötyisästi.

h'äďäu|ďüö (*h'äďäu̯|ďüö̮*) **-v'ün** joutua hätään, hätääntyä [hätta sattuda].

-häi -han, -hän; **piettihhäi, onhäi** [peeti ju, on ju].

hätkestü|ö -n viivästyä, jäädä kauvaksi aikaa [kauaks jääda].

I, i̯.

i ja, myös, -kin [ja, -gi] (V. и).

i̯agľetskoi (*i̯ag'etskoi*) **-n** (Tv.) englantilainen [inglis-] (vrt. pohj. V. англичкой).

ihala|ńe -zen ihala, iloinen [ilus, rõõmus].

ihaš|tuo -šun ihastua, tulla iloiseksi [rõõmsaks saada].

ildai|ne -zen illallinen, iltanen [õhtusõõk].

ilma -n ilma, sää, suunta, seutu, maailma.

ilmai|ne -zen maailmallinen [ilmaline]; **ilmaizen eän** iankaikkisesti [igavesti].

ilmeissä (*ilmeįssä*) ilmi, ilmoilla.

ilta|ńi -sen iltanen [õhtusöök]; *iltaseh* iltasensa.

inhimi|n -zen (I.) ihminen [inimene].

iroda -n Herodes (V. Иродъ).

iś|kie -śen t. **išk|ie** -en lyödä, iskeä, teurastaa [lüüa, looma tappa].

iśśut|toa t. **istut|toa** -an asettaa, istuttaa [seada, istutada].

istui|ssa(k) -n (I.) istuutua [maha istuda].

istuoč|ie -en istuutua [maha istuda].

izmeńi|e -n pettää (V. измѣнить).

itkiäk, iden (I.) itkeä (nutta).

J (*i*).

jakš|oa (*įakš|oą*) -an riisua päältä [riidest lahti võtta]; **jakša jallad eäreh** riisu kengät pois jaloista.

jatko|ńi -zen (run.) jatkoinen [järguline]: **kaksi-jatkońi kaľeva.**

jatuaž|u (*įatuąž|u*) -an kerros [kord] (V. этажъ).

jēsľi jos [kui] (V. если).

jiädie-aštie (*įiąďie-aštię*) -n (raam.) lasiastia [klaasnõu].

jiävieč|čie -en näyttäytyä, ilmestyä [ilmuda] (V. явиться).

joga t. **jogo** indef. pron. joka [iga].

jotta, jotto t **jot** että [et, sestet].

jumalalli|ne -zen jumalinen, vanhurskas [jumalakartlik].

juohat|toa (*įuǫhat|toą*) -an = **ďuohattoa.**

juola|š -han juolas, juomahimoinen [joodik].

jügie -n raskas, vaikea [raske].

jähk|ätä -eän syvätä, työntää [tõugata].

jäič|čü -än linnunmuna (V. яйцо).

jäl|gi -len t. -en jälki, souraus, [jälg, tagajärg]; **jälles** jäljestä, perässä, jälkeen (ajasta) [järel]; **jälles puoldu päiveä** jälkeen puolen päivän; **jälgeh** jälkeen, perään; **jällesti** jäljestä, perästä; **jäleľľäh** jälleen, takaisin.

järelläh t. **järilleh** (*įärilleh*) jälleen, takaisin.

K.

ka katso, kah, no, niin [vaat'].

-ka, -kä (I.) -ko, -kö [kas].

kabak|ka -an krouvi [kõrts] (V. кабакъ).

kabia t. **kabie** -n kavio [kabi].

kagla -n kaula [kael]; *kaglakkah* kaulatusten [kaelakute].

kahallah t. **kahalleh** auki [lahti].

kahellājai|n -sen (I.) kahdenlainen [kahesugune].

kai -**ken** sing. koko, kokonaan; plur. kaikki.

kaik|ki (*kaįk|ki*) -en = **kai.**

kaim|ata -oan seurata, saattaa; kadottaa [saata; kaotada].

kak sl'ēdujot (*-duo̯t*) kuten tulee, pitää (V. какъ слѣдуетъ).

kal'eva -n kaleva, jättiläinen; kelvoton (lapsi) [hiiglane; üleannetu].

kal'l'ivo -n kallio [kalju].

kallut|ella -telen kallutella, heiluttaa puoleen ja toiseen [kõigutada].

kalmalau|da -van hautalauta.

kan|da -nan kanta (jalan, kynttilän, värttinän, kengän); sukuperä, suku.

kan|doa -nan kantaa, viedä; poikia (lehmistä).

kankaro -n (run.) konkari, virkku hevonen [virk hobune] (R. gångare).

kanni|šta -ksen levitellä [laotella].

kan|zi -nen (I.) pöytä [laud].

kañža -n kansa, seura, kumppani [rahvas; selts, seltsilane]; **kañžoisa** seuroissa [seltsides].

karabelšik|ka -an laivuri, laivanisäntä (V. корабельщикъ).

karabl'i -n laiva (V. корабль).

karahut|toa -an karauttaa, tehdä jotakin äkkiä t. voimakkaasti [järsku teha].

karandaš|šu t. **karandiš|šu -an** lyijykynä [pliiats] (V. карандашъ).

karavūl'i|e (*-l'i|e̯*) **-n** vartioida [vahtida] (V. караулить).

kareh -en (run.) kade, viha.

karič|ča -an menneen t. -toisenvuotinen lammas [lamba tall].

karjeu|tuo (*karje̯u̯|tuo̯*) **-vun** ruveta huutamaan [karjuma hakata].

karškah|toa -an karskahtaa, särkyä [katki pragiseda].

kartanohoi|to (*-hoi̯|lo*) **-jon** (*-i̯on*) kartanorakennus, koko rakennus [majaehitus].

karttai|ne -zen kaukalo, allas [küna] (vrt. V. корыто).

kas|toa -san t. **-tan** kastaa (ei ristiä).

kazak|ka -an renki [sulane] (V. казакъ).

kaźi t. **kaži -n** kissa [kass].

kat|toa -an kattaa, peittää.

kat|e -tien peite, kansi [tekk; kaas].

kač|čuo -on katsoa, hoitaa, valita, pitää (jonakin), huolia (jstkin) [vaadata, järel valvata].

ka|vota -duon kadota, hävitä, hukkua.

ḱe, kel, kela kele = **kera.**

ḱeńbi (Tv.) kuka [kes].

ken -en kuka, joka [kes].

kera t. **ker** kanssa [kaasa].

kero -n kurkku; *täu̯vellä kerolla* täyttä kurkkua [täie kõriga].

ḱeŕiť|ťeä -än purkaa, avata (solmu, kääre) [lahti harutada].

kerrājä -n (I.) kerjääjä [kerjus].

kesse t. **ḱeššä** kesken [keset, -kesi]; *ńel'l'äη‿kesse.*

keški|set -sien (*-sie̯n*) vyötäiset

[vöökoht, keskkoht]: *keškisiẹn⌣kaụtti šitoụ vüǫllä.*

kežen t. **kezen** = **kesse.**

kieli¸e (*kiẹli|ẹ*) **-n** ilmiantaa, kieliä [keelt kanda]

kier|du -an kerta [kord].

kihl|u -an veto [kihlvedu]; **kihl'iškie** lyödä veto- [kihla vedada].

kihüt|teä (*kihüt|teǫ̈*) **-än** kiihdyttää, kehottaa [ässitada].

kimina -n kumina [köömel] (V. **кминъ**).

ḱindaha|ńe -zen rukkanen [nahkkinnas].

kir|guo -run kirkua, huutaa [kisendada].

ḱiŕiḱ|ḱö -ön kirkko.

kirja -n kirja (sukassa, karttuunissa), paino, painettu kirja; kirjoitus, kirje [kiri, kirjutus; raamat].

kirjai|ne -zen kirje [kiri].

kiŕjamie|š (*kiŕjamiẹ|š*) **-hen** kirjanoppinut [kirjaoskaja].

kirjokan|si -nen (run.) kirjavakantinen esine [kirju kaanega].

kirjut|toa -an kirjata, maalata, kuvata, kirjoittaa [kirjasid teha; kirjutada].

kir|ota -uon kirota, torua.

kir|rata -goan kirkaista, huudahtaa [karjatada].

kirs|to -son (I.) arkku [kirst].

kir|vota -buon pudota [kukkuda].

kisal|toa (*-toǫ̈*) **-lan** kiskaista [tõmmata].

kiž|ata t. **kiz|ata -oan** leikkiä [mängida]: *karttih kižata* lyödä korttia; *kurih kizata* pelata keilaa.

kiċer relläkseh -del'iekse kiekuroita (käärme) [vingerdada].

kiugoa -n kiuas [leelõugas, ahi].

ḱiťťel'ieċ¸ċie -en kiittää, kiitellä itseään.

kletka -n häkki [puur] (V. **клѣтка**).

kobra -n koura [peopesa, käsi].

ko|d'i -in koti, talo, talous [kodu, maja, majapidamine] **koiśśa, koista, kod'ih** kotona, kotoa, kotia [kodu, kodust, koju].

kod'ilai|ne -zen kotona olija.

kodvai|ne -zen kotvanen, hetki, vähän aikaa [üürike].

kohen|nellakšeh -delieten (*-deiẹten*) laitella, korjailla itseään.

koh|ta -an ja **koht|u -an** (A.) kohta, paikka, sija; ***kohallah*** suoraan, suoraa tietä [kohe].

kohtū|duo -vun tulla raskaaksi (naisista) [raskejalgseks saada].

koik|ka -an seimi, pilttu, osasto [latter, ase] (V. **койка**).

koili|ńe -zen itä.

kok|ko -on kotka, kokko.

kokš|ata -i¸an (*-iąn*) lyödä raskaasti.

колduna -n noita (V. **колдунъ**).

kolmiċċi kolmasti [kolm korda].

колokoľńa -n torni (asuinrakennuksessa) (V. **колокольня**).

koloť|ťie -in iskeä, lyödä, kolkuttaa [koputada] (V. **колотить**).

kolt t. **kolmet** (I.) kolme.
koľčča|ńe -zen sormus (V. кольцо).
komnat¸ta -an huone [tuba] (V. комната).
końešno tietysti [muidugi] (V. конечно).
koñza milloin, kun, koska [kuna].
konžua (Tv.) = edell.
końušńa -n talli (V. конюшня).
końuš|ši -in (A.) = edell.
kopra -n (Tv.) tilli (V. коперъ, копра).
korjet¸ta (*kor¸et|ta*) **-an** umpinaiset vaunut (V. карета).
korj|u -an ajoreki [saan].
kormańi -n tasku (V. корманъ).
kormuna -n (I.) = edell.
koroľevstva -n kuningaskunta [kuningriik] (V. королевство).
koroľi -n kuningas (V. король).
kośťit|toa (*-t|toą*) **-an** = **gosťittoa.**
ko|ški -žen koski.
koš|kie -šen koskea, kajota, sattua [puudutada].
koźi kosi: **ťüöńńä milma tśoaŕin ťüťäreh koźilla** laske minut keisarin tytärtä kosimaan.
koźi|ta -čen kosia.
kočka|ńe (*koťška|ńe*) **-zen** mätäs (V. кочка).
kravaťťi t. **krovat¸ti -in** sänky (V. кровать).
kresśjuan|u (*kres'ś¸uą̈n|u*) **-an** talonpoika (V. крестьянинъ).
kriла -n siipi (V. крыло).
ku kuka, ken, mikä, joka; kun [kes. kui].
kuda'i t. **kuda'in -man** (A.) mikä? kumpi? joka [mis, kumb].
kudama -n = edell.
kugalai|ńe -zen mistä kotoisin? [kust pärit].
kuha|ita -jan kuhista [kubiseda].
kuhu minne, mihin [kuhu].
kui (*ku¸i*), **kuin** kun, koska; kuin, kuinka [kui, kuidas].
kuiń ńibuť (*ku¸ń ńibuť*) joten kuten [kuidagi] (V. какънибудь).
kukaistelu (*kukaistelu*) **-n** leikki [mäng]; *kukaistelu-laiva* leikkilaiva.
kuki kukin [keski].
kukko: „*na kukko šiųlaš*“ sanotaan kun riitaudutaan: nostetaan peukalo pystyyn ensi sormien väliin [riidlemisel: käsi rusikas, pöial esimeste sõrmede vahel].
kuľa -n jauhokuli (V. куль).
kuľai|ttāk -dan (I.) kävellä huvikseen [jalutada] (V. гулять).
kumarduač|ie -en (Tv.) kumartaa.
kumba t. **kumbi** (I.) kumpi, joka [kumb, kes].
kumma -n ihme [ime].
kune t. **kunna** kunne, mihin, minne [kuhu].
kunervo -n (run.) kanerva [kanarbik].
kuńi t. **kunnīs** (I.) kunnes, niin kauvan kuin [kuni].

kuńiŋgahuš|ta -šan kuningaskunta [kuningriik].

kunut|tu -an piiska, ruoska [roosk] (V. кнутъ).

kuop|pa -an hauta.

kuožaľinpiä (*kuǫžaľimpiǫ̈*) kuontalo [koonal] (V. кýжель).

kuoť|ella -ťelen koetella, kokea, maistella [katsuda].

kups|u -an (A.) kauppias [kaupmees] (V. купецъ).

kupča (*kupťša*) **-n** = edell.

kuri -n silinterin muotoinen n. 10—15 cm. pitkä keila; *kizata kurih* t. *lüvä kurię*) pelata keilaa (tavallinen peli Karjalassa: kapulalla, „*kuripuǫlikalla*“ heitetään pystytetyt keilat, „*kurit*“, nurin) [miski keeglimäng].

kuroaži|ekseh -mmos kursailla, juonitella [punnida].

kuč|čuo -un kutsua, pyytää, nimittää.

kūl|la -en kuulla, tuntea; **kūlov luissah, jotta šurma tulov**; **kūľi sanan** totteli.

kūluš|toa -šan kuulustaa, saada kuulla.

kül|gi -len t. **-en** kylki, kuve, sivu, syrjä; **külličči** t. **küličči** sivuitse, ohitse [mööda].

küllä -n kyllä, kylläisyys [küllaldus]; *ńälgä ńi kyllä* ei nälkä eikä kyllä; *külläl, külläldä* t. *külläl'i* kyllältä, kyllin.

külläl|ńe -zen kylläinen, hyvin syötetty, lihava, tyytyväinen.

ķüľü -n sauna.

künäšpiä (*-piǫ̈*) **-n** kyynärpää [küünarnukk].

küttö-šel kä -än kyyttö-, nuotkoselkä [küüraka seljaga].

kü ven -benen kipinä [säde].

käppiä -n (I.) soma, kaunis [kena, ilus].

kärven|nelläkseh -deľiekse kärmeillä [vingerdada].

käskie, käzen käskeä, antaa lupa, sallia; **käski hänellä šoittoa** antoi hänen soittaa [laskis tal mängida].

kä|skiäk -zen (I.) = edell.

käšipaik|ka (*-paįk|ka*) **-an** pyyheliina [käterätik].

kävelü|š -kšen kävely, matka [teekond]; *lähtię kävelükšeh* lähteä matkoille.

kä|vvä -ün käydä, nousta, kohota (taikina); noutaa, hakea [käia; käärida; tuua].

L, Л.

lā part. (I.), jota käytetään prees. sing. ja plur. 1 persoonan yhteydessä muodostamaan vastaavia imperat. muotoja: **lā odan** [las võtan].

lāit|ella -telen (run.) laitella, asetella [seadelda].

la|gi -en laki (huoneen).

lain|ota -uon lainota, nielaista [neelata].

laito (run.) lieto, kevytmielinen, suruton [kergemeelne].

lagadak, lakkān (I.) kääntää, lakaista, jättää [käänata, puhkida, jätta].

lammi -n (run) (I.) lampi [tiik, lomp].

lap|pa -an solki [sõlg].

lasket|toa -an (A.) riisua valjaista; lausua, lasketella [rakkest lahti võtta; lausuda, lasta].

laskiak, lazen (I.) laskea menemään [lasta].

laš|kie -šen laskea menemään.

laťe -ťien lattia, permanto [põrand].

lauk|ka (*laų̆k|ka*) **-an** puoti [kauplus] (V. лавка); sipuli.

lauč|ča (*laų̆ťša*) **-an** lavitsa [pink].

lebäü|düö -vün levätä [puhata].

lehte|s -ksen lehvä [leht].

lei|bä -vän leipä, vilja [leib, vili].

leik|ata -koan leikata, hakata (eloa, puuta, halkoa) [lõigata, raiuda].

lek|kuo -un lekkua, liikkua [liikuda].

lenšah|ella -telou (*-telo̯ų̆*) loiskahdella [õõtsuda].

ľežank|ku t. **ležantk|u -an** uunin kylkeen muurattu makuupaikka [ahju serv magamise jaoks] (V. лежанка).

le|ččie (*ľe|ťťšię̆*) **-čin** (*-ťšin*) lääkitä, hoitaa (sairasta) [rohitseda] (V. лечить).

lienne|n -t, liennov (*lię̆nnòų̆β*) (A.) apuv. lienen, lienet, lienee [olen vist]; tulla (joksikin), olla vastedes [saan olema]; **liennen hüvä** (A.) olen oleva hyvä: **liennen kūndelemah** olen totteleva [saan sõna kuulma].

lik ätä -keän kaataa, heittaa [kallata]: **vettä likkäi vaŋgujale peäle.**

linna -n linna, kaupunki [kindlus, loss, linn].

linnakun|ta -nan kaupunkikunta, kaikki kaupungin väki [kogu linnarahvas].

lip aš -pahan kirstu, arkku [kastike].

лiśka -n (Tv.) (jonkunlainen merkki?).

lizä -n lisä, lisäys, tulo, hyöty, etu [kasu]; **lizeä roinnuh** ei ei lähtenyt lisää, ei ollut apua.

liže|tä -nen lisääntyä, karttua [lisaneda].

ľiuk|ku -un uuttu, joka syntyy, kun onteen suureen puuhun hakataan loukko [linnu pesaauk õõnsas puus].

livut|toa -an livuttaa, antaa vauhtia [hoogu anda].

liävä (*liə̆və̆*) **-n** navetta [laut].

lopuška -n loppu, jäännös [lõpp, jäänus]; *lopuškalla* lopulla, viimein.

лosńi|e -n kiiltää [läikida] (V. лосниться).

loun|at -oan louna, puolipäivä; **ajo lounazih soah** ajoi puolipäivään asti [sõitis lõunani].

lôks (I.) luokse [juurde].

lô|ti -in (I.) luoti [lood].

lô vva -n luoda, heittää [luua, visata].

luadan -an pyhäsavu [viiruk] (V. ладанъ).

lua|ďie (*luą|ďię*) -in t. -jin (*-(ę)in*) tehdä, laittaa [teha, seada] (V. ладить).

luaďieč|čie -en tekeytyä, tulla, syntyä joksikin.

луо (*луǫ*) t. lüä (*lüą̈*) (A.) luokse (luona, luota) [juurde].

луоh t. ľüö (Tv.) luokse [juurde].

lūa, luon viskata, heittää, luoda (kiviä, arpaa, löylyä, heinää) [visata, luua].

ľūbi|e (*ľūbi|ę*) -n rakastaa, pitää jstkin [armastada] (V. любить).

lük|ätä -keän = likätä.

lüä, lüön lyödä [lüüa].

lägädäk, läkkän (I.) puhua [kõnelda].

lämm|ü -än (A.) lämmin [soe]; **päčči on lämmäs** uuni on lämpiämässä [ahi kõeb].

ľäśśä (Tv.), läššä likelle [ligidale]: **ľäśśä ei voi ḿäńńä.**

läži|e -n potea, sairastaa [põdeda] (V. лежать).

löihe t. loihe (run.) asettui, rupesi [hakkas].

M.

ma|do -von t. -on mato, käärme [madu, uss].

mah|toa (*-toǫ*) -an osata, taitaa [osata].

maksaj -an (A.) maksaja, ansaitseva; **sen maksaj** sen arvoinen [selle väärt].

maľittu -un rukous [palve]; **maľittū pagizemah** rukoilemaan [paluma] (V. молитва).

malt|toa -an osata, tajuta, ymmärtää [mõista]; **en malta kirjah** en osaa lukea.

mat ata -koan kulkea, matkustaa, juosta [minna, sõita].

mat|ka -an t. -kan matka, väli; kulku, retki; vaihti [too, vahe; teekond; hoog]: *matkah* mukaan, myötä [kaasa].

meľľič|čü -än mylly [veski] (V. мельница).

meľľiččüńiek|ku -an myllüri [mõlder].

mešaiččieč|ie (*mešaiťťšięťš|ię*) -en sekoittua, sotkeutua [segi minna] (V. мѣшаться).

metoi, meoin (I.) mesi, hunaja.

meč|čű -än metsä; metsänpeto [mets, metsaline].

mi -n mikä; joka; minkä verta [mis, millo võrra]; **min palkkoa otat?** minkä verran palkkaa otat?

mi̯ańit|tua (*mi̯ąńit|tuǫ*) -an pettää [petta] (V. манить).

miata (*ḿiǫta*) -n minttu (V. мята).

mie, miun minä.

mielehi|ńi (*miękehi|ńi*) -zen mieluinen [meelepärane].

mie|ľi (*mię|ľi*) -len mieli, ymmärrys, aikomus [meel, mõte];

paha mieleštі t *mielesti* paha mielestä t mieli: *pahalla mieli'in olla* olla pahoillaan; *olla mieli'dü müö* olla mieltä myöten.

mielitiet|tü (*mielitiet|tü*) -ün rakastettu [armastatu].

mielövä -n viisas, ymmärtavainen [arukas].

mi|gä -nen (I.) mikä [mis].

mindäh t. **mintäh** minkätähden [mispärast].

mi|tuš (*mi|tùš*) **-ttuman** (A.) minkälainen [missugune].

mi|tüš -ttüön (*-ttüǫ̈n*) = edell.; *mitüškänä* minkäänlainen.

mi|ä -un (I.) minä.

mīt|us -tuon t. **-tuman** minkälainen [missugune].

moa -n maa, maakunta, valtakunta, maailma; **kolme moada tuli vaštah** kolme valtakuntaa tuli vastaan; maan laji, aine; väri, näkö, laji [maa laad, värv].

moam|o -an t. **-on** äiti [ema].

moańihu|š -on viehätys, petos [meelitus, potus].

moa|tuo -vun (run.) tulla, saapua maihin [maale saada].

moi|ńe -zen moinen, lainen; sellainen [sarnane, sääärane]; **tämänmoińe** tällainen [seesugune].

moišei (*moiśeį*) **-n** Mooses (V. Моисей).

mokkōma -n (I.) sellainen [sääärane].

mol'eiben -an rukous [palve] (V. молебень)

mol'i e -n rukoilla [paluda] (V. молить)

molle i -mbien molemmat [mõlemad].

mollōm|at -pīn (I.) = edell.

моло ччu (*мо.ло|t'šu*) **-čan** (*-t'šan*) pulska, reipas, taitava nuorukainen [tragi noormees] (V. молодецъ).

moržei|n -men morsian, nuorikko.

mośťiŋka -n kori (V. мостинка).

mōžet kenties, ehkä (vrt V. можетъ быть).

moччualahi|ńe -zen niininen (V. мочальный).

muga niin, jaa, kas niin, vai niin [nõnda, nii]; *mugah* mukaan [kaasa].

muila (*muįla*) **-n** saippua (V. мыло).

muiś|śella -t'elen muistella [mälestada]; **m. kuol'eida** m. vainajia haudalla rukouksilla y. m.

muitroi (*muįtroį*) **-n** viisas, viekas, konstikas [kaval] (V. мудрый).

muok|ka -an piina, kidutus, vaiva (V. мука).

murend|uą -an särkeä [lõhkuda].

mure|ta -nen särkyä [lõhkeda].

murot'toa (*-t|toą*) **-an** särkeä, hajottaa [lõhkuda].

mustamat|oi -toman muistoton, tunnoton [meelemärkuseta]:

mustamattomaks itkiettih itkivät itsensä tunnottomiksi.
mužik|ka -an mies, talonpoikainen mies [mees] (V. мужикъ).
mučoi -n morsian, nuorikko.
mūrič|ča -an muurilla asuja [ahju pääl elaja].
mūttuač|čie -en muuttua.
müt|üš -tümän = **mituš**.
müttünä|ńi -zen = edell.
müäs (*müą̈s*) (A.) taas.
müö myöten [möödа].
müö, miän t. **me'än** me.
müödäh (*müą̈däh*) myötä, mukaan.
müöššüt|tiä (*müą̈ššüt tią̈*) **-än** palauttaa, peruuttaa.
müöstei myöskin [ka].
ḿüöšťiäč|čie -en = seur.
müöš tüö -šün perälytyä, palata, kääntyä takaisin [tagasi pöörda].
mänet|teä -än hukata, tuhlata [pillata].
mö|iśä (*mö|i̯śä*) **-gizen** huutaa [kisendada].
mô, meijen (I.) = **müö**.
môdä t. **möidä** (I.) myöten [möödа].

N, N'.

na seh! [säh], *nagah* (imperat. sing. 3 pers.) ottakoon, nauttikoon.
na|do -von miehen sisar [nadu].
nagro -n nauru, pilkka; *nagrokšeh otettih* ottivat pilkaksensa [panid naeruks].
nai|ne -sen nainen, vaimo.
nakaži|e -n rangaista [karistada] (V. наказать).
nasse (I.) asti, saakka [saadik].
nasťerańńik|ka -an lakana [voodilina] (V. настилальникъ).
ńedäľi -n viikko [nädal] (V. недѣля).
ńeľľ|i t. **neľľä -än** neljä.
neľľäš -nnen neljäs; *neľľäš_päi̯vä* torstai; *neľľännem_päi̯rän huǫmenekšena* torstaiaamuna.
neŋga (A.) näin.
neŋgoi|ne -zen tällainen; sellainen [sarnane].
ńeskoľko (Tv.) ties miten paljo [kui palju tahes] (V. нѣсколько).
netä|n -män (A.) tämä [see].
neče -n tuo, so [see]; **nečis** tuossa, siinä; **nečie** tuolla, siellä [sääl].
ńeušto ei suinkaan, todellako [kas tõesti]; **ń. käüt sinne** todellako siellä kävit? (V. неужто).
ńeveskä -n miniä (V. невѣстка).
ńi, ńin t. **ńī** niin.
ńi: *ńi missä* missään [mitte kuskil]; *ńi mütüš* ei minkäänlainen; *ei ńi* muuten; *ńi — ńi* ei — eikä (V. ни, ни — ни).
ńiḿiťťiäč|ie (*ńiḿiťťiąčś|ię*) **-en**; *ńiḿiťťiąťšõu* kutsutaan [kutsutakse].
ńok|kie -in noukkia [nokkida].
nossa, noizen (I.) nousta, ruveta [tõusta, hakata].

nostat|toa (A.) **-an** herättää [aratada].
nošša, noužen nousta, kiivetä [tõusta, ronida].
nošša|toa -an herättää [äratada].
nu no.
ńügüönä, ńügöne, ńügönä nykyään [praegu].
nügöi t. **nügöin** nyt [nüüd].
nükküi|n -sen (I) nykyinen [praegune].
ńüt t. **nütten** nyt [nüüd].
ńä|ǵö -vön poski; plur. *ńä|ǿöt -ǵöľõi̯n* kasvot.
nähä, nähen t. **nähe** postp. nähden, varten; **siuh nähen** t. **nähe** [sinu pärast].
nähä, neän nähdä, kärsiä (vaivaa), katsoa hyväksi.
ńähäkšeh, ńägieťen nähdä toinen toisensa [üksteist näha]: **ńägieťemmä iźännän kera.**
ńäntköi -n lapsenpiika [lapsetüdruk] (V. нянька).
ńäp|pi -in näppi, hyppynen, näpillinen [näputäis]: **lihoa ńäppi, lūda kobrańe.**

O.

obiedai|ja -čen syödä murkinaa [lõunat süüa] (V. обѣдать).
objavlēnje (*obi̯avlēni̯e*) **-n** ilmoitus [teade] (V. объявленіе).
odva tuskin [vaevalt] (V. едва).
ogurč|ča -an kurkku (V. огурецъ).
ohj|at -in (Tv.) ohjakset, ohjat.
ohkan da -nan voihkina [ohkamine].
oigia t. **oigie -n** suora; oikea, syytön [õige, süütu].
oikī sangen, hyvin [hasti].
ojai|n -sen pikku oja [ojake].
olla, olen olla; **e' -ole, e' -ō, e' -ule, e' -u,** *eu̯* ei ole.
oloi s. dim. (run.) olut [õluke].
oltańi -n alttari (V. олтарь).
onnakko kaiketi, luultavasti [arvatavasti] (V. однако).
opaššettava -n opetettava, opastettava.
opaššu|š -kšen opetus, harjoitus [õpetus].
opašt|oa -an opettaa.
opaš|tuo -šun oppia, tottua.
op|pie -in koettaa, maistaa [katsuda].
opäť t. **opaď** taas [jälle] (V. опять).
oroi, oroin s. dim. (I.) (run.) ori [täkukene].
ośra -n (P. K.) ohra [oder].
ostį̆atka (*ostį̆ątka*) **-n** viimeinen, jälkimäinen; *tuloų̆ ostį̆ątkat pä̆i̯ä̆t* tulee viimeiset päivät (vrt. V. остатокъ).
ož|ata -oan osua, osata; **ožata pual'ih** osata, osua pilkkaan [märki tabada].
ožuandahi|ńe -zen halvaus [halvatus].
ožuttalieč|ie -en näyttää joltakin [nägida].
ožut|toa -an osottaa, näyttää [näidata].

otkɹažieè|ie (*otkɹažieɹ́ś|ie*) **-en** kieltaytya [keelduda] (V. отказаться).

oč ča -an otsa, edusta, etupuoli [otsaesine, esine].

P.

pagan -an pakana, saastainen [pagan, roojane]; **paganoissah** saastaisena, synnin tehtyään [roojastunult] (V. поганый).

pagina -n puhe [kõne, jutt].

pagista, paissa t. **paista, pagizen** puhua, puhella [kõnelda, jutustada].

paikka|ńe -zen pikku liina, huivi [(pää-)rätikene].

pajatut|toa -an antaa laulaa venäläistä laulua t. virttä [laulda lasta].

paki|ta -čen anoa, pyytää [paluda].

pakkuro|jak -in pokkuroita [kummardella].

pak|ota -kuon kerjätä, pyytää [kerjata, paluda].

pappiľis|to -son papisto [pappide seisus].

paśśibo -n kiitos [tänu] (V. спасибо).

paššari -n tarjoilija [kelner, passija].

paśš|ata -oau (*-oą̆ų*) sopia, olla sovelias [sõnnis olla, sündida] (R. passa).

pačk|ata (*paťšk|ata*) **-oan** (*-oą̆n*) paiskata [virutada].

pač aš -čahan patsas, pylväs [sammas].

pan|vata -gian paukauttaa, lyödä [virutada]

pedra -n peura [põhjapõder].

Pedri -n Pietari (V. Петръ).

peh ko -on pensas [põõsas].

ṕeitokkaľi piilokkali, salaa [salamahti].

peittolai|ne -zen piilossa olija, salamyhkäinen [peidus viibija].

peit|teä -än peittää, kätkeä, salata [peita].

pen|du -nun penikka [kutsikas].

peŕeidï|e (*peŕeį̆ďi|ę*) **-n** siirtyä [siirduda] (V. переѣ|ти-дуть).

perevedï|e -n muuttaa, tehdä jkskin (V. переве|сть-ду).

perevoz|u -an = ehätüs (V. перевозъ).

per|goa (*per|goą̆*) **-an** t. **-ran** perata, pieksää [rookida]; *perettïh tüǫ̆dä* perattiin pellavia, tappuroita.

pero -n perä (uunin) [pära].

perä -n perä (veneen, tanhuan) [pära, ots]; *peräh* päähän [otsa].

peša t. **peška -n** Pekka (V. Пеша).

peššä, pežen pestä, löylyttää, lyödä [pesta, vihtuda].

peššäkšeh, pežeten peseytyä [ennast pesta].

ṕetľa -n silmukka, ansa (nuorasta), lenkki (kauhtanassa napinreiän asemesta) [aas] (V. петля).

pettomai|to (*-mai|to*) **-jon** (*-ǯon*) kirnupiimä [pettepiim].

peä **-n** pää; **peädä süötteä** elättää henkeään [pääd toita].

peälekkäi päälletysten [päälekute].

peäl'ičči päällitse, ylitse [üle].

peä|ššä **-žen** päästä, tulla terveeksi.

pideä, pien pitää, olla tarpeen [tarvis minna]; hillitä; kestää (lukko); kuluttaa, menettää (rahaa) [tarvitada]; lukea, luulla; **ei heilä i hüvüťťä pie** ei heille hyvyyttäkään pidä (ole tarvis); personatt. pitää. täytyy.

pielu|š **-kšen** päänalus, tyyny; auran kurki [padi; adra käsipuu].

piet|tüö **-ün** pidättyä, pysähtyä [peatama jääda].

pišša|li **-n** pyssy (V. пищаль).

pis|tü **-sün** pysty, äkkijyrkkä (kallio) [järsk]; *pisťüh* pystyyn [püsti].

pit|kä **-än** pitkä; *aštü tuǫm_pitkõǧ, tämäl_lühüttä* astuu kauan (epämääräisen ajan); *pitin* pitkin [piki].

ṕiäh (Tv.) perästä, päässä.

pi'ät|työ **-ün** = **piettüö.**

pīteri **-n** Pietari (kaupunki) (V. Питеръ).

pleť|ťi **-in** ruoska [roosk] (V. плеть).

plo|du **-vun** hedelmä [puuvili] (V. плодъ).

poata, pagenen paeta [põgeneda].

podarí|e **-n** lahjoittaa [kinkida] (V. подарить).

podvorotńa **-n** portin aluslauta [värava alumine laud] (V. подворотня).

pogreba **-n** kellari [kelder] (V. погребъ).

pogubi|e (*-bi|ę*) **-n** hävittää, tappaa (V. погубить).

poigeš pois [ära].

poikki poikki, yli [põigiti, üle]; **mäńi p. mereštä** meni yli meren.

pol|gie **-len** polkea, astua [sõtkuda, astuda].

pôl **-en** puoli.

posťel'i **-n** vuode [voodi] (V. постель).

potarka **-n** lahja [annetus] (V. подарокъ).

potkova **-n** hevosenkenkä [hobuseraud] (V. подкова).

poto·m sitten [siis] (V. потомъ).

potrūga **-n** setolkkavyö [sedulka] (V. потруга).

počitai melkein [peaaegu] (V. почитай).

pouda **-n** marhaminta, ohjat (suitsissa) [päitsite ohelik] (V. поводъ).

prau'da **-van** tosi; totinen, rehellinen [tõsi]; (V. правда).

ṕriďotsa täytyy, tulee [peab, tuleb] (V. придется).

ṕridvornoi (*-noį*) **-n** hoviherra, -mies (V. придворный),

prijatno ystävällisesti [sõbralikult] (V. **пріятно**).

pŕiiḿiet ta -an huomio, merkki [tähelepanek; märk] (V. **примѣта**).

primieť ťie -in huomata; ottaa vaari [tähele panna] (V. **примѣтить**).

pristańi -n laituri [laevasild] (V. **пристань**).

proidï|e (*proi̯ďi ę*) **-n** mennä ohitse; kulua [mööduda] (V. **пройти**).

prorok|ka -an profeetta [prohvet] (V. **пророкъ**).

prośpi¸e (*prośpi|ę*) **-n** nukkua liikaa, myöhästyä nukkumisen tähden [magamise pärast hiljaks jääda] (V. **проспать**).

proś¸ťie (*-ťię*) **-śin** t. **-ťin** antaa anteeksi (V. **простить**).

prosťi|ekseh -mmos ottaa jäähyväiset[jumalagajätta]: **prosťih toattoh kera** (V. **проститься**).

prostoi (*prostoi̯*) **-n** yksinkertainen (V. **простой**).

prošša¸i|jaheze -čemmos jättää hyvästi [jumalaga jätta] (V. **прощаться**).

puapo (*puą̈po*) **-n** = **buabo**.

puhaš¸toa -šan puhdistaa, raivata (nurmea) [puhastada].

puis|ťua (*puį̈s¸ťuą̈*) **-san** pudistaa [puistada]; *puį̈sťuą̈ tukisťa* vetää tukasta.

pulm|at -īn (I.) häät [pulm].

purdi.ıo (*purdi̯.ıo*) **-n** amme, puulautanen [vann; puutaldrik].

pūs¸ta -san autio [lage] (V. **пустой**).

pūs̀ka -n tykki [suurtükk] (V. **пушка**).

pūt¸tuo -un joutua, tarttua kiinni, sattua, sattua tulemaan l. olemaan, päästä, saapua [sattuda, puutuda].

pu|čči (*pu|ťši*) **-čin** (*-ťšin*) tynnyri [tünder] (V. **бочка**).

pühit teäkseh -ämmös (raam.) olla pyhitetty.

pür|güö (*-güö̯*) **-rün** pyrkiä, pyytää [püüda, paluda].

pür|kie (*-kię*) **-in** = edoll.

pü|deä -vän pyytää (kaloja).

püri¸n -men pyyry (airon), kädensija [aeru käepide].

püörit|elläheze -telemmös pistäytyä [sisse pöörata]: **lähtietäh kodoilah püörittelemähäz.**

pyöräh teä -än pyörähtää, äkkiä kääntyä; pistäytyä [äkki ümber pöörata; sisse pöörata].

pädöü (*-öü̯*) kelpaa, on hyvä: *pädöü̯ olla ťšuą́rinn_akkana.*

päič¸et -čien päitset.

päivä -n päivä; aurinko [päikene]; **tänä päivänä** t. **peänä** tänään [täna].

päivä|ńe -zen aurinko [päikene].

pä|čči (*pä|ťši*) **-čin** (*-ťšin*) uuni [ahi].

R, R'.

rānik|ko -on (I.) (run.) vitsa, ranka?

rabiesti ravakasti, väkevästi [tragilt].

rabies|toa -san korjata, raivata pois, riisua (hevonen satulasta) [ära koristada, rakkest võtta].

ran|da -nan ranta, reuna (meren, taivaan, veneen) [rand, serv]; (Tv. raam.) maa: *päi-ǯäźen nouǯu-rannaššа* itämaissa, idässä; *kaťťšeťiẹťši randoi̯h* (Tv.) katseli ympärilleen.

rapael|la -en lyödä [rabada].

rapsaht|oakseh -ammos rapsahtaa [praksatada]; **lähtöv perťiz rapsahtah** lähtee tuvasta äkkiä.

ravi|sta -zen valittaa kimakalla itkunsekaisella äänellä [nutuselt kaevata].

re|du -vun lika, roska [pori].

re|gä, riän (A.) räkä [räga].

reińannoi -n hihnainen [rihmane].

remeńi -n hihna [rihm] (V. ремень).

reŋki -n ämpäri, kiulu [pang, lüpsik].

ŕeźiť|eľľä -ťeľen repiellä, repiä [rebida].

revit|teä -än repiä, reväistä [rebida, käristada].

reäh|kä -än synti [patt]; **reähkeä loaďie** tehdä syntiä (V. грѣхъ).

rieška|ńe (*riẹška|ńe*) **-zen** rieska (leipä) [hapnemata leivake].

rikkikoira (*-koi̯ra*) **-n** sylikoira [süllekoer].

ŕik|kuo (*ŕik|kuǫ*) **-on** turmella, noitua [rikkuda, ära teha]: *ŕikko ťüťön.*

ŕinka -n tori [turg] (V. рынокъ).

ripšah|toa (*-toǫ*) **-an** rapsahtaa (poikki) [katki praksatada]: *peǫ̈t ripšahettih poi̯kki.*

riput|toa -an panna riippumaan, hirttää [riputada, üles puua].

risťi|e -n t. **ris|tie -sin** tehdä ristinmerkki; ristiä, kastaa [risti teha; ristida] (V. крестить).

rist|u -an risti (V. крестъ).

ŕiäďieč|čie -en sopia [leppida].

ri̯kki -gin (I.) valtakunta [riik] (R. rike).

ritari-törppäri epämääräinen „sotaherran" nimi (erisnimi?) (vrt. suom. ritari, torppari) [ebamäärane nimi].

rič čie -in ratkoa, purkaa auki [lahti harutada].

roadaja -n raataja, työmies.

roa|do -von työ, teko [töö].

roa|doa -n raataa, tehdä työtä, raivata, tehdä (halmetta, hiiltä) [töötada].

roďie|kseh -ten syntyä; tulla joksikin [sündida, saada] (V. родиться).

ro|du -vun rotu, suku [sugu] (V. родъ).

rodukun|da -nan sukukunta [sugukond].

rogoza -n niinimatto [ragas] (V. рогожа).

rozbeŕi|e (*-ŕi ę*) **-n** valikoida (V. розбирать-ерутъ).

rouno juuri, ikään [otse kui]; **ku butilkka rouno** niinkuin puteli (V. ровно).

rō|dō -n = **roadoa.**

ruačak|ko -on kuiva.

rubľa -n rupla (V. рубль).

rubľevik|ka -an ruplan kappale (V. рублевикъ).

ruk|ka -an raukka, parka [vaene]; rakas: *muąmo rukka* [emakene].

ruoh|kie -in rohjeta, tohtia [juleta].

ruohťi|e -n = edell.

ružja (*ružįa*) **-n** pyssy (V. ружьё).

ru|veta -bien ruveta (johonkin paikkaan, joksikin, jotakin tekemään) [hakata].

ründäh|ät -ien (plur. tant.) rinta, ryntäät [rinnad].

röŋgü|ö -n rönkyä, kiljua, parkua [karjuda].

S, S'.

sa|du t. **sā|du -un** puutarha [aed] (V. садъ).

sāj|u -an synnyttäjä, saaja [sünnitaja, saaja].

sāli -n sääli [halemeel] (V. жаль).

sā|ttāk -dan (I.) saattaa, tuhlata, menettää [saata, pillata, kaotada].

sah asti, saakka [saadik]; *sihsah* siihen asti.

sai = edell.

salbavu o -n sulkeutua [sulguda].

sal bu -van salpa [telg]; **oli vereät salvas** veriajat olivat kiinni.

sannōa, saon (I.) sanoa [ütelda].

se, senen (I.) so [see].

seiča·s heti [kohe] (V. сейчасъ).

seičče, seiččē t. **seiččo i -men** seitsemän.

sel litä -gien (*-gięn*) valmistautua, lähteä [ennast valmis seada]: *sellittih ajamah.*

senč|čői -ŏin sintsi, oteinen [oeskoda] (V. сѣщы).

seŕaŋka -n tulitikku (V. сѣрянка).

seže t. **sežö** sama.

sjaten (*sįątęn*) asti, saakka [sandik].

sidei (*sidèį*) (A.) sitten [siis].

sidgu (*sìdgu*) sittenkun [siis kui].

sijau tuo -vun laskeutua (auringo) [looja minna].

siuφka (*sìųφka*) (A.) tuhkan harmaa hevonen [hall hobune] (V. сивка).

sivald|oa -an sitaista; sivaltaa, lyödä [ruttu siduda; sihvata]: **sivaldi pľeťiľľä.**

si|ä -un pron. sinä.

siän|düö (*siąndüǫ*) **-nün** sydäntyä, suuttua [vihastada].

śiďä siitä, sitten [siis].

sīriči (*sīrį́ťši*) ohi [mööda].

śīvoi (*śīvoį*) **-n** tuhkan harmaa (hevonen) [hall hobune] (V. сивый).

skokah|tua -an hypähtää [hüpata] (V. скокнуть).

slavoslovi|e -n siunata [õnnistada] (V. славословить).

smorkńi|e -n niistää (nenäänsä) [nuusata] (V. сморкнуть).

soarn|u -an tarina, satu [muinasjutt].

soat|toa -an saattaa, viedä [saata, viia].

sobeŕi|e -n koota [koguda] (V. соб|рать-ерутъ).

soglaśśie|ččie (*soglaśśię|ťťšię*) -čen (*-ťťšen*) suostua [nõus olla] (V. согласиться).

sohranno (*soxranno*) adv. terveenä, katoamatta säilynyt [tervena hoidunud] (V. сохранно).

soi|ttu -dun (I.) soitto, soittokone [mäng, pill].

sorvieč|ie (*sorvię|ťš|ię*) -en riistäytyä irti [ennast lahti kiskuda] (V. сорваться).

sovietui|ja (*soviętuiį|a*) -čen (*-ťťšen*) neuvoa, neuvotella [nõu anda, nõu pidada] (V. совѣтовать).

spās|su, spuas|su t. **spōš** -an Vapahtaja [Päästja] (V. Спасъ).

sroji|a -n rakentaa [ehitada] (V. строить).

srūna -n metallilanka, sähkölennätinlanka [metalltraat] (V. струна).

staŕik|ka -an vanhus, ukko [vanamees] (V. старикъ.)

starina -n satu [muinasjutt] (V. старина).

stauč|čá -an puutuoppi [puutoop, kauss] (V. ставецъ).

stęp|pi -in aromaa [rohulaas] (V. степь).

stoanu -n katos, metsäsauna, majapaikka [ulualune] (V. станъ).

stola -n pöytä [laud] (V. столъ).

stol|ba -van pylväs [sammas] (V. столбъ),

stūla -n tuoli (V. стулъ).

suari (*suąrı*) -n = **čoaŕi**.

sulaha|ńe (*sulàha|ńe*) -zen sulhanen [peigmees]; *sulàhaźiksi ťüǫńďi* kosimaan lähetti [kosja saatis].

suma -n laukku [paun] (V. сума).

sundug|u -an kirstu, lipas [kirst, kast] (V. сундукъ).

sūtk|at -ien vuorokausi [ööpäev] (V. сутки).

svajakaks|et -ien langokset [langud] (V. своякъ).

svajoveh -en hääväki [pulmalised].

svuaďb|u (*svuąďb|u*) -an häät [pulm] (V. свадьба).

śvätoi -n pyhimys, pyhä (V. святой).

śväť ťie -in (raam.) pyhittää [õnnistada] (V. святить).

süväin, südämen sisus [sisemus]; **südämes** sisässä, -stä [sees, seest]; **s—h** sisään [sisse]; **südämissäh** vihoissaan [vihastanult].

Š.

šada, šuan sata [sada].

šalbual|la -en salpailla, sulkea [sageli sulguda].

šal|gu -lun eväskontti (säkistä tehty, viilekkeillä varustettu) [riidest kott].

šalvata, šalbuan sulkea, salvata [sulguda].

šapšo -n sapso, kuve, lapaliha kube, saps].

šar¸issa-ajan (*-a¸jan*) suhista [sosiseda].

šelgie (*-gię*) **-n** selkeä, autio, aukea [selge; lage].

šeläškättä takakäteen [üle õla, tahapoole].

šepä|hütüö (*-hütüǫ̈*) **-ühüttih** (*-ǫ̈hüttih*) heittäytyä kaulakkain [üksteist kaelustada].

šeur|uo -on (run.) kuljeksia, kierrellä, ajella [hulkuda].

šeä|mi t. **šeä|n -men** sydän, sisä, sisus; säie, kuitu, aivina [süda, sisu; kiud]; **šeämeššä, -štä, -h** sisässä, -stä, -ään.

šeän|düö -nün = **siändüö.**

ši|e -un sinä.

šineli -n sotilasviitta (V. шинель).

šiďä sitten.

šiŕďiäľieč|ie (*-ďiąľię(lš|ię*) **-en** liikkua siirtymällä [nihkuda].

škatuľi -n lipas [kastike] (vrt. V. шкатулка).

šľiäp|pä (*šľiąp|pä*) **-än** hattu [viltkübar] (V. шляпа).

šlūšpa -n palvelus [teenistus] (V. служба).

šoa|ha -n saada, tehdä, synnyttää, hankkia, joutua; persoonatt. sattuu, on mahdollista [saada, sattuda]; **šoav pojan, varžan** synnyttää pojan, varsan; **mistä tänne dūxxu šai** mistä tänne haju tuli; **mistä siula šai semmoińe hepońe** mistä sinulle puuttui semmoinen hevonen; **šoappi toroamah** joutuu, rupeaa tappelemaan; **ei siun hebozella šoa männä** ei voi hevosesi mennä.

šoate t. **šoaten** asti, saakka [saadik].

šoat toa -an saattaa, kuljettaa viedä, seurata, menettää [saata].

šo|ba -van vaatetus, pukine [riided]; *šovat* vaatteet, puku [ülikond].

šoim|i -en soimi, seimi [sõim].

šok|ku -an leukapieli [lõug] (V. щека).

šoma -n soma, kaunis [kena, ilus].

šomehu|š -on kauneus [ilusus]; **üńen šomehuš** yhtä kaunis [sama ilus].

šomen|dua -nan somentaa, kaunistaa [ilustada].

šor|doa -ran pudottaa, langettaa [kukutada].

šor|duo -run sortua, langeta [kukkuda, langeda].

što, štobi että, jotta [et] (V. что).

šuahuš|toa (*šuąhuš|toą*) **-šan** saada kiinni, tavottaa.

šuarna (*šuąrna*) **-n** satu [muinasjutt].

šubi tyyni [päris]: **kaikki šubi.**

šuleik|ka (*šuleįk¦ka*) **-an** (litteä) pullo (V. сулей, сулейка).
šu|vaš t. **šu|aš -gahan** harjas.
šulkku|ńe -zen silkkinen [siidine].
šul|ata -oan sulata, sulattaa [sulatada].
šuo|ńi -nen suoni, jänne [soon].
šuoŕieč|čie -en pukeutua, valmistautua [riidesse panna, ennast valmis seada].
šuori|ta -en valmistautua, varustautua, tehdä lähtöä, pukeutua [vrd. eelmine].
šuorit|toa (*šuǫrit|toą*) **-an** pukea jonkun päälle [kedagi riidesse panna].
šūtki|e -n laskea leikkiä [naljatada] (vert. V. шутить, шутка).
šuvai|ja -čen suvaita, rakastaa [sallida, armastada].
šüöläš -hän syöläs [ahne; küllane].

Z.

zakona -n laki, asetus [seadus] (V. законъ.)
zavoďie (*-ďi|ę*) **-n** alkaa [alata] (V. заводить).
ziapoveďi (*ziąpoveďi*) **-n** määräys [määrus] (V. заповѣдь).
zmeä, zmia t. **zmija** (*zmi¸ja*) **-n** käärme, lohikäärme; noita, piru [lendav madu] (V. змей t. змія).
zolotoi (*-toį*) **-n** kultaraha [kuldraha] (V. золотой).
zvońi e -n soittaa kelloa [helistada] (V. звонить).

Ž.

-že part.: *muga-že* niin myös, samoin [samati]; *seže* sama; myöskin (V. -же).
žeńihh|ü (*žeńiix¦ü*) **-än** ylkä, sulhanen [peigmees] (V. женихъ).

T, T'.

ta, tai (*tai*) = da.
taga|ńe -zen takainen [tagumine]; **tagazet jallat** takajalat.
tagla -n taula [tael].
tagoada t. **tagoanda** takaa [tagant].
tahnu|t -on = tanhut.
tahto tahansa [tahes]: *kus tahto, ken tahto, mi tahto.*
tah|tuo -on tahtoa, suoda, aikoa [tahta].
tai, toan (A.) tuo [too].
tak¸ka -an taakka [kandam].
tanhu|t -on tanhua, kuja, yhteinen talli ja navetta [karjatänav, laut ja tall].
tarat|tua (*-t|tuą*) **-an** (A.) jutella, rupatella [plärada].
tari|ta -čen tarjota [pakkuda].
tart|tuo -un tarttua [kinni hakata]; (Tv.) siitä (sikiän) [sigineda].
tassaisin (I.) tasaisesti, yhtäläisesti [ühetasaselt].

taza-n vati [pesukauss] (V. тазъ).
tê -n (I.) tie [tee].
tellit|ellä -telen (run.) takoa, kalkuttaa [taguda].
terveh -en terve, eheä, vahingoittumaton [terve]; *terveh tänne!* terve tänne [tere].
tervehü|s -ön terveys [tervis]; plur. terveiset: **tervehüizie tüönnettih** terveisiä laittoivat [terviseid saadeti].
terväh t. **terävä h, terämbi** t. **terämbeh** adv. nopeaan, pian, nopeammin, pikemmin [ruttu].
ťerävü|š -ön nopeus [kiirus]; **śezen ťeŕävüöh** niin nopeaan [nii kiiresti].
ťiedeä t. **ťietä, ťijän** tietää [teada].
ťieďäjä (*ťiẹďäẹjä*) **-n** tietäjä [teadja, tark].
ťipńi|e -n näpistää, siepata pois [näpistada, kähvata].
tiugadak, tiukkān (I.) lyödä; **tiukkāt karttā** lyövät korttia [kaarta mängida].
tiäht|i (*tiẹht|i*) **-en** (*-ėn*) tähti, merkki [täht].
ťijuš|toa -šan saada tietää, tiedustaa [teada saada].
-to: *ken-to* joku [keegi]; *müťüś-to* jonkinlainen, eräänlainen [miskisugune] (V. -то).
toaš t. **toaššen** taas [jälle].
toat|to -an t. **-on** isä [isa].
tobj|u -an iso, suuri [suur].
ťoimit|toa -an tiedustaa, kysellä [pärida].
toiń i arki, toisen aren tiistai [teisipäev]; *toisen aren huẹmeneššа* tiistai-aamuna.
toiv|uo -on luulla, arvella [arvata].
toлńi e -n työkätä, sysätä [tõugata] (V. толкнуть).
torač|ču -un tappelija, riitelijä, vikuri (hevonen) [riiukas, pahur].
toravu|o -n alkaa tapella, riitaantua, ruveta äksyksi [riidlema hakata, riidu sattuda].
torgui|ja -čen kaupata, pitää kauppaa [kaubitseda] (V. торг|овать-ютъ).
to|zi -ven tosi, oikeus [tõsi, õigus].
totku|t -loin kalan sisukset t. suolet [kala soolikad].
tovariš|ša -an toveri [seltsimees] (V. товарищъ).
tô -n (I.) tuo [too].
tô|vva -n (I.) tuoda [tuua].
troik|ka (*troẹjk|ka*) **-an** kolmivaljakko (V. тройка).
trop|pa -an (Tv.) tienrasti [teetähis] (V. тропа).
tro|ppa -ban (I.) polku [teerada] (V. тропа).
truba ńe -zen pieni torvi [toruke] (V. труба).
trubi|e (*-biẹ*) **-n** soittaa torvella [sarve ajada] (V. трубить),
tsarstva -n valtakunta [riik] (V. царство).
tsēло ehyt, luja [terve, tugev] (V.. цѣло).

tsõťi -n = **čoaťi.**

tuhkavier|u (*-vięr'u*) **-un** (*-ùn*) roska, lika [prŭgi].

tuhm|u -an ruma [inetu].

ťuhťa (*ť'ùxť'a*) -n (Nv.) hölmö [toga] (V. тюхтей).

tuk|ku -un tukku, läjä, koko [hunnik]; *tukkunah* kokonaan [tervelt].

tuli|nen -sen (run.) rajusti iskevä [tuline; piltlikult: tulise jõuga]: **jännitti tulisen jousen.**

tul|la -en tulla (johonkin); tuntua; **tabakalla tulov** tupakalle haisee [lõhnab tubaka järele]; impers, tulee: **kellä tulov kirjuttoa** kenen tulee kirjoittaa; riittää: *tuloų kahešta poįašta* [jatkub kahest pojast].

tulla, tüen (I.) tulla.

tu|ndie t. **tu|ta** -nnen tuntea [tunda].

tunnušteliеč|čie -en tehdä itsensä tunnetuksi [ennast tuttavaks teha].

tunnuš|toa -šan tulla tuntemaan; tunnistaa, jälleen tuntea ennen tunnettu [tundma õppida, katsuda tunda].

tuppuri -n tuuliaispää, pyörre [tuule pööris].

tūm|ata -oan ajatella, miettiä [mõtelda] (V. думать).

tūva, tuon tuoda [tuua].

tühjä -n tyhjä, joutava, mitätön; valhe [tühi; vale]; **tühjäh** suotta, turhaan [asjata].

ťürmä -n vankihuone, vankeus [vangimaja, vangipõlv] (V. тюрьма).

türsähüt|tä -än tyrskähyttää [purtsata].

tü|ttöi -döin (I.) tyttö [neiu, tüdruk].

ťüńiś|ťiä (*-ť'iq̆*) **-śän** (raam.) alentaa, tehdä luonteensa hiljaiseksi [vaikseridada].

ťūńiś|ťüö (*-ť'üq̆*) **-śün** (raam.) alentua, tulla hiljaiseksi luonteeltaan [vaikneda].

tüö -n työ, teko; tappura [töö; lina].

tüö, tiän t. **teijän** te [teie].

tüö|ndeä t. **tüö|tä** (*tüq̆tä*) **-nnän** lähettää, laittaa [saata, läkitada].

täh|ťi -en tähti; merkki [täht]; *tähellä panna* panna merkille, muistiin [tähele panna].

tämämmöińi (*-möįńi*) tällainen [seesugune].

tä|udüö (*tä|ųdüq̆*) **-vvün** (A.) ulottua; täyttyä [täidida; täis saada].

täü|zi -ven täysi [täis]; **täüelläh** kuitenkin [ometi].

tõ, teijen (I.) = **tüö.**

Č (*ť'š*).

čakari -n pikkusormi [väikesõrm].

četverť|ťi -in neljännes (tuntia, tynnöriä y. m.) [neljandik] (V. четверть).

čiep pi (*tš́ięp pi*) **-in** ketju [kett] (V. цѣпь).

čik|ko (*tš́ik|ko*) **-on** sisko [õeke].

čirkńi|e -n sirkuttaa, pyyhkäistä [vidistada; äiata] (vrt. V. чиркнуть).

čoaŕi (*tš́oą́ri*) **-n** tsaari, keisari [keiser] (V. царь).

čoas|su -un tunti [tund]; plur. **čoasut** tuntikello [kell].

čort|tu -an piru [kurat] (V. чортъ).

čuaŕi (*tš́uą́ri*) **-n** = **čoaŕi**.

čup|pu -un soppi, nurkka, kulma [sopp, nurk]; 25 kopekkaa.

čurah|tią (*tš́urah|tią*) **-an** laskea mäkeä, luiskahtaa [liugu lasta].

U.

uala|ńe (*uą́la|ńe*) **-zen**: *kaiken uą́lasťa* kaikenlaista [igasugust].

udruži|e -n tehdä, laittaa [teha, seada] (V. удружить).

uduaŕieč|čie -en heittäytyä [ennast heita] (V. удариться).

uiďi e -n lähteä pois, paeta [põgeneda] (V. уйти).

ui|ja -n t. **uju|o -n** uida [ujuda].

uin|ota -uon t. **-uan** nukkua [uinuda]: **moata uinoi.**

ujieď|e (*uą́ięď|ę*) **-n** ajaa pois (V. уѣ|хать-дутъ),

ujiezd|u -an kihlakunta [kihelkond] (V. уѣздъ).

uk|ata -kuan (*-kuą́n*) suudella.

uk|ko -on ukko, äijä, isoisä; ukkonen [vanamees; vanaisa; äikene].

um|bi -men umpi [umb]; *ummešša, umbeh* ummessa, umpeen, kiinni; *ovi mäńi umbeh* ovi meni kiinni [uks läks kinni].

unoht|oa -an (A.) unhottua [unustada].

unoht oakseh -ammos mennä tainnoksiin [ära minestada].

upotu|s -ksen uppoaminen, vedenpaisumus [uppumine, veeuputus].

uzl|u -an mytty, nyytti [pundar] (V. узелъ).

utra -n (run.) raukka [vaene].

uveh, ubehen ori [täkk].

ūzi, uvven (A.) uusi; **uvvessah** uudestaan [uuesti].

ūt|toa -an uuttaa, kuurnita [kurnata].

V, V'.

vagaut|toa -an vakauttaa, pysäyttää, tukea [tasakaalu viia; seisma panna, tugeda].

vahna -n vanha [vana].

vajodak, vaijōn (I.) vajota, langeta [vajuda, langeda].

vain t. **vai** vaan, mutta, ainoastaan; vai niin [aga, vaid; ainult; või nii].

val|da -lan valta, vapaus, lupa, vapaa ehto [meelevald; vabadus, luba]; **andoa valda antaa lupa, sallia: anna valda miula šoittoa.**

valehu|š -on valhe [vale].

vaľi|e (*vaľi'|ę*) **-n** panna, tunkoa [panna, tungida] (V. валить).

vaŋgu'o -n vankua [kiunuda].

vanha -n vanha; entinen [vana]; *vanhemmat* isä ja äiti, päämiehet (raam.).

vanneh|tie (*-h|tię*) **-iń** vannehtia, varustaa vanteilla [vitsadega varustada].

vannuoč|ie (*vannuǫ(ťš|ię*) **-en** vannoa [vanduda].

vannuočija (*vannuǫ(ťši(ja*) **-n** vannoja [vanduja].

var|ata -oan t. **-ajan** (*-a,jan*) pelätä, varoa [karta, hoida].

vardei|ja (*vardęi|ja*) **-čen** (*-(ťšen*) vartioida, varjella, säilyttää [vahtida; alal hoida].

varuomat oi -toman pelkäämätön, peloton [kartmatu].

vaśka -n Vasilij (miehen nimi) (V. Васька).

vaš t. **važ** vasten [pärast]; hakemaan: *poiguǫ vaš tuľi* [poisi järele tuli].

vaškiŕč|a (*vaškiŕťš|a*) **-an** (raam.) kyykäärme [rästik].

vaš|šata -toan vastata; ottaa vastaan; vastustaa [vastata; vastu panna].

vaššen, vaššе t. **vasse = vaš.**

vasta t. **vašta** adv. vasta, äsken [alles]; *vastah* vastaan, verran: **min vastah on moal ďeŋgoa?** minkä verran on maalla rahoja? *vastaį* adv. vastakkain.

vast|u -an vasta, vihta [viht].

važe|n -men vasen [vasak].

vač|ča -an vatsa, maha; sydän; kohtu [kõht; süda; emaihu].

vedeä, veän vetää; viedä, kuljettaa [tõmmata, vedada].

veďeäkseh, veämmös vetäytyä [tõmbuda, ennast vedada]: **päčin peroh veďiźe.**

ve|illä (*ve|ęllä*) **-delen** vedellä [kiskuda]: *šilma piďäįz veįllä puǫlehh‿i toįzeh* (*tukisťa*).

velguńiek|ku -an (A.) velkainen, velallinen [võlglane].

veljä -n (I.) veli [vend].

veľľe|š -kšen veljes [vennas].

veľľ|i -en veli [vend].

Veńa -n Venäjä [Vene]; *veńakse* venäjäksi [vene keeli].

veńeähen (*veńeǫ̈hen*) (nomin. ei liene tavallinen) Venäjän: *veńeǫ̈hen moą, ťšoąŕi.*

venčai|ja -čen vihkiä [laulatada] (V. вѣнчать).

venčai|jaheze -čemmos vihkiytyä [laulatatud saada].

venč|ču -an vihki [laulatus]; (vihki-) kruunu; **venččah** vihille [laulatusele].

venüt|teä -än venyttää, viruttaa, antaa maata [venitada, venida lasta].

veńüťťiäč|čie -en käydä pitkälleen [pikali heita].

veńüähen (*veńüǫ̈hen*) = **veńeähen.**

veńü|ö (*-ńü|ǫ̈*) **-n** maata, loikoa,

olla pitkällään [pikali lamada, pikutada].

verbl'ūda -n kameli [kamel] (V. верблюдъ).

vereä -n veräjä, portti, ulko-ovi [laide, värav, välisuks].

verkazeh hitaasti [aegamõõda].

v'erno adv. todella [tõepoolest] (V. вѣрно).

v'er'äjä -n = **vereä.**

veseldü|ö -n päihtyä (V. веселиться).

vest|eä -än (A.) veistää [vesta].

vet t. **vet'** part. näet, -han, -hän [ju].

veärä -n väärä, kiero; syyllinen, syypää, velvollinen [kõver; süüdi].

vie adv. vielä [veel].

viera|š -han s. ja a. vieras, outo [võõras].

viero -n usko, uskonto [usk] (V. вѣра).

vier|rä -en vierrä, paneutua, vaaleta [veereda, muutuda].

vies't'i -sin sanoma [sõnum] (V. вѣсть).

v'if'ēma -n Betlehem (V. Вифлеемъ).

viha -n käärmeen muju l. myrkky, viha, äkä [(ussi) mürk]; *tazata viha* kostaa [kätte maksa].

vikse luultavasti, kaiketi [arvatavasti] (V.?).

viljoin (run.) viljalti, runsaasti, yltäkyllin [rikkalikult].

vipael|la -en vipajaa [väriseda].

viruo (*viruǫ*) = **veńüö.**

viruttıač ie (*viruttıą(ťš|ie*) **-en** laskeutua pitkälleen [pikali heita]; imperat *viruttiǫ*

viè|ča -an vitsa.

viča|ńe (*vit'ťša|ńe*) **-zen** s. dim = edell.

vijä, vien viedä [viia].

vīk'ko -on pitkä aika [hulk nega]; **torai vīkon aigoa** tappeli kauvan [sõdis kaua].

vīkko|ńe -zen a. kauanaikuinen, pitkällinen [kaua kestev].

vīkoš|tuo -šun = **hätkestüö; vuotettih, ei tule, vīkoštu.**

vīlet|ellä -telen kiidätellä, lennätellä [lennatada].

vīsahu|š -on (*·ǫn*) viisaus, viekkaus [tarkus, kavalus]; ***vīsahuǫťla*** viekknudella.

vīza š -han viisas, viekas [tuik, kaval].

v idumai ja (*v'idumaį|(a*) **-čon** (*-ťšen*) ajatella, keksiä [välja mõtelda] (V. выдумать).

viile ččie (*vįį'e|ťťšię*) **-čin** (*-ťšin*) parantaa lääkitsemällä [välja rohitseda] (V. вылечить).

voarn|u -an vaatenaula seinässä [riidevarn].

voat e (*voǫt|e*) **-tien** (*-tięn*) vaate, palttina [riie, lina]; ***voǫttięt*** vaatteet, puku [ülikond].

voi e -dien voide [määre].

voi|ja -n voida, jaksaa [jõuda, jaksa]; **ei voi on voimaton,** sairastaa [on haige].

vora -n varas (V. воръ).

vuozi, vūven vuosi [aasta].

vuot|toa -an odottaa [oodata].

vägi, veän, viän väki, voima; lanta; väki, kansanpaljous, sotaväki; adv. aika, kelpo, sangen [vägi, jõud; väga]; **veässä, vägeh** t. **vägeheze** adv. väkivallalla, väkisten [väevõimuga].

vähämieli|ńe -zen vähämielinen, heikkopäinen [nõdrameelne].

väľľä -n väljä, avara, höllä; vapaus, lupa [avar, vabadus, luba]; *lašše händä väľľällä* päästä vapauteen, valloillensa [lase ta lahti].

värťťinä -n kehrävarsi [kedervars] (vrt. V. веретено).

värči (*värťši*) **-n** säkki [kott] (vrt. V. верéтье).

väü -n vävy [väimees].

Ü.

ühemmuo|ńe -zen samanlainen, yhtä kaikki [ühesugune, ükskõik].

ü|ksi -hen t. **-hten** (A.) yksi, ainoa; sama; eräs [üks, ainus, sama]; *ühelläh* yhtähyvin, kuitenkin [ometi]; *üksińäh* yksinänsä [üksinda]; *ühtelläh* t. *ühtelleh* (A.) yhtenään [ühte lugu]; kuitenkin [ometi]; *ühťeh šulgah* samanlaiset sulat [ühesuguste sulgedega].

ülen ylen, sangen, vallan [väga, üliväga].

üličči ylitse, yli [üle].

üllät|teä -än saavuttaa [kätte, kinni saada].

üllä (I.) ylös [üles].

üläh, ülähäkši t. **ülähäks** = edell.

ülähän t. **ülähänä** ylhäällä [üleval].

ümbäŕi ympäri [ümber]; *ümbäŕihisseh* ympäriinsä [ümberringi].

Ä.

äijä (*äi̯i̯ä*) **-n** paljo [palju]; **äijäld'i** suuresti, kovin, paljon [väga, palju].

äšše̮n vasta sitten: *äšše̮n annañ_i̯äńikšüǫ̈n, kun. . .*

ätti, ädin (I.) isä [isa].

Ö.

ö -n (I.) yö [öö].

Lyhennyksiä.

A. = aunusta.
a. = adjektiivi.
adv. = adverbi.
dim. = diminutiivimuoto.
I. = Inkerin karjalaa.
Nv. = Novgorodin karjalaa.
P. K. = pohjois-karjalaa.
part. = partikkeli.
R. = ruotsin kielen.
raam. = raamatun kappaleissa.
run. = runoissa.
s. = substantiivi.
Tv. = Tverin karjalaa.
V. = venäjän kielen.
v. = verbi.

Oikaistavia. [1]

8 s.	12	r.	alh.	pitaa	olla *fi̯ella*
„	10	„	„	„	„ *läkši*
„ 4 ja	3	„	„	„	„ *rupie̯n*
9 s	2	„	ylh.	„	„ *šĭhi.*
„	3	„	„	„	„ *šĭhi*
„	17	„	„	„	„ *šĭna*
„	15	„	alh	„	„ *šĭhi*
„	13	„	.	„	„ *pĭi̯alta*
10 s.	2	„	ylh.	„	„ *iotta*
16 s.	8	„	„	„	„ *dūmai̯fśen*
„	13	„	„	„	„ *koroĭ'in*
„	15	„	alh.	„	„ *koroĭ'i*
„	14	„	„	„	„ *šiď'ä*
„	„	„	„	„	„ *ď'uo̯halti*
17 s.	1	„	ylh.	„	„ *fśuo̯ri*
19 s.	8	„	„	„	„ *ťeräväkši*
20 s.	7	„	alh.	„	„ *koď'ih*
22 s.	8	„	„	„	„ *blahosloreńď'ann*
„	7	„	„	„	„ *ťehmä*
23 s.	2	„	ylh.	„	„ *veď'i*
„	15	„	alh.	„	„ *tsõŕin*
49 s.	10	„	„	„	„ *lähtiśh*
50 s.	3	„	„	„	„ *tüo̯ndä̆u̯ß*
„	2	„	„	„	„ *keriä̆u̯ß*
51 s.	10	„	ylh.	„	„ *vähäzèn*
59 s.	6	„	„	„	„ *no̯u̯žuo̯nda*
„	9	„	ylh.	„	„ *ťähen*
„	11	„	alh.	„	„ *i̯uďei̯an*
60 s.	4	„	ylh.	„	„ *ihaššutti̯h*
„	5	„	„	„	„ *mäńď'üo̯*
61 s.	15	„	„	„	„ *ĥei̯ď'ä*
„	7	„	alh.	„	„ *tai̯vahašša*
62 s.	1	„	ylh.	„	„ *eťťägo*
63 s.	15	„	alh.	„	„ *ťüo̯ńńän*
„	11	„	„	„	„ *aveĭ'in*

[1] Suurin osa johtunut tyyppien kuluneisuudesta.